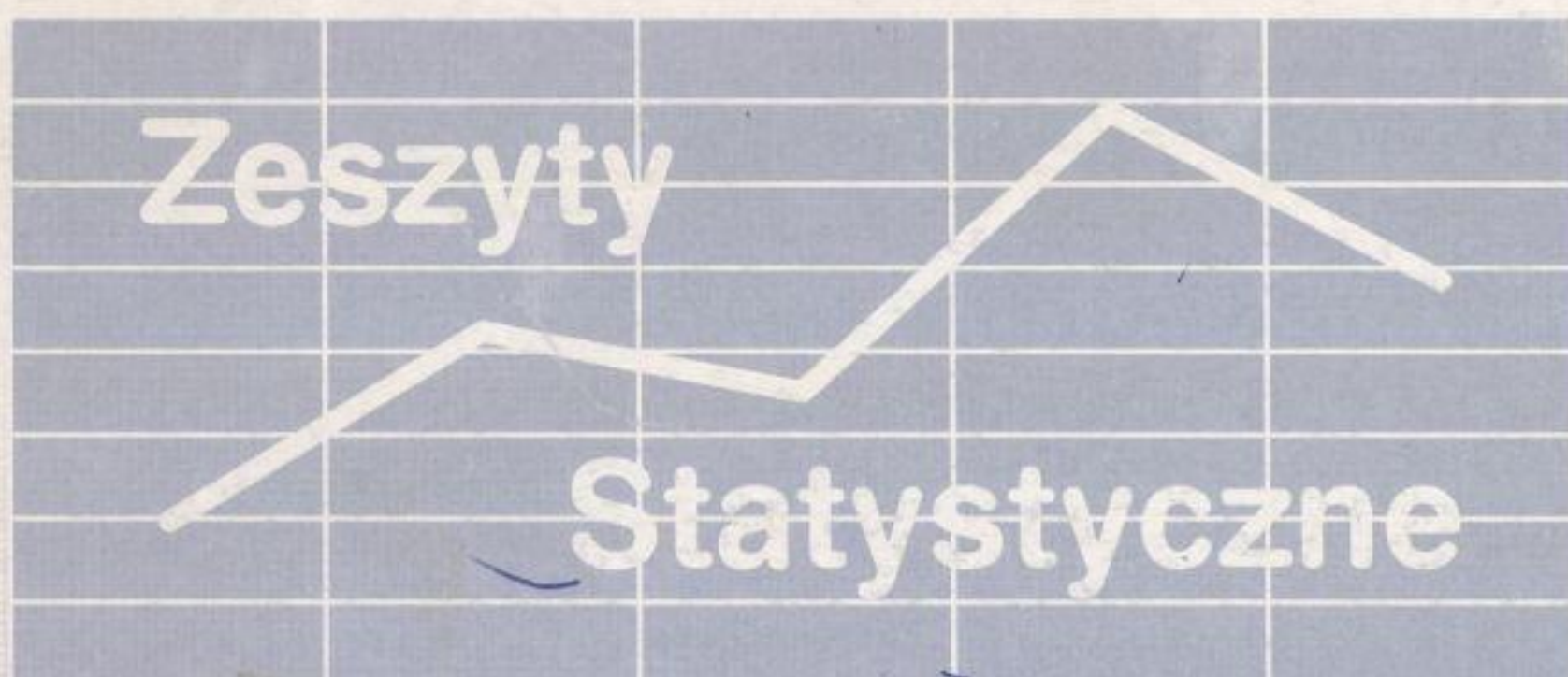

Teresa Skalska

**Wydatki cudzoziemców
w Polsce
w 1998 roku**

Warszawa 1999

1. Zakładania metodologiczne

1.1. Lokowanie próby

1.2. Określanie wielkości badanej populacji

1.3. Planowane wyniki i metody badawcze

1.4. Planowane wyniki i metody badawcze

1.5. Metody szacowania błędów przybliżonych i ich przekształcenia

2. Charakterystyka badań ankietowych

2.1. Charakterystyka badań ankietowych

2.2. Charakterystyka próby ankietowej

Teresa Skalska

Wydatki cudzoziemców w Polsce w 1998 roku

4. Wydatki odwiedzających

5. Przychody turystów z tytułu przyjazdów zagranicznych i odwiedzających

5.1. Charakterystyka wpływów z turystyki przyjazdowej z wybranych grup krajów

5.1.1. Niemcy

5.1.2. Czechy i Słowacja

5.1.3. Skandynawskie kraje

5.1.4. Pozostałe kraje

Warszawa 1999

8745

Praca przygotowana w ramach programu statystyki publicznej

Polska Statystyka Publiczna 1999, poz. 4.13.168 w serii: publikacje resortowe

Pozycja finansowana przez Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki

ISBN 83-908725-6-0

Instytut Turystyki, ul. Merliniego 9a, 02-511 Warszawa
tel. 8446347

Pow. IT, zam. nr 174/99/W

Nakład 200 egz.

Spis treści

Wprowadzenie	5
Część I. Charakterystyka badań.....	7
1. Założenia metodologiczne.....	7
1.1. Losowanie próby.....	9
1.2. Oszacowanie wielkości badanej populacji.....	10
1.3. Przeciętne wydatki turystów — uwagi metodyczne	11
1.4. Przeciętne wydatki odwiedzających jednodniowych — uwagi metodyczne	12
1.5. Metoda szacowania globalnych przychodów z turystyki przyjazdowej.....	13
2. Charakterystyka badanej zbiorowości.....	16
2.1. Charakterystyka badanej próby turystów	16
2.2. Charakterystyka próby odwiedzających jednodniowych	17
Część II. Wyniki i komentarze.....	19
3. Wydatki turystów zagranicznych	19
3.1. Wydatki turystów według wybranych cech podróży	21
3.2. Struktura rodzajowa wydatków poniesionych na terenie Polski	23
3.3. Wydatki poniesione przed podróżą	24
3.4. Rozkład wydatków	25
4. Wydatki odwiedzających jednodniowych.....	27
5. Przychody dewizowe Polski z tytułu przyjazdów turystów i odwiedzających jednodniowych w latach 1997–1998	29
5.1. Charakterystyka wpływów z turystyki przyjazdowej z wybranych grup krajów.....	31
5.1.1. Niemcy	31
5.1.2. Czechy i Słowacja.....	34
5.1.3. Sąsiedzkie kraje wschodnie	35
5.1.4. Pozostałe kraje.....	36
Podsumowanie	39
Definicje i klasyfikacje	41
Literatura	46
Aneks tabelaryczny.....	47
Wzory ankiet	75

Wprowadzenie

Rządowy program statystyki publicznej *Polska Statystyka Publiczna 1998*, w którego realizacji uczestniczy od kilku lat Instytut Turystyki w Warszawie, uwzględnia badania ankietowe osób odwiedzających Polskę¹.

W prowadzonych od 1993 r. reprezentatywnych badaniach granicznych brane są także pod uwagę wydatki cudzoziemców ponoszone na terenie naszego kraju².

Podstawowym celem badania było w 1998 r. — podobnie jak w latach poprzednich — określenie wielkości wydatków turystów zagranicznych i odwiedzających jednodniowych. Uwzględniono przy tym kraj zamieszkania, długość i cel wizyty, typ wykorzystywanej bazy turystycznej, strukturę wydatków itp.³

Badania przeprowadzane są oddzielnie wśród turystów i odwiedzających jednodniowych w chwili ich wyjazdu z Polski, na kilkunastu przejściach granicznych. Uzyskane na podstawie badania informacje posłużyły do oszacowania wielkości globalnych przychodów dewizowych Polski z tytułu zagranicznej turystyki przyjazdowej.

Konieczność lepszego dostosowania metodologii badań do zaleceń organizacji międzynarodowych (WTO, OECD oraz Międzynarodowego Funduszu Walutowego) skłoniła autorów badania do wprowadzenia w 1998 r. niezbędnych zmian w ankiecie przeznaczonej dla turystów. Tak więc:

- ♦ odrębnym pytaniem objęto wydatki związane z podróżą poniesione za granicą, przed wyjazdem (w tym na transport),
- ♦ rozszerzono pytanie o strukturę wydatków poniesionych na terenie Polski o wydatki na zakupy towarów w celu odsprzedania; wydaje się, że taka konstrukcja pytania jest lepiej dostosowana do specyfiki ruchu przyjazdowego do Polski, zwłaszcza z krajów sąsiedzkich.

Ta druga już pozycja na temat wydatków w serii *Zeszyty Statystyczne Instytutu Turystyki* zawiera opis metodologii stosowanej w badaniach granicznych od 1991 r., opis wprowadzonych zmian oraz rezultaty uzyskane w 1998 r. Wyniki posłużyły do oszacowania globalnych przychodów dewizowych Polski z tytułu przyjazdów cudzoziemców. Przypomniano także podstawowe definicje i klasyfikacje zastosowane w badaniu. Są one oparte głównie na terminologii zalecanej przez Światową Organizację Turystyki.

¹ Por. także T. Skalska: *Wydatki cudzoziemców w Polsce w 1998 r. Raport z badań granicznych*. Instytut Turystyki Warszawa, maj 1999.

² Badania graniczne obejmują — oprócz analizy wydatków cudzoziemców — także badanie celów i motywów przyjazdu cudzoziemców do Polski oraz zagraniczne podróże Polaków.

³ Por. także T. Skalska: *Wydatki cudzoziemców w Polsce w 1996 r.* Instytut Turystyki Warszawa 1997.

Część I

Charakterystyka badań

1. Założenia metodologiczne

Badania przeprowadzane są — zgodnie z metodologicznymi zaleceniami WTO — odrębnie wśród turystów i odwiedzających jednodniowych, w momencie ich wyjazdu z Polski. Podobnie jak w poprzednich latach, także w 1998 r. cudzoziemcy byli ankietowani na kilkunastu wylosowanych bądź celowo wybranych przejściach granicznych. Na potrzeby badania skonstruowano dwa odrębne narzędzia:

- ♦ rozszerzoną ankietę dla turystów, tj. tych osób, które spędziły w Polsce co najmniej jedną noc, lecz nie pozostawały dłużej niż przez rok⁴,
- ♦ skróconą i uproszczoną wersję ankiety dla odwiedzających jednodniowych, dostosowaną do charakteru ich pobytu w Polsce.

Osobne badanie odwiedzających jednodniowych jest przeprowadzane ze względu na specyfikę ruchu podróżnych do Polski, a zwłaszcza duży udział wydatków na zakupy, spowodowany różnicami cen oraz niejednorodną sytuacją gospodarczą na rynkach polskim i krajów ościennych. Wzory ankiet są zamieszczone w końcowej części opracowania.

W 1998 r. badaniem objęto łącznie w sześciu turach 50 564 osoby. Rodzina bądź grupa osób wspólnie ponoszących wydatki w czasie pobytu w Polsce wypełniała jedną ankietę. Uzyskano 23 460 prawidłowo wypełnionych ankiet: 11 486 od turystów i 11 974 od odwiedzających jednodniowych. Liczba ankiet była o blisko 10% większa niż w 1997 r. W rezultacie zbadano o 7,2% osób więcej.

Zgodnie z zaleceniami WTO, do grupy wydatków na turystykę nie zalicza się: (a) zakupów w celach handlowych, tj. w celu odsprzedaży, (b) inwestycji kapitałowych dokonywanych na terenie odwiedzanego kraju, (c) darowizn gotówkowych na rzecz krewnych i znajomych, a także darowizn dla instytucji. W ankiecie pominięto też wydatki na transport międzynarodowy (zgodnie z zaleceniami MFW).

Podobnie jak w poprzednich latach, wydatki dwóch grup turystów poddano odrębnemu badaniu. Do osobnych grup zaliczono:

- ♦ tych, którzy korzystali z pełnej obsługi biur podróży (przyjeżdżali na zorganizowane, z reguły grupowe wycieczki, pobyty) lub przyjeżdżali indywidualnie, ale korzystali z pośrednictwa biur podróży bądź agencji turystycznych;

⁴ Terminologia turystyczna. Zalecenia WTO. ONZ-WTO Warszawa 1995, s.8.

- ♦ tych, którzy przyjeżdżali indywidualnie i w ogóle nie korzystali z usług pośredników.

Turyści, którzy przyjechali indywidualnie i nie korzystali z usług pośredników, zostali poproszeni o dokonanie podziału wydatków na sześć podstawowych rodzajów:

- ♦ koszty noclegów,
- ♦ wydatki na wyżywienie,
- ♦ koszty transportu (w tym zakup paliwa),
- ♦ usługi rekreacyjne, sportowe, związane ze zwiedzaniem,
- ♦ wydatki na zakupy (upominki bądź zakupy przeznaczone na własny użytek, bez zamiaru odsprzedaży),
- ♦ wydatki na zakupy dokonane w celu odsprzedaży,
- ♦ inne koszty, nie uwzględnione w poprzednich punktach.

W 1998 r. zaledwie około 13,9% badanych turystów korzystało z pośrednictwa biur podróży lub agencji turystycznych. Udział ten jest nieco wyższy niż zanotowano w 1996 i 1997 r. ale, podobnie jak wtedy, zmusza do dość ostrożnej interpretacji wyników dla tej grupy. Nie pozwala to m.in. na szczegółową analizę struktury wydatków ponoszonych przez turystów z poszczególnych krajów. Dodatkowym czynnikiem w znacznej mierze zakłócającym uzyskane rezultaty jest korzystanie przez turystów z krajów b. ZSRR z pośrednictwa biur podróży przy zakupie voucherów. Zjawisko to ma niewiele wspólnego z turystyką zorganizowaną czy też „spakietyzowaną”, nie pozwala także na właściwe oszacowanie rodzajowej struktury kosztów wśród turystów korzystających z pośrednictwa biur podróży.

W 1998 r. poproszono ponadto turystów o podjęcie próby określenia wysokości wydatków poniesionych przed podróżą i ich podziału na trzy podstawowe kategorie:

- ♦ koszty zakupu całego pakietu bądź przedpłaty na część usług,
- ♦ koszty transportu,
- ♦ inne wydatki.

Dane o wydatkach ponoszonych przed podróżą nie są jednak w pełni miarodajne i nie mogą służyć jako źródło informacji o ewentualnych wpływach dewizowych Polski. W tej grupie wydatków znalazły się bowiem zarówno sumy, które wpłynęły pośrednio do Polski poprzez biura podróży i polskich przewoźników, jak i sumy, które pozostały za granicą (koszty usług transportowych zakupionych u obcych przewoźników, prowizje zagranicznych biur podróży itp.).

Zmiana ankiety i wyraźne wyodrębnienie wydatków poniesionych przed podróżą pozwoliły jednak na lepsze dostosowanie szacunków do zaleceń organizacji międzynarodowych. Pozwoliły zwłaszcza wydzielić koszty transportu poniesione za granicą na rzecz przewoźników międzynarodowych. Zgodnie z zaleceniami WTO i MFW, sumy te nie powinny być wliczane do przychodów z turystyki. Zmiana ankiety spowodowała dość istotny spadek deklarowanych wydatków na transport.

W ankiecie z 1998 r. dopuszczono ponadto możliwość wskazania na zakupy w celu odsprzedania jako jeden z celów podróży. Spowodowało to ujawnienie wielkości tych zakupów, a co za tym idzie — wzrost udziału wydatków na zakupy w strukturze wydatków ogółem.

1.1. Losowanie próby⁵

Dane o liczbie cudzoziemców przekraczających granicę nie zawierają informacji o liczbie turystów. Nie znamy zatem struktury populacji będącej przedmiotem badania, musimy się więc oprzeć na przybliżonych oszacowaniach.

W 1998 r. losowanie przeprowadzono według podobnego schematu jak w poprzednich latach. Na procedurę składa się kilka etapów.

1 etap: Na podstawie danych GUS z 1997 r. o liczbie cudzoziemców przekraczających granicę przy wyjeździe z Polski wybrano najistotniejsze przejścia graniczne (uwzględniając również przejścia kolejowe oraz reprezentujące lotniska przejście graniczne Warszawa-Okęcie i porty morskie — Świnoujście i Gdynię). Jako podstawę do dalszych operacji wybrano:

- ♦ 17 przejść na granicy północno-wschodniej (w tym 3 kolejowe),
- ♦ 29 na południowej: 10 na granicy ze Słowacją i 19 — z Czechami (w tym 2 kolejowe),
- ♦ 16 na zachodniej (w tym 1 kolejowe),
- ♦ porty — Świnoujście i Gdynię,
- ♦ port lotniczy Warszawa-Okęcie.

Przejścia te reprezentują 92% ruchu cudzoziemców (wyjeżdżających z Polski).

2 etap: Przyjęcie założeń co do udziału turystów (czyli cudzoziemców nocujących w Polsce) w całkowitym ruchu przyjazdowym na poszczególnych typach granic. Założenia te wynikają z poprzednich badań, z obserwacji ankietowanych Instytutu Turystyki w terenie⁶ oraz z oszacowania przez GUS liczby cudzoziemców przekraczających granicę pieszo⁷. Rezultatem tych założeń jest seria wskaźników korygujących strukturę ruchu w kierunkach wschodnim, południowym i zachodnim ze względu na udział turystów.

3 etap: Odrębnie dla każdej tury badań dokonano celowego wyboru przejść o dużym i różnorodnym według krajów pochodzenia ruchu granicznym (Cieszyn, Świecko) lub ruchu niedużym, ale charakterystycznym (Gdynia, Świnoujście i Okęcie). Następnie dołosowano pozostałych reprezentantów poszczególnych granic (w tym przejść kolejowych) tak, aby suma wszystkich przejść objętych badaniami w danej turze wyniosła 12 lub 13. Łącznie w ciągu roku badania prowadzono

⁵ Opracowane przez W. Bartoszewicza, Instytut Turystyki Warszawa.

⁶ Por. także W. Bartoszewicz: *Cele i motywy przyjazdów do Polski w 1998 roku*. Instytut Turystyki Warszawa 1999.

⁷ *Ruch graniczny i wydatki cudzoziemców w Polsce oraz Polaków za granicą w 1997*, GUS 1998.

na 38 przejściach (na 37 przejściach — ankieta nr 1, na 32 — ankieta nr 4). Na przejściach tych zarejestrowano 72% ruchu cudzoziemców wyjeżdżających z Polski.

4. etap: Wyznaczenie liczby ankiet do realizacji na przejściach wybranych dla danej tury. Przeprowadzono to na podstawie:

a) skorygowanej struktury (etap 2) ruchu na poszczególnych granicach, z czego wynikają kwoty dla typów granic, a następnie

b) udziału reprezentantów typów granic w ruchu na danej granicy, z czego wynikają kwoty dla poszczególnych przejść.

Kwoty dla Okęcia, Świnoujścia i Gdyni ustalono arbitralnie na poziomie niewielkiej nadreprezentacji. Miało to na celu uzyskanie danych o turystach przybywających z krajów o niewielkim udziale w całym ruchu turystycznym, a stosunkowo często korzystających z tych przejść (Ameryka, Europa Zachodnia, Skandynawia).

Na tych przejściach, o których na podstawie tabel wyników GUS wiemy, że są uczęszczane również przez cudzoziemców z krajów nie sąsiadujących z Polską, określono górny limit ankiet do przeprowadzenia z Czechami, Słowakami i Niemcami (na południu — ok. 35%, na zachodzie — ok. 65%).

Badania realizowano w sześciu turach: w lutym, kwietniu, czerwcu, sierpniu, październiku i grudniu 1998 r., na następujących wylosowanych przejściach granicznych:

- ♦ granica wschodnia i północna: Bezledy, Budzisko, Dorohusk, Gronowo, Hrebenne, Kukuryki, Kuźnica (drogowe), Medyka (drogowe), Ogrodniki, Terespol (drogowe),
- ♦ granica południowa: Barwinek, Chalupki, Chyżne, Cieszyn, Kudowa, Głucholazy, Jakuszyce, Łysa Polana, Pietraszyn, Zawidów, Zebrzydowice (kolejowe), Zwardoń,
- ♦ granica zachodnia: Gubin, Jędrzychowice, Kolbaskowo, Kostrzyń, Kunowice (kolejowe), Lubieszyn, Łęknica, Olszyna, Rosówek, Słubice, Świecko, Zgorzelec (drogowe),
- ♦ Gdynia-port, Świnoujście-port, Warszawa-Okęcie (lotnisko)⁸.

Każda z sześciu prób była niezależna.

1.2. Oszacowanie wielkości badanej populacji

Podstawą do oszacowania proporcji między liczbą wizyt jednodniowych i przyjazdów turystycznych są: analiza wyników sondaży (punktem wyjścia były badania z 1992 r., kiedy badano też odwiedzających jednodniowych), analiza ruchu na poszczególnych typach przejść granicznych oraz sprawozdania ankietatorów. Ponieważ Instytut Turystyki prowadzi także badania odwiedzających jednodniowych (wydatki w ruchu przygranicznym), możemy korzystać z obserwacji ankietatorów, które nie stanowią wprawdzie dokładnego pomiaru, ale pozwalają się zorientować w sytuacji

⁸ W Kunowicach, Zebrzydowicach, Świnoujściu, Gdyni i na Okęciu nie badano odwiedzających jednodniowych, w Krajniku Dolnym zaś przeprowadzono badanie tylko wśród odwiedzających jednodniowych.

na poszczególnych przejściach granicznych. W rezultacie przyjęto pewne założenia co do poszukiwanej proporcji — są one zróżnicowane zależnie od kraju pochodzenia przyjezdnych i od sezonu. Na podstawie tak przyjętych założeń oszacowano, że w 1998 r. Polskę odwiedziło 18 780 tys. turystów, o 3,8% mniej niż w 1997 r.

1.3. Przeciętne wydatki turystów — uwagi metodyczne

Podstawą do analizy przeciętnych wydatków turystów jak też łącznych wpływów z poszczególnych krajów są:

- ♦ średnie z próby (na osobę i na dzień pobytu),
- ♦ średnie ważone.

Wydatki na osobę — *średnie z całej próby* — liczone są w następujący sposób:

A. Suma przeliczonych na USD wydatków ogółu badanych (przeliczenie następuje poprzez PLN, nie zaś bezpośrednio z danej waluty na USD) poniesionych na terenie Polski dzielona jest przez łączną liczbę osób objętych badaniem. Za osoby objęte badaniem uznaje się również członków rodzin korzystających z tego samego budżetu. Taka metoda liczenia średniej stosowana jest od początku realizacji badań granicznych i jest zgodna z zaleceniami metodologicznymi WTO. Jest to zwykła średnia arytmetyczna.

Średnie arytmetyczne z całej próby nie są upowszechniane, gdyż takie średnie powielająby błąd wynikający ze struktury próby, niedokładnie odpowiadającej strukturze zbiorowości generalnej. Próba nie jest w prosty sposób proporcjonalna do struktury przyjazdów wynikającej z danych Straży Granicznej. W dotychczasowych badaniach średnia arytmetyczna z próby była zawsze niższa od średniej ważonej, która jest podstawą do dalszych analiz.

B. Dla turystów z poszczególnych krajów średnie wydatki z próby liczone są w analogiczny sposób. Ze zbioru głównego wyodrębniany jest zbiór ankiet wypełnionych przez turystów z danego kraju i na jego podstawie liczona jest średnia arytmetyczna.

C. W analogiczny sposób liczone są średnie arytmetyczne dla poszczególnych grup turystów, wyróżnionych ze względu na wybrane cechy (np. według celu podróży, środków transportu, miejsc zakwaterowania itp.). Możliwość i zasadność posługiwania się średnimi arytmetycznymi z próby dla wybranych segmentów rynku jest jednak — w przypadku niektórych krajów — dość ograniczona. Dotyczy to zwłaszcza tych grup turystów, które nie są w próbie dostatecznie licznie reprezentowane. Posługując się średnimi arytmetycznymi z próby podzielonej ze względu na wybrane cechy należy zawsze mieć na względzie liczebność tej próby w danym segmencie rynku. Na przykład wykorzystywanie do dalszych analiz średnich arytmetycznych z próby turystów korzystających z transportu lotniczego z krajów, z których ruch lotniczy jest ograniczony (np. z Białorusi, Litwy, Ukrainy czy Słowacji), jest nieuprawnione. W próbie znalazły się bowiem pojedyncze osoby korzystające z tego rodzaju transportu, co nie upoważnia do uogólniania wyników uzyskanych na podstawie wypełnionych przez nie ankiet.

Wydatki na jeden dzień pobytu — *średnie z całej próby* — liczone są w następujący sposób:

A. Suma wydatków przeliczonych na USD (przeliczenie następuje poprzez PLN) zostaje podzielona przez liczbę osobodni.

B. Zgodnie z metodologią stosowaną od początku badań granicznych, do liczby noclegów deklarowanych przez ankietowanych dodaje się 1 w celu uzyskania liczby dni pobytu.

Wydatki na osobę oraz wydatki na jeden dzień pobytu — *średnie ważone* — liczone są następująco:

A. Na podstawie oszacowanych wielkości przyjazdów turystów do Polski oraz struktury tych przyjazdów w podziale na kraje obliczane są udziały przyjazdów z poszczególnych krajów w przyjazdach turystycznych ogółem (tzw. wagi). Wagi przemnożone przez średnie arytmetyczne wydatków z próby dla danego kraju dają udział danego kraju w wartościach bezwzględnych. Zsumowane udziały poszczególnych krajów pozwalają obliczyć średnią ważoną dla całej zbiorowości. Ta średnia jest upowszechniana jako *średnie ważone wydatki ogółu turystów na osobę*. W dotychczasowych badaniach średnia ważona była zawsze nieco wyższa niż średnie z próby. Wynika to z niewielkich różnic pomiędzy strukturą próby a strukturą zbiorowości generalnej.

B. Wydatki na jeden dzień pobytu liczone są w analogiczny sposób, przy czym wagi mnożone są przez średnie arytmetyczne wydatków z próby na jeden dzień pobytu. Ta średnia jest upowszechniana jako *średnie ważone wydatki ogółu turystów na jeden osobodzień*. W dotychczasowych badaniach średnia ważona była również nieco wyższa niż średnie z próby. Wynika to z niewielkich różnic między strukturą próby a strukturą zbiorowości generalnej.

Średnie ważone nie są i nie powinny być wykorzystywane do dalszych oszacowań (np. do obliczania globalnych przychodów dewizowych z tytułu przyjazdu turystów). Średnie ważone służą głównie do analizy dynamiki zmian przeciętnych wydatków w poszczególnych latach.

Ani średnie z próby, ani też średnie ważone nie obejmują wydatków poniesionych przed podróżą.

1.4. Przeciętne wydatki odwiedzających jednodniowych — uwagi metodyczne

Podstawą do analizy przeciętnych wydatków odwiedzających jednodniowych, jak też łącznych wpływów z tego tytułu z poszczególnych krajów są:

- ♦ średnie z próby na osobę,
- ♦ średnie ważone dla całej zbiorowości.

Wydatki odwiedzających jednodniowych na osobę — średnie z całej próby, średnie dla poszczególnych krajów oraz dla poszczególnych grup odwiedzających — liczone są w taki sam sposób, jak średnie dla turystów.

Możliwość i zasadność posługiwania się średnimi arytmetycznymi z próby dla niektórych segmentów rynku jest jednak dość ograniczona. Dotyczy to zwłaszcza tych grup odwiedzających jednodniowych, które nie są w próbie dostatecznie licznie reprezentowane. Posługując się średnimi arytmetycznymi z próby podzielonej ze względu na wybrane cechy należy zawsze mieć na względzie — podobnie jak w wypadku analizy wydatków turystów — liczebność tej próby w danym segmencie rynku. Wykorzystywanie do dalszych analiz średnich arytmetycznych dla odwiedzających jednodniowych niedostatecznie licznie reprezentowanych w próbie jest nieuprawnione.

Podobnie jak w przypadku turystów, średnie arytmetyczne z całej próby odwiedzających jednodniowych nie są upowszechniane, gdyż takie średnie powielaliby błąd wynikający z niedoskonałej struktury próby.

Wydatki na osobę — *średnia ważona* — są również oparte na opisanej wyżej metodzie, zastosowanej dla zbiorowości turystów. Ta średnia jest upowszechniana jako *średnie ważone wydatki ogółu odwiedzających jednodniowych na osobę*. W dotychczasowych badaniach średnia ważona była zawsze nieco wyższa niż średnie z próby. Wynika to z niewielkich różnic między strukturą próby a strukturą zbiorowości generalnej. Średnia ważona nie jest i nie powinna być wykorzystywana do dalszych oszacowań (np. do szacowania globalnych wpływów dewizowych z tytułu przyjazdu odwiedzających jednodniowych). Jest ona podstawą do analizy dynamiki zmian przeciętnych wydatków odwiedzających jednodniowych.

1.5. Metoda szacowania globalnych przychodów z turystyki przyjazdowej

Podobnie jak w poprzednich latach, oszacowane przychody kraju z tytułu przyjazdów cudzoziemców (tzn. turystów i odwiedzających jednodniowych łącznie)⁹ składają się z trzech części:

- ♦ wydatków poniesionych przez turystów (w rozumieniu definicji zalecanych przez WTO) podczas ich pobytu w Polsce, niezależnie od celu przyjazdu i długości pobytu (z wyjątkiem osób przebywających dłużej niż 90 dni oraz wykonujących pracę zarobkową),
- ♦ wydatków poniesionych przez odwiedzających jednodniowych podczas ich pobytu w Polsce, niezależnie od celu przyjazdu, z wyjątkiem wykonywania pracy zarobkowej,
- ♦ zarejestrowanych przez NBP dochodów podmiotów gospodarczych, pochodzących z eksportu polskich usług turystycznych.

Szacując wielkość przychodów Polski uzyskanych z tytułu przyjazdów turystów i odwiedzających jednodniowych oparto się na następujących źródłach informacji:

⁹ Przychody dewizowe kraju z turystyki międzynarodowej to łączne wydatki osób odwiedzających dany kraj, w tym opłaty za transport międzynarodowy na rzecz miejscowych przewoźników oraz wszystkie przedpłaty na dobra i usługi odbierane w kraju docelowym. Należy do nich zaliczyć również przychody od odwiedzających jednodniowych, poza przypadkami, kiedy ich wielkość usprawiedliwia ich wyodrębnienie (WTO).

- ♦ wynikach badań ankietowych przeprowadzonych na granicach, odrębnie wśród turystów zagranicznych i odwiedzających jednodniowych, a dotyczących ich wydatków poniesionych podczas pobytu w Polsce (badania graniczne Instytutu Turystyki),
- ♦ wielkości i strukturze przyjazdów z poszczególnych krajów (dane GUS na podstawie informacji Straży Granicznej o liczbie przekroczeń granicy wg krajów),
- ♦ szacunkowej strukturze ruchu granicznego w podziale na turystów nocujących na terenie Polski i odwiedzających jednodniowych (szacunki Instytutu Turystyki)¹⁰,
- ♦ zarejestrowanych przez NBP wpływach ze sprzedaży polskich usług turystycznych za granicą (dane z bilansu płatniczego).

Łączne przychody z poszczególnych krajów składają się z dwóch części:

- 1) wydatków turystów poniesionych na terenie Polski,
- 2) wydatków odwiedzających jednodniowych poniesionych na terenie Polski.

A zatem łączne przychody z poszczególnych rynków nie zawierają tej części wpływów, która jest zarejestrowana przez NBP i pochodzi ze sprzedaży polskich usług turystycznych na tych rynkach. Wynika to z braku informacji o strukturze danych NBP w podziale na kraje. Dane NBP są dołączane do kwoty globalnych wpływów kraju z tytułu przyjazdów cudzoziemców i nie są w żaden sposób dezagregowane¹¹.

Przychody z tytułu przyjazdu turystów z danego kraju obliczane są przez pomnożenie przeciętnych wydatków na osobę dla danego kraju (średnia arytmetyczna uzyskana z próby) przez liczbę przyjazdów turystów z tego kraju.

Przychody z tytułu przyjazdu odwiedzających jednodniowych z danego kraju obliczane są przez przemnożenie przeciętnych wydatków na osobę dla danego kraju (średnia arytmetyczna uzyskana z próby) przez skorygowaną liczbę przyjazdów odwiedzających jednodniowych z tego kraju.

Łączne wydatki podróży są obliczane oddzielnie dla każdego kraju, a następnie sumowane. Dla państw ościennych obliczenia takie dokonywane są z podziałem na wydatki turystów i odwiedzających jednodniowych.

Udział odwiedzających jednodniowych w przyjazdach z innych krajów niż sąsiedzkie szacowany jest na około 2–3%. Liczba ankiet przeprowadzonych w tej grupie przyjezdnych jest tak niewielka, że nie upoważnia do oszacowania przeciętnych wydatków. Dla uproszczenia rachunku przyjmuje się więc, że wszystkie przyjazdy z krajów niesąsiedzkich mają charakter turystyczny. Wydatki tej grupy cudzoziemców znajdują się w pozycji „wydatki turystów”.

Metodologia liczenia globalnych przychodów kraju z turystyki przyjazdowej powinna uwzględniać także wydatki ponoszone za granicą, jeszcze przed podróżą, na rzecz polskich podmio-

¹⁰ Por. także W. Bartoszewicz: *Cele i motywy przyjazdów do Polski w 1998 r.* Instytut Turystyki Warszawa 1999.

¹¹ Ani w podziale na kraje, ani też w podziale na wpływy od turystów i od odwiedzających jednodniowych.

tów gospodarczych. Ten rodzaj przychodów jest częściowo uwzględniony w pozycji „płatności rejestrowane przez NBP”. Wielkość kwot, jakie są rejestrowane przez NBP, pozwala przypuszczać, że nie odzwierciedlają one w pełni tej pozycji wydatków turystów.

W 1998 r. zmodyfikowana ankieta Instytutu Turystyki zawierała także pytanie o wydatki ponoszone przed podróżą. Ich wielkość zostanie w dalszej części pracy oszacowana. Należy jednak pamiętać, że przed podróżą ponoszone są przede wszystkim trzy grupy wydatków:

- a) koszty transportu międzynarodowego ponoszone na rzecz przewoźników krajowych i zagranicznych i wydzielane — zgodnie z zaleceniami WTO i Międzynarodowego Funduszu Walutowego — z grupy wydatków turystycznych,
- b) koszty zakupu całych pakietów turystycznych oraz przedpłat na niektóre usługi (np. koszty hotelu),
- c) koszty zakupu upominków i inne wydatki.

Z punktu widzenia szacowania globalnych przychodów dewizowych państwa z tytułu przyjazdu cudzoziemców istotna jest zwłaszcza część wydatków uwzględniona w grupie b. W grupie tej znajdują się jednak zarówno kwoty pozostające w kraju, w którym pakiet został zakupiony (np. marża, część kosztów transportu krajowego), jak i kwoty przekazywane do kraju, na którego terenie usługa jest świadczona. Problem znalezienia metody pozwalającej na oszacowanie poszczególnych elementów pakietu turystycznego nie został jeszcze rozwiązany i wymaga odrębnych badań.

Przed dokonaniem rachunku łącznych przychodów z tytułu przyjazdu turystów i odwiedzających jednodniowych przyjęto następujące założenia, wynikające z szacunkowej struktury podróży:

- ♦ Ogólna liczba przyjazdów ze wszystkich krajów ościennych została podzielona na ruch jednodniowy i turystyczny. W 1998 r. przyjęto — na podstawie badań granicznych i szczegółowej struktury ruchu rejestrowanego przez Straż Graniczną — nieco inne niż w roku ubiegłym szacunkowe współczynniki udziału turystów w całym ruchu przyjazdowym. Sposób oszacowania wielkości ruchu turystycznego omówiono w rozdziale wstępnym. W 1998 r. oszacowano udział turystów z poszczególnych krajów na następującym poziomie:
 - Niemcy — 13,0%
 - Czechy — 2,0%
 - Słowacja — 2,2%
 - Rosja — 66,0%
 - Białoruś — 65,9%
 - Ukraina — 65,9%
 - Litwa — 66,3%
 - inne kraje b. ZSRR — 86,7%.
- ♦ Liczbę przyjazdów z Białorusi i Ukrainy (po odjęciu ruchu jednodniowego) pomniejszono o 10% na nielegalne czasowe migracje zarobkowe (tj. o ok. 500 tys. wizyt). Przyjęto, że przyjazdów z tych krajów w celu podjęcia nielegalnej pracy jest o wiele mniej (z powodu utrudnień formalnych na granicach i z powodu wyrównywania się cen).
- ♦ Przyjęto, że nielegalne czasowe migracje zarobkowe z Litwy i Rosji były w 1998 r. minimalne i nie dokonano z tego tytułu żadnych korekt liczby przyjazdów turystów.

2. Charakterystyka badanej zbiorowości

W 1998 r. ta część badań granicznych, której celem było oszacowanie wielkości i struktury przychodów dewizowych z tytułu pobytu cudzoziemców w Polsce, objęła łącznie 50 564 osoby. Uzyskano 23 460 prawidłowo wypełnionych ankiet: 11 486 od turystów i 11 974 od odwiedzających jednodniowych. Liczba ankiet wypełnionych przez cudzoziemców była o blisko 10% większa niż w poprzednim roku. W rezultacie zbadano o 7,2% osób więcej niż w 1997 r.

2.1. Charakterystyka badanej próby turystów

W 1998 r. turyści stanowili ponad 45% badanych. Ankieta przeznaczona była zarówno dla osób indywidualnych, jak i rodzin (grup) wspólnie wydających pieniądze. Na każdą ankietę przypadły przeciętnie blisko 2 osoby pozostające w Polsce przynajmniej na jedną noc. Liczba badanych była dość proporcjonalnie rozłożona między poszczególne tury badań.

Dominującą grupę badanych stanowili turyści z Niemiec (35,8%), następnie z Ukrainy (10,1%), Białorusi (8,6%) i Francji (6,4%). Udział procentowy Niemców i Litwinów w próbie był analogiczny do udziału turystów z tych krajów w oszacowanej liczbie turystów ogółem¹².

W pozostałych przypadkach udziały procentowe w próbie i w zbiorowości generalnej różnią się, co wynika z konieczności objęcia badaniem wielu ważnych dla Polski rynków generujących ruch turystyczny i zapewnienia im dostatecznej reprezentatywności.

W 1998 r. badaniem objęto więcej niż w 1997 r. mieszkańców Niemiec, Litwy, Francji, a także więcej turystów z krajów skandynawskich i z wybranych krajów zamorskich. Zdecydowanie dominowały osoby podróżujące indywidualnie (84,6%). Jednak w stosunku do 1997 r. liczba osób korzystających z jakiejś formy pośrednictwa wzrosła (z 8,9% do 13,9%).

Przytłaczająca większość respondentów to osoby podróżujące w towarzystwie rodziny bądź znajomych (78,8%). Najczęściej wskazywano na zwiedzanie kraju i rozrywkę jako główny cel podróży (32,7% wskazań), a następnie na sprawy służbowe i zawodowe (22,7%) oraz odwiedziny u krewnych i znajomych (19,6%).

Struktura celów podróży pozwala zaobserwować pewne istotne zmiany proporcji w stosunku do poprzedniego roku:

- ♦ Po kilku latach szybkiego rozwoju zmniejszył się segment podróży w celach służbowych. Tendencję tę potwierdzają inne badania europejskie. Na przykład według najnowszych badań IPK Polska wciąż znajduje się na jednym z czołowych miejsc w Europie pod względem liczby podró-

¹² *Turystyka Polska 1998*. Warszawa UKFiT 1999, s.11.

ży służbowych; tempo wzrostu liczby przyjazdów w tym segmencie rynku uległo jednak osłabieniu¹³.

- ♦ Wzrósł udział przyjazdów w celach uznanych za typowo turystyczne (zwiedzanie kraju, rozrywka, wypoczynek) oraz w celu odwiedzenia rodziny bądź znajomych.

Blisko 45% badanych zatrzymało się w hotelach i motelach, ponad 26% — w pensjonatach i kwaterach prywatnych, a około 17% skorzystało z noclegów w mieszkaniach znajomych lub rodziny. Podobnie jak w latach poprzednich, wśród użytych środków transportu dominowały samochody osobowe (78,5% wskazań). Blisko 5% badanych skorzystało z transportu lotniczego.

Podobnie jak w latach 1996 i 1997, badani turyści odwiedzali najczęściej środkowy pas Polski, zwłaszcza jego część centralną i wschodnią (łącznie ponad 2/3 wskazań). Przeniesienie nasilenia ruchu ze środkowo-zachodniej części pasa centralnego na środkowo-wschodnią ma miejsce już od połowy 1995 r.

W 1998 r. najczęściej odwiedzanymi miastami były: Warszawa (22,5%), Kraków (ponad 10%), Gdańsk (6,4%) i Lublin (6,1%). Blisko dwukrotnie rzadziej niż w 1997 r. wskazywano na Szczecin jako miejsce pobytu, rzadziej odwiedzano również Poznań. Spadło nieco zainteresowanie Gdańskiem, co należy wiązać ze spadkiem intensywności promocji miasta po obchodach jubileuszu 1000-lecia. Mimo że turystyka przyjazdowa do Polski jest niezmiennie turystyką miejską¹⁴, zanotowano spadek liczby turystów, którzy wskazali największe miasta polskie jako miejsce swojego pobytu (z 90,3% do 77,1%).

2.2. Charakterystyka próby odwiedzających jednodniowych

W 1998 r. w sześciu turach badań uzyskano od odwiedzających jednodniowych 11 974 prawidłowo wypełnione ankiety. Liczba osób objętych tym badaniem wyniosła w sumie 27 759 (o blisko 1/4 więcej niż w 1997 r.).

Wśród badanych przeważali mieszkańcy Niemiec (blisko 57%) i Czech (ponad 24%), a następnie Słowacji (4,8%), Białorusi i Ukrainy (po 3,8%).

¹³ Wg IPK notuje się spadek liczby przyjazdów służbowych do Europy Wschodniej, wzrost zaś — do Europy Zachodniej.

¹⁴ *Turystyka Polska 1998*, op. cit., s.15.

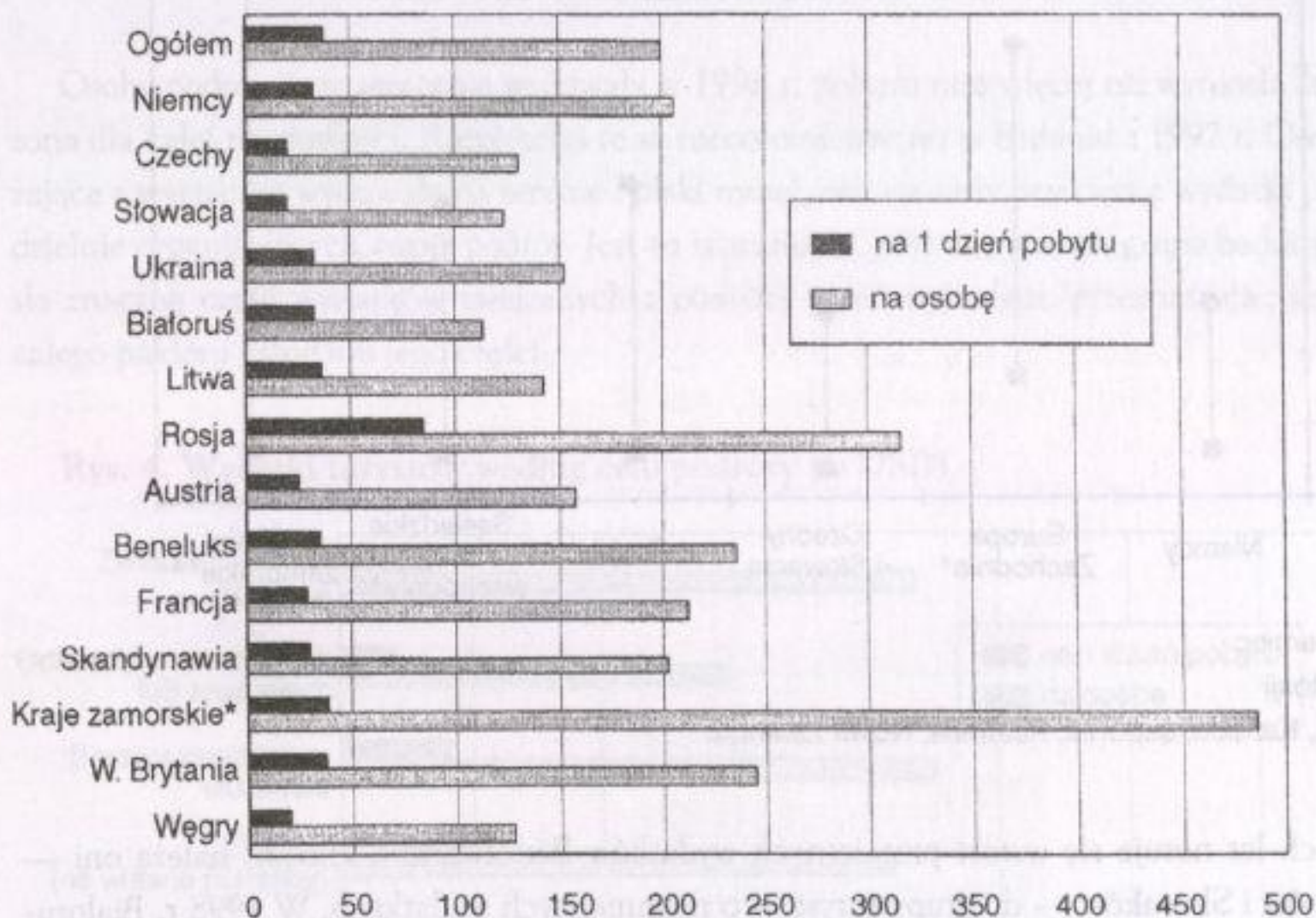
Część II

Wyniki i komentarze

3. Wydatki turystów zagranicznych

W 1998 r. nastąpiło zahamowanie tempa wzrostu wydatków turystów poniesionych na terenie Polski¹⁵. Przeciętne wydatki korzystających z noclegów wyniosły w badanym roku około 200 USD na osobę¹⁶, tj. o 1,5% mniej niż w 1997 r. Spadły przeciętne wydatki turystów z większości rynków generujących ruch turystyczny do Polski. Wydatki Niemców na osobę spadły o około 16%, turystów z krajów Beneluksu o ok. 23%, z krajów skandynawskich o ok. 10%, z Wielkiej Brytanii — o 12,5%. Spadły również wydatki turystów z Litwy i Ukrainy (odpowiednio o 7% i 10%). Wydatki turystów z Austrii, Francji i krajów zamorskich utrzymały się na zbliżonym poziomie lub nieco spadły (od 0,5% do 3%). Mimo kryzysu finansowego, wzrosły natomiast wydatki mieszkańców Rosji, Czech, Słowacji i Białorusi.

Rys. 1. Wydatki turystów według krajów (w USD)

* USA, Kanada, Japonia, Australia, Nowa Zelandia

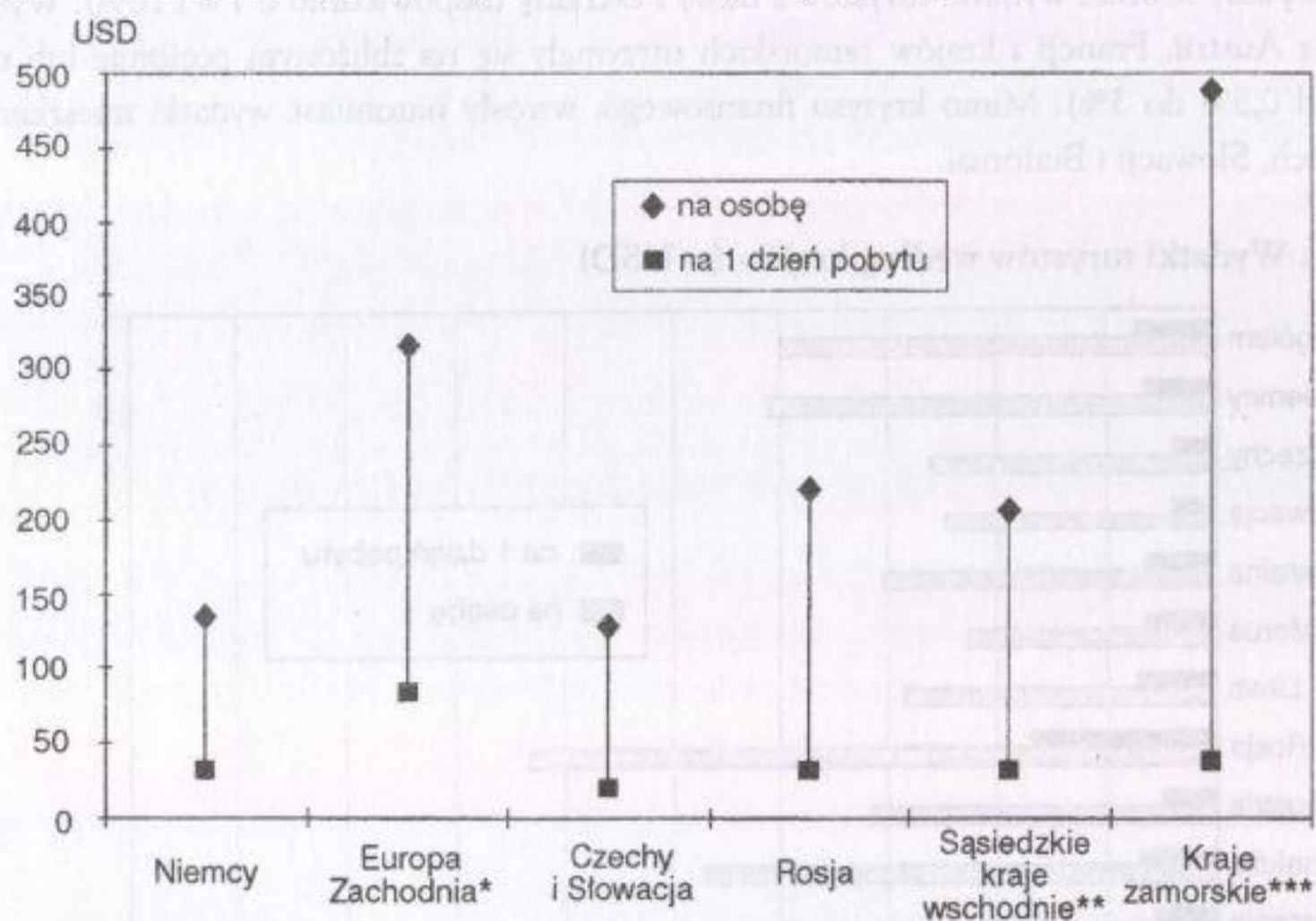
¹⁵ Wydatki na turystykę to całkowite wydatki konsumpcyjne poniesione przez odwiedzającego lub w jego imieniu na jego podróż oraz pobyt w miejscu docelowym (WTO).

¹⁶ Średnia ważona.

Przeciętne dzienne wydatki turystów na osobę poniesione na terenie Polski wyniosły od 20 USD (Czechy, Słowacja) do 85 USD (Rosja). Turyści z większości krajów pozostawiali na terenie Polski od 30 do 40 USD (Niemcy, Ukraina, Białoruś, Litwa, Beneluks, kraje skandynawskie, kraje zamorskie, Wielka Brytania). Dienne wydatki turystów z większości krajów spadły analogicznie do spadku przeciętnych wydatków na osobę. Wynika to z utrzymywania się zbliżonej do roku poprzedniego długości pobytu. Wyjątek stanowią turyści z Litwy i z krajów zamorskich.

Podobnie jak w latach poprzednich, najwyższe wydatki na osobę ponosili mieszkańcy wybranych krajów zamorskich (USA, Kanada, Japonia, Australia, Nowa Zelandia), Rosji, krajów Beneluksu i Wielkiej Brytanii. Mimo zanotowanego spadku, wydatki turystów z tych krajów znacznie przekraczają średnią ważoną dla całej próby. Wydatki turystów z Rosji ulegają z roku na rok dość znacznym wahaniom, co jest wynikiem wyjątkowo niestabilnej i niekorzystnej sytuacji gospodarczej w tym kraju.

Rys. 2. Przeciętne wydatki turystów z wybranych grup krajów (w USD)

* Bez Niemiec

** Bez Rosji

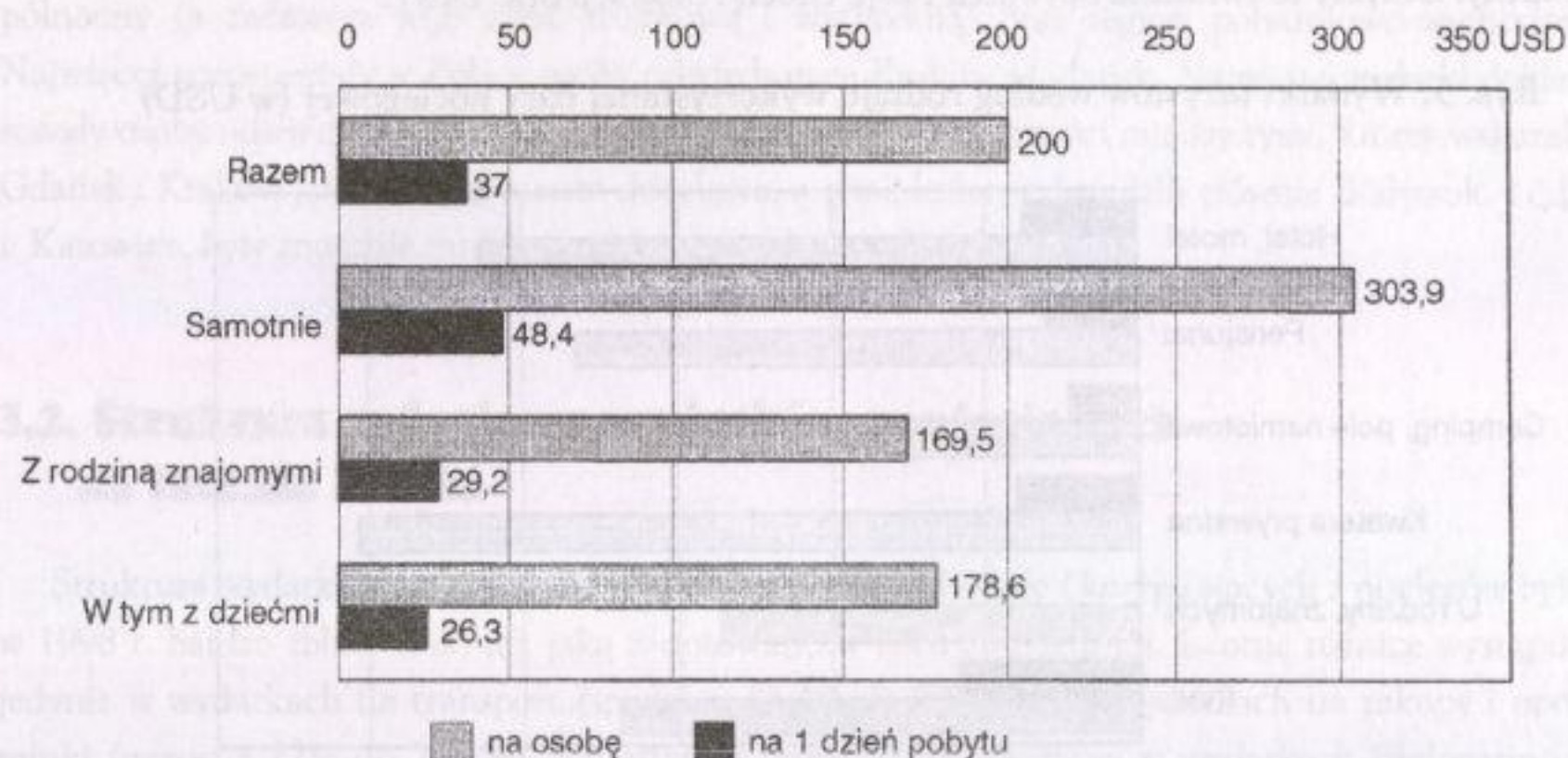
*** USA, Kanada, Japonia, Australia, Nowa Zelandia

Od trzech lat notuje się wzrost przeciętnych wydatków Białorusinów, chociaż należą oni — obok Czechów i Słowaków — do grupy turystów o najmniejszych wydatkach. W 1998 r. Białorusini, Słowacy i Czesi pozostawili w Polsce odpowiednio 57%, 62% i 65,5% średniej ważonej. Warto zauważyć, że rozpiętość między wydatkami turystów z krajów o najwyższej i najniższej przeciętnej jest coraz mniejsza. Wynika to ze wzrostu wydatków najniższych (Białoruś, Słowacja, Czechy) i spadku najwyższych.

3.1. Wydatki turystów według wybranych cech podróży

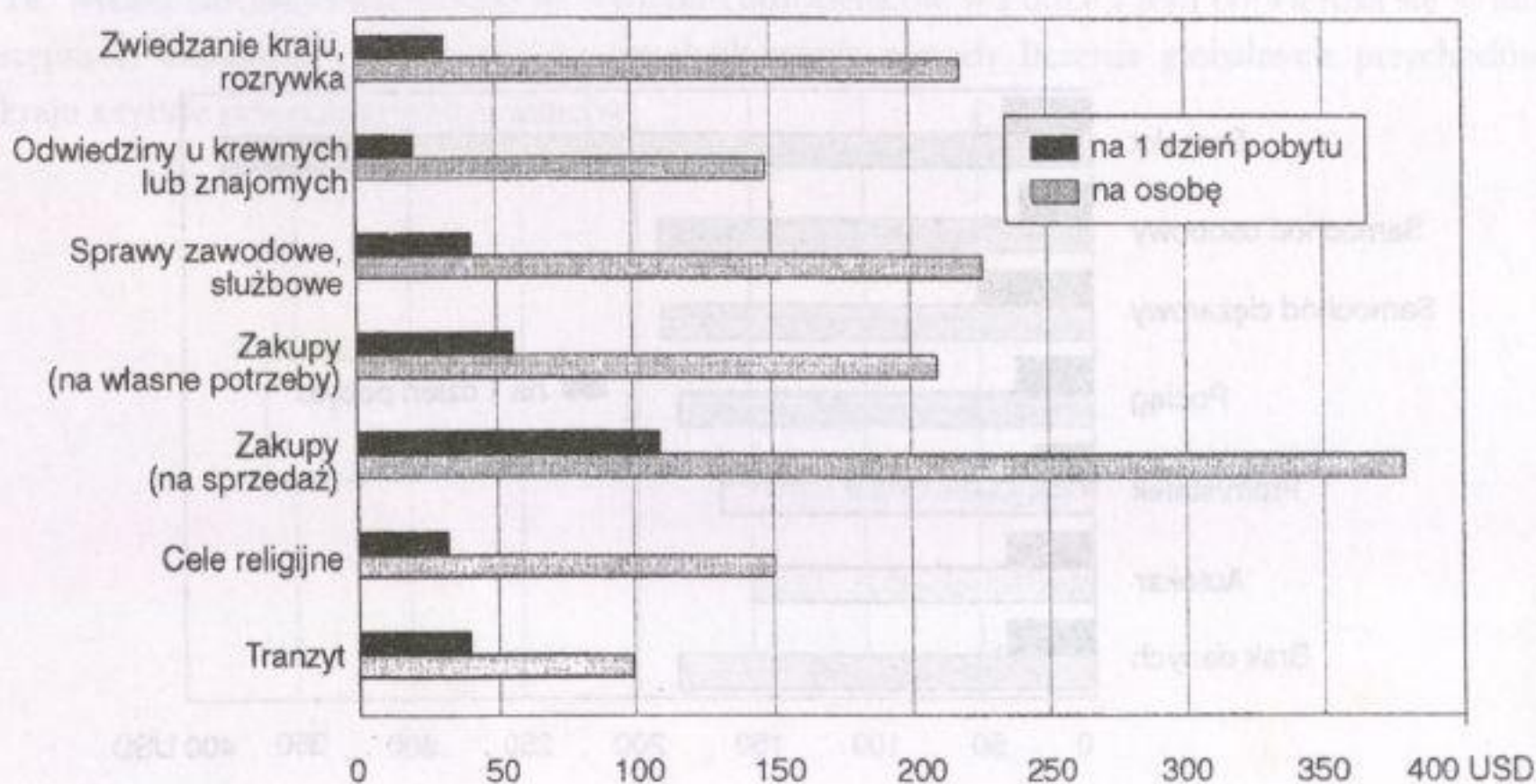
Podobnie jak w ubiegłych latach, również w 1998 r. turyści podróżujący samotnie wydawali znacznie więcej niż osoby podróżujące w towarzystwie rodziny lub znajomych.

Rys. 3. Wydatki turystów według liczby podróżujących (w USD)

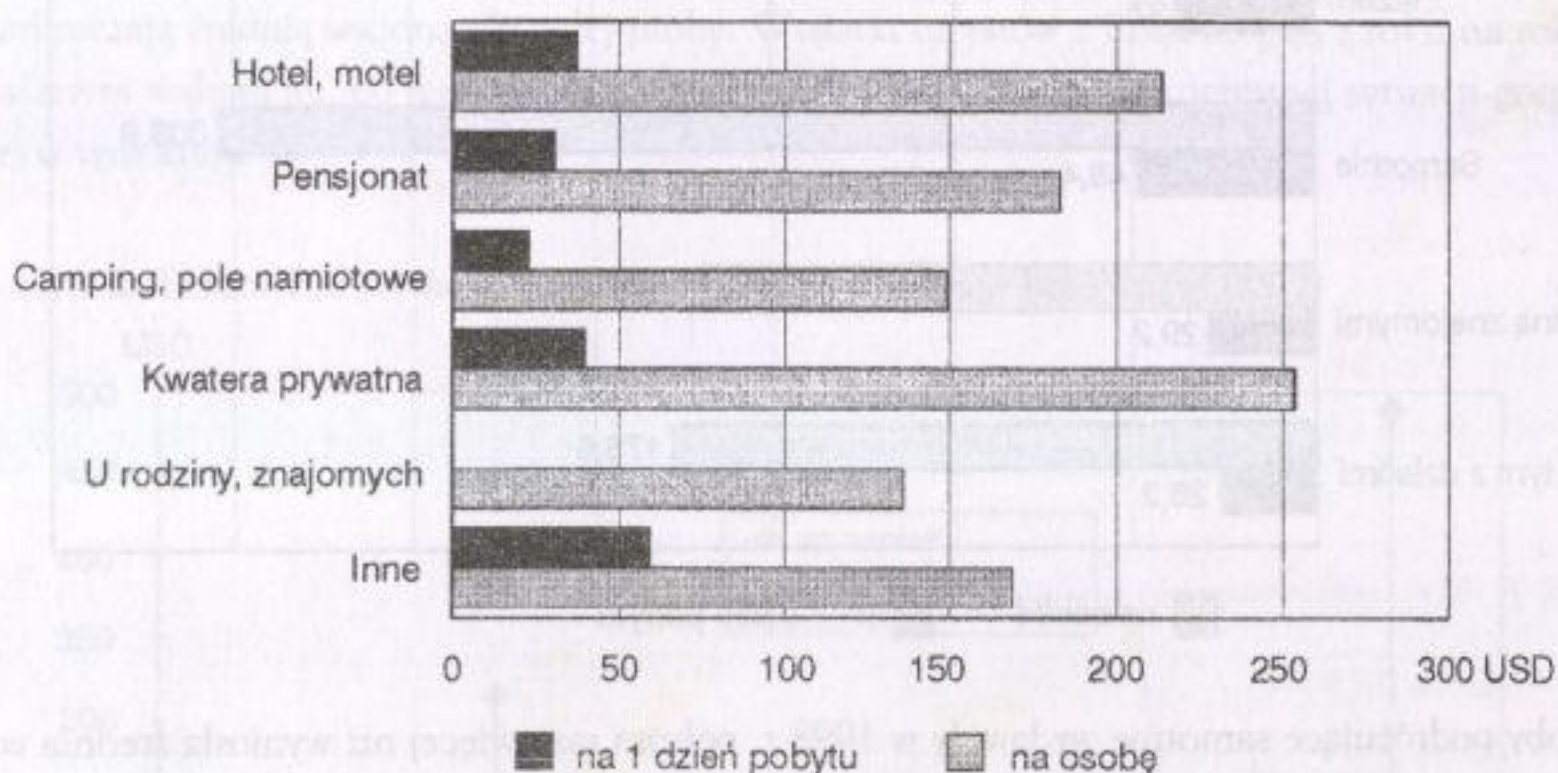
Osoby podróżujące samotnie wydawały w 1998 r. półtora raza więcej niż wyniosła średnia ważona dla całej zbiorowości. Rozpiętości te są nieco mniejsze niż w badaniu z 1997 r. Osoby podróżujące z wycieczką wydawały na terenie Polski mniej, niż wyniosły przeciętne wydatki osób samodzielnie organizujących swoją podróż. Jest to zrozumiałe, gdyż ta pierwsza grupa badanych poniosła znaczną część wydatków związanych z podróżą przed wyjazdem, przeznaczając je na zakup całego pakietu usług lub jego części.

Rys. 4. Wydatki turystów według celu podróży (w USD)

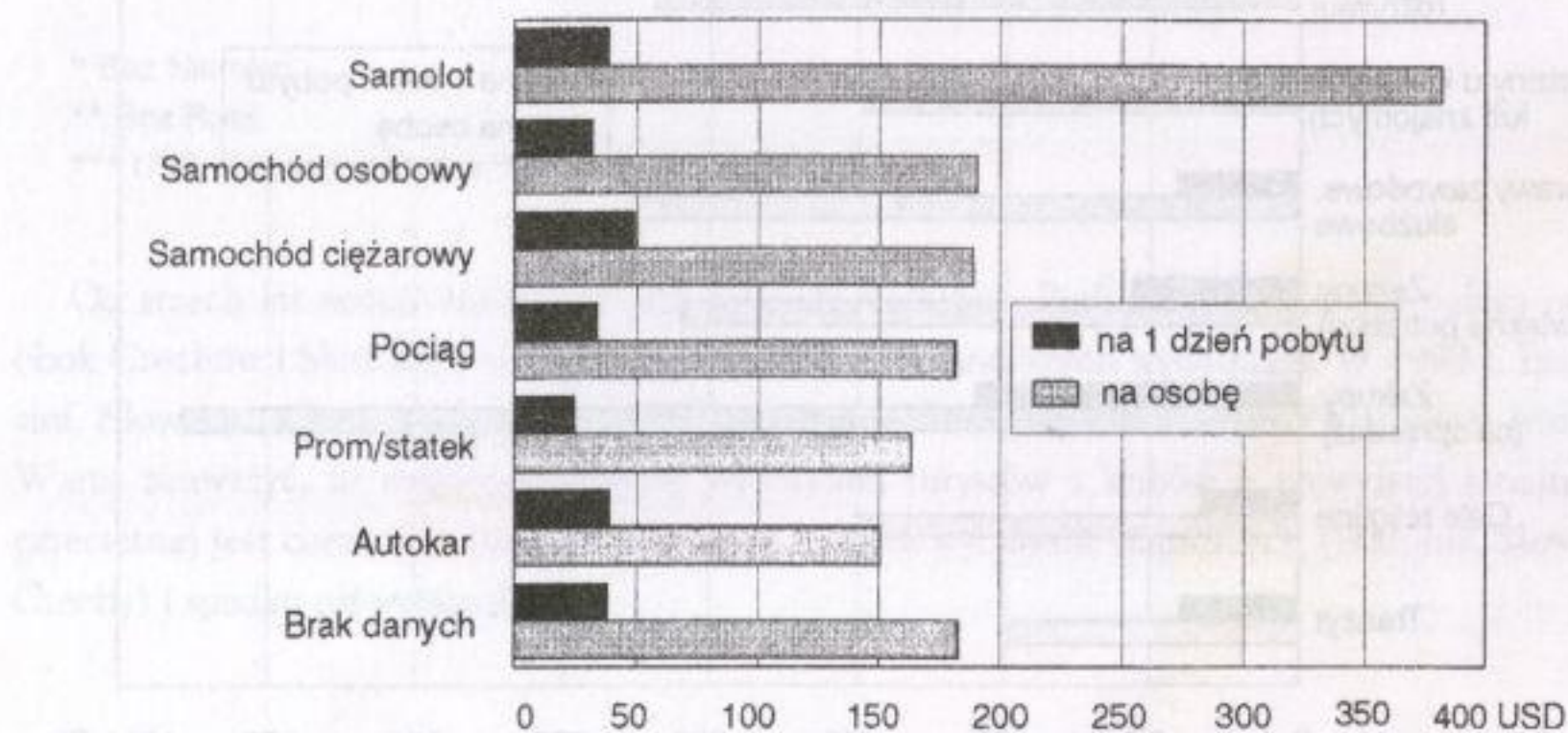
Przeciętne wydatki turystów według celu podróży i rodzaju zakwaterowania kształtują się nieco odmiennie niż w 1997 r. Dodanie do pytania o główne cele podróży pozycji zakupów w celu odsprzedania znacznie zmieniło sytuację. Wydaje się, że umożliwiło to części ankietowanych wskazanie na właściwy cel podróży. Zgodnie z naszymi poprzednimi obserwacjami, w Polsce najczęściej pieniędzy pozostawiały osoby przyjeżdżające w celach czysto handlowych. Można sądzić, że w poprzednich latach znaczna część tych osób wskazywała na turystyczny, wypoczynkowy cel podróży. Dotyczy to zwłaszcza obywateli Rosji, Czech i Słowacji oraz Litwy.

Rys. 5. Wydatki turystów według rodzaju wykorzystanej bazy noclegowej (w USD)

Podobne zjawisko obserwujemy analizując wydatki turystów według rodzaju wykorzystanej bazy noclegowej. Osoby z krajów sąsiedzkich przyjeżdżające w celach handlowych zatrzymywały się przede wszystkim w kwaterach prywatnych. Wykazywały one najwyższe przeciętne wydatki na osobę i na jeden dzień pobytu (odpowiednio 254 i 40 USD). Powyżej średniej wydawały również osoby korzystające z zakwaterowania w hotelach i motelach.

Rys. 6. Wydatki turystów według środków transportu (w USD)

Zmienną, która w największym stopniu różnicuje przeciętne wydatki, jest środek transportu. Osoby korzystające z przelotów samolotem deklarują od dwóch do dwóch i pół raza wyższe sumy niż na przykład podróżujący samochodem osobowym, pociągiem czy autokarem. Warto zauważyć, że osoby podróżujące samochodem osobowym, samochodem ciężarowym i pociągiem wydawały dość zbliżone sumy.

Stosunkowo największe sumy deklarowali ci, którzy jako główne miejsce pobytu wskazali pas północny (a zwłaszcza jego część środkową i wschodnią) oraz region południowo-wschodni. Najwięcej pozostawiały w Polsce osoby odwiedzające Kraków i Gdańsk. Najniższe wydatki deklarowały osoby odwiedzające Białystok, Łódź i Katowice. Rozbieżności między tymi, którzy wskazali Gdańsk i Kraków jako główne miasta docelowe, a tymi, którzy odwiedzili głównie Białystok, Łódź i Katowice, były znacznie mniejsze niż w poprzednim roku.

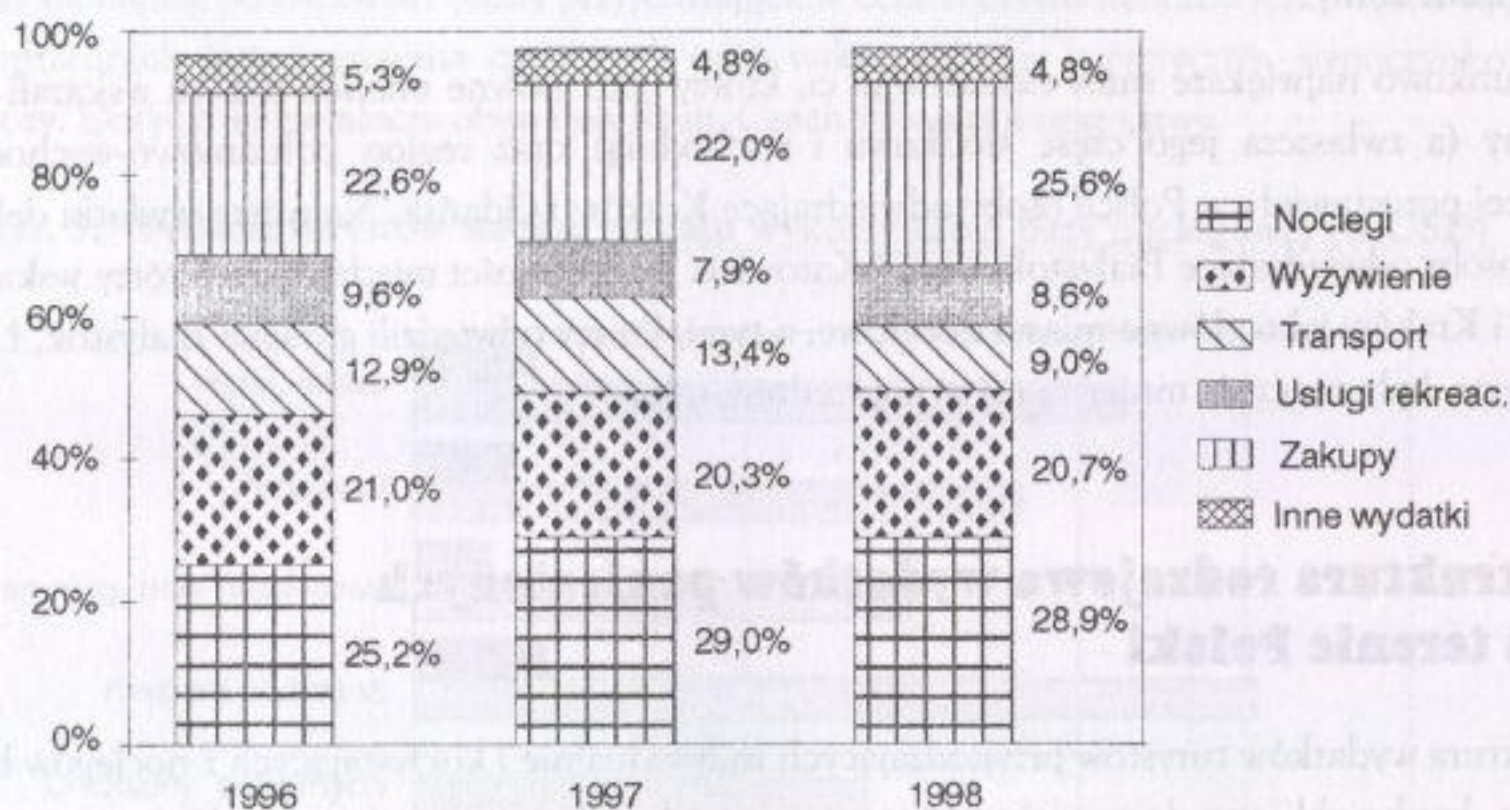
3.2. Struktura rodzajowa wydatków poniesionych na terenie Polski

Struktura wydatków turystów przyjeżdżających indywidualnie i korzystających z noclegów była w 1998 r. bardzo zbliżona do tej, jaką zanotowano w roku poprzednim. Istotne różnice wystąpiły jedynie w wydatkach na transport (spadek z 13,4% do 9%) oraz w wydatkach na zakupy i upominki (wzrost z 22% do 25,7%). Ta ostatnia grupa wciąż dominuje w wydatkach Białorusinów (64%), Ukraińców (44%) i Litwinów (41%).

Tak więc tendencje zaobserwowane w latach 1996–1997 potwierdziły się również w ostatnich badaniach. Zaobserwowano niewielkie zmiany wynikające ze zmiany ankiety, ze zmiany struktury turystów oraz ze zmian cen w Polsce.

Kategoria badana po raz pierwszy w 1998 r. — wydatki na zakupy w celu odsprzedaży — stanowiła 8,4% ogółu wydatków poniesionych na terenie Polski. Była to znacząca pozycja jedynie w wydatkach naszych południowych i wschodnich sąsiadów. Udział wydatków przeznaczonych na zakupy w celu odsprzedaży wahał się w krajach ościennych od 3,4% (Czechy) do 46,3% (Rosja). Te wyniki rzucają nowe światło na wydatki cudzoziemców w Polsce i jeśli potwierdzą się w następnych badaniach — pozwolą na zmodyfikowanie metody liczenia globalnych przychodów kraju z tytułu przyjazdów cudzoziemców.

Rys. 7. Struktura wydatków poniesionych przez turystów indywidualnych na terenie Polski w latach 1996–1998

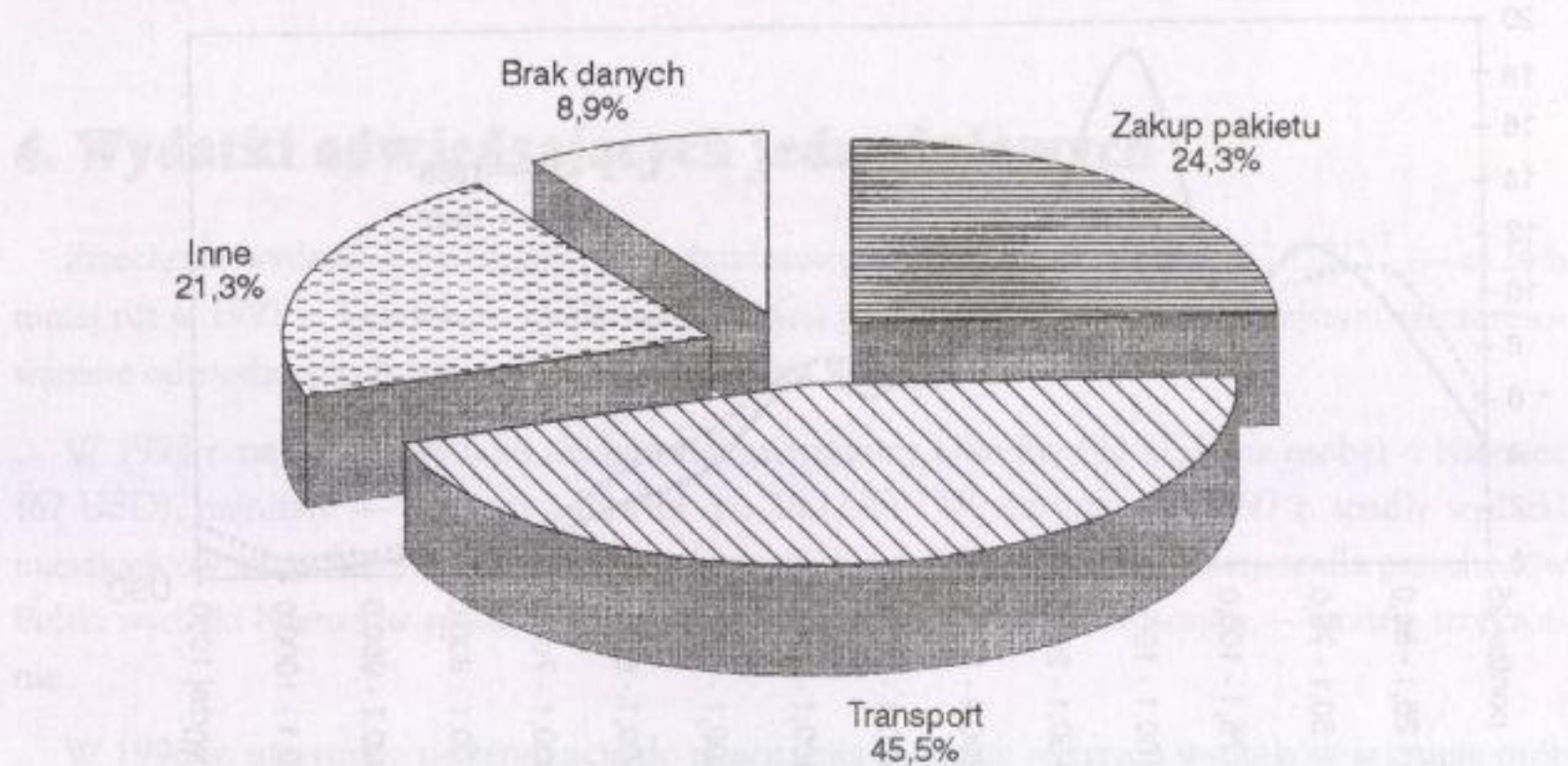
3.3. Wydatki poniesione przed podróżą

W 1998 r. turyści przyjeżdżający do Polski wydawali przed podróżą około 98 USD na osobę (17 USD dziennie). Najmniej wydawali turyści z krajów ościennych (Czechy, Ukraina, Białoruś) i Węgier, najwięcej — z krajów najbardziej odległych (kraje zamorskie, Wielka Brytania, kraje skandynawskie). Jest to w pełni zrozumiałe, gdyż znaczącą część tych wydatków stanowią koszty transportu (45,5%).

W 1998 r. poproszono turystów o podjęcie próby podziału wydatków poniesionych przed podróżą na trzy podstawowe kategorie:

- ◆ koszty zakupu całego pakietu bądź przedpłaty na część usług,
- ◆ koszty transportu,
- ◆ inne wydatki.

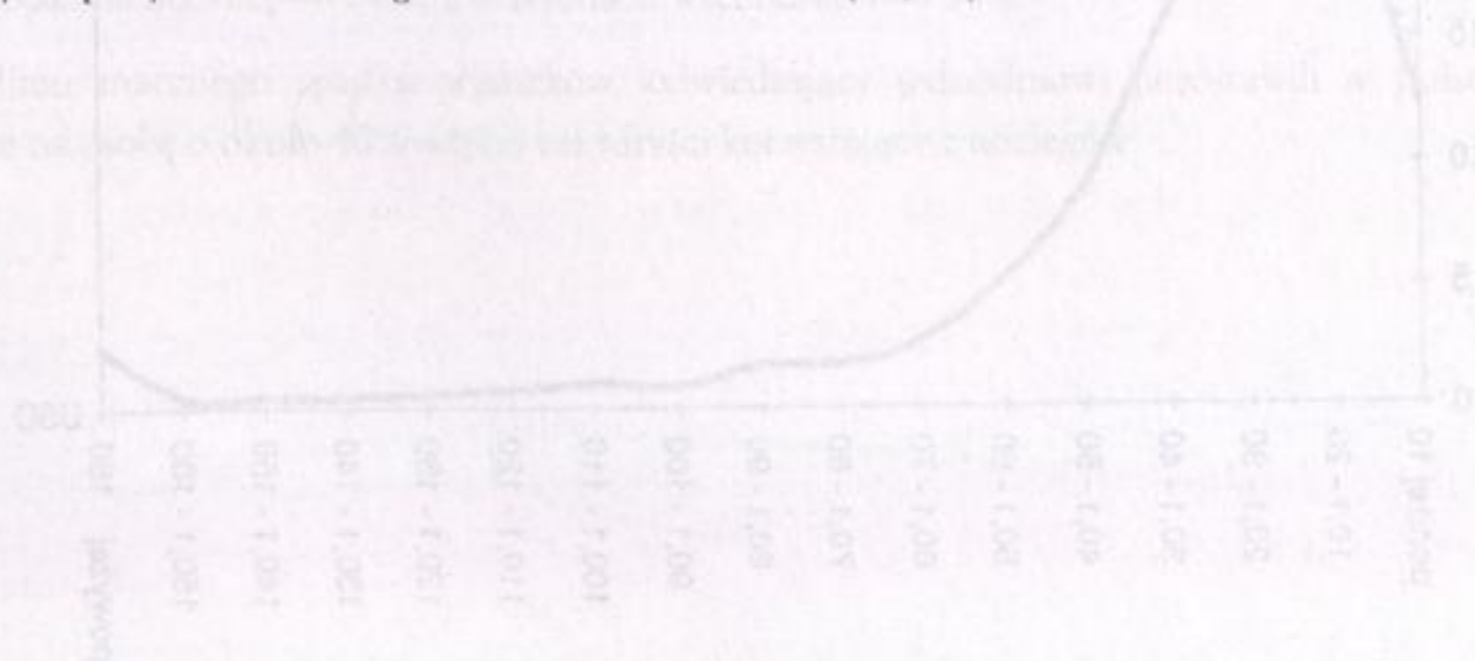
Rys. 8. Struktura wydatków turystów poniesionych przed podróżą

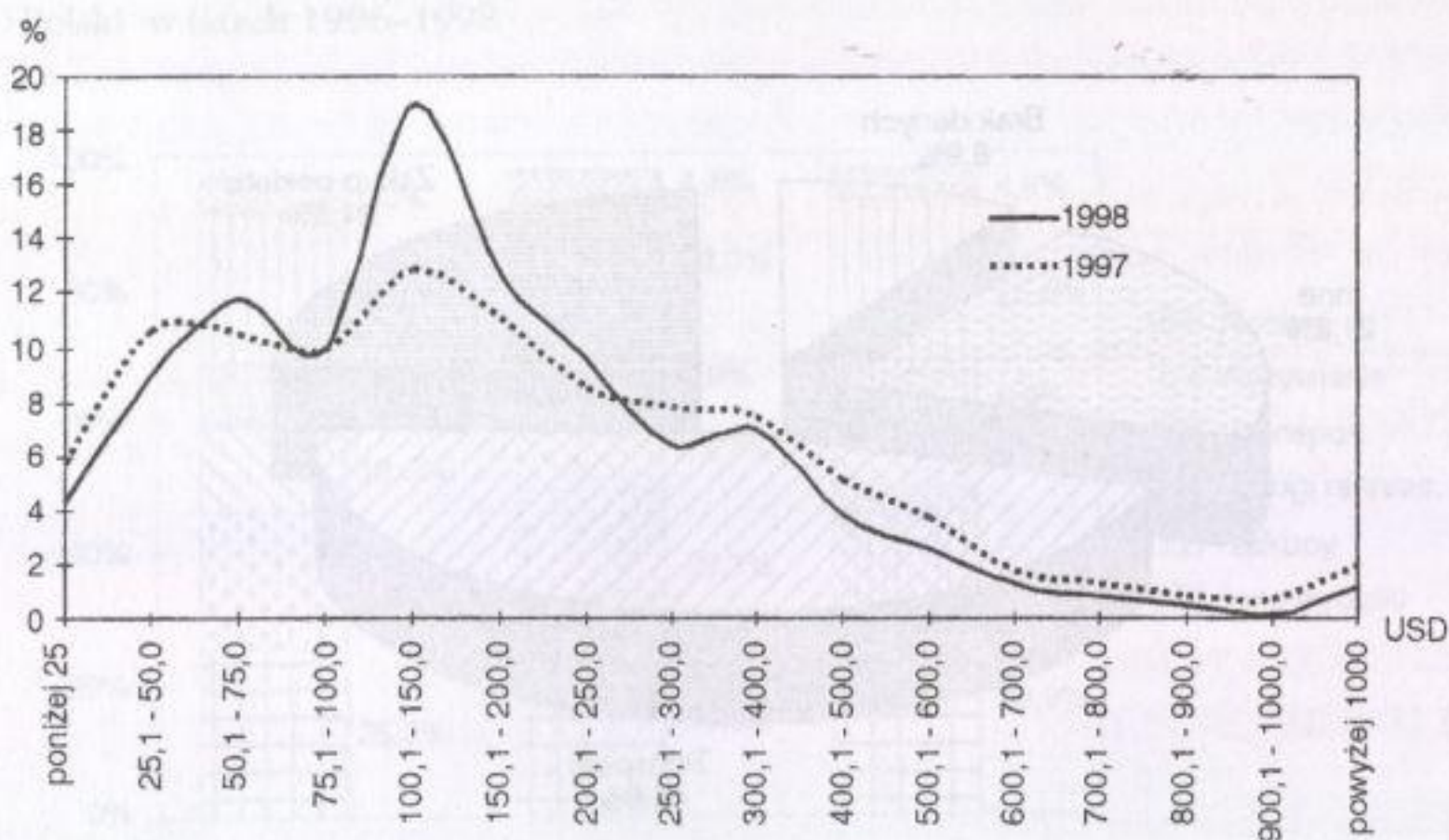
Blisko 1/4 wydatków poniesionych za granicą stanowiły koszty zakupu pakietu, a 1/5 — inne wydatki związane z podróżą. Łączne wydatki cudzoziemców poniesione przed podróżą do Polski można więc wstępnie oszacować na około 1,8 mld USD.

3.4. Rozkład wydatków

Krzywe obrazujące rozkład przeciętnych wydatków na osobę w latach 1997–1998 pokazują, że w 1998 r. nie obserwowano wydatków w takim stopniu skrajnych, jak w latach poprzednich. W grupie osób pozostawiających w Polsce poniżej 50 USD na osobę znalazło się w ostatnim badaniu 13,3% (w 1997 r. o trzy punkty procentowe więcej), w grupie zaś osób deklarujących wydatki przekraczające 1000 USD na osobę — 1,2% (w 1997 r. 2%). W 1998 r. przeważały osoby, które przeznaczyły na pobyt w Polsce w granicach 100–200 USD (31,6%).

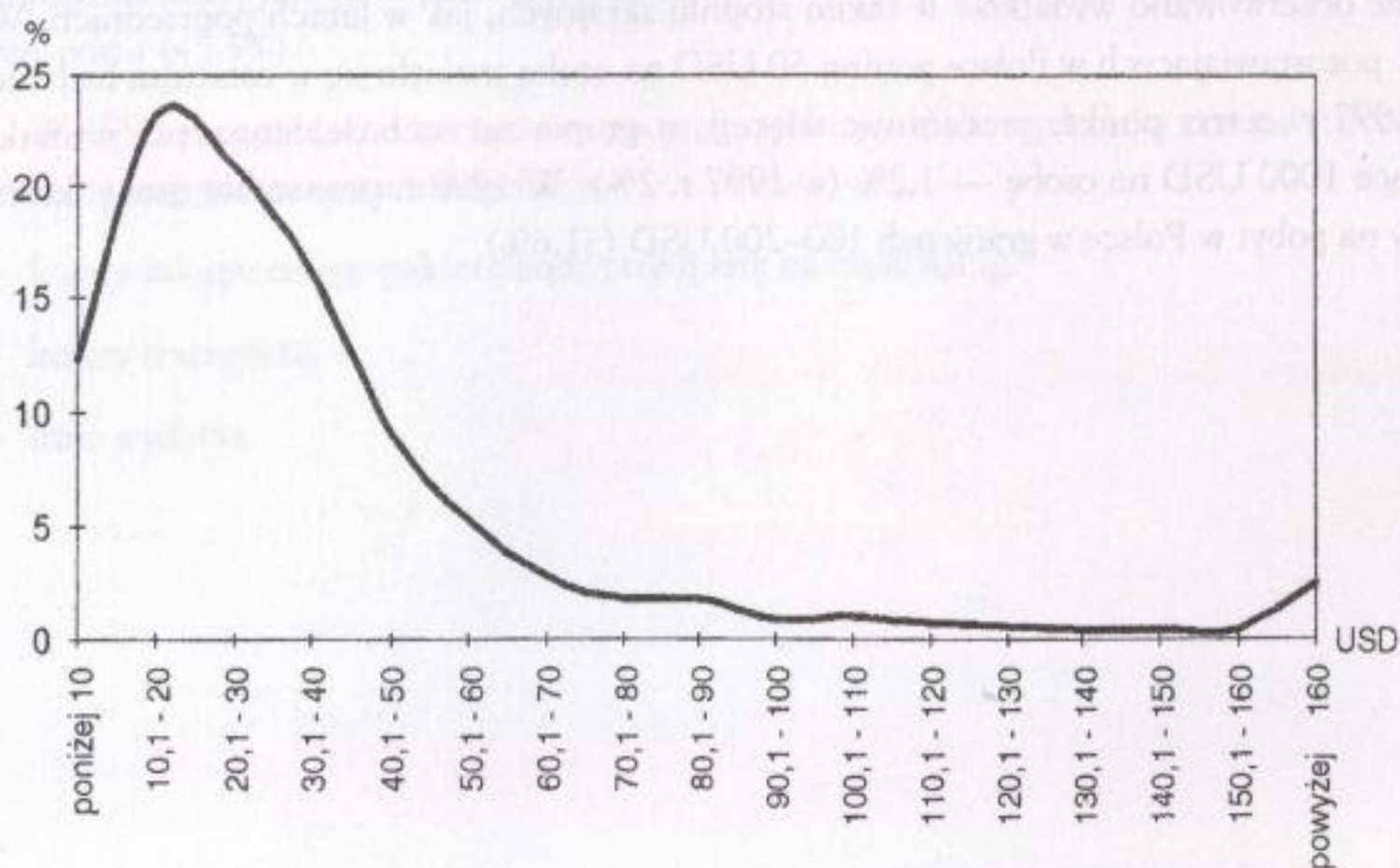

Rys. 9. Rozkład przeciętnych wydatków na osobę (1997–1998)

Zmiany przeciętnych wydatków na osobę w poszczególnych krajach znajdują także odzwierciedlenie w rozkładzie tych wydatków. Na przykład wzrosły przeciętne wydatki Czechów i Słowaków, co spowodowało, że udział osób przeznaczających na podróż do Polski poniżej 50 USD zdecydowanie zmalał (z 41% w 1997 r. do 14,4% w 1998 r.). Wzrost przeciętnych wydatków Rosjan widoczny jest w zwiększeniu się udziału osób pozostawiających na terenie Polski powyżej 1000 USD (z 2,2% w 1997 r. do 8% w 1998 r.).

Rys. 10. Rozkład przeciętnych dziennych wydatków turystów w 1998 r.

W 1998 r. zdecydowanie więcej osób niż w 1997 r. znalazło się w grupie wydających poniżej 40 USD na osobę dziennie (w 1997 r. — 63,2%, w 1998 r. — 72,6%). Grupa osób wydających

najmniej (poniżej 10 USD) pozostała mniej więcej taka sama. Wśród osób pozostawiających w Polsce najmniej pieniędzy dziennie znaleźli się przede wszystkim mieszkańcy sąsiedzkich krajów wschodnich (oprócz Rosji).

4. Wydatki odwiedzających jednodniowych

Przeciętne wydatki odwiedzających jednodniowych wyniosły w 1998 r. 52 USD¹⁷ — o 24% mniej niż w 1997 r. Tendencja spadkowa związana jest przede wszystkim z mniejszym zainteresowaniem odwiedzających jednodniowych zakupami w Polsce.

W 1998 r. najwyższe wydatki deklarowali mieszkańcy Ukrainy (73 USD na osobę) i Niemiec (62 USD), najniższe — Słowacy i Litwini (po 28 USD). W stosunku do 1997 r. spadły wydatki mieszkańców wszystkich krajów ościennych z wyjątkiem Białorusi. Najważniejsze dla przychodów Polski wydatki Niemców spadły o 23,5%, Litwinów — dwukrotnie, a Rosjan — prawie trzykrotnie.

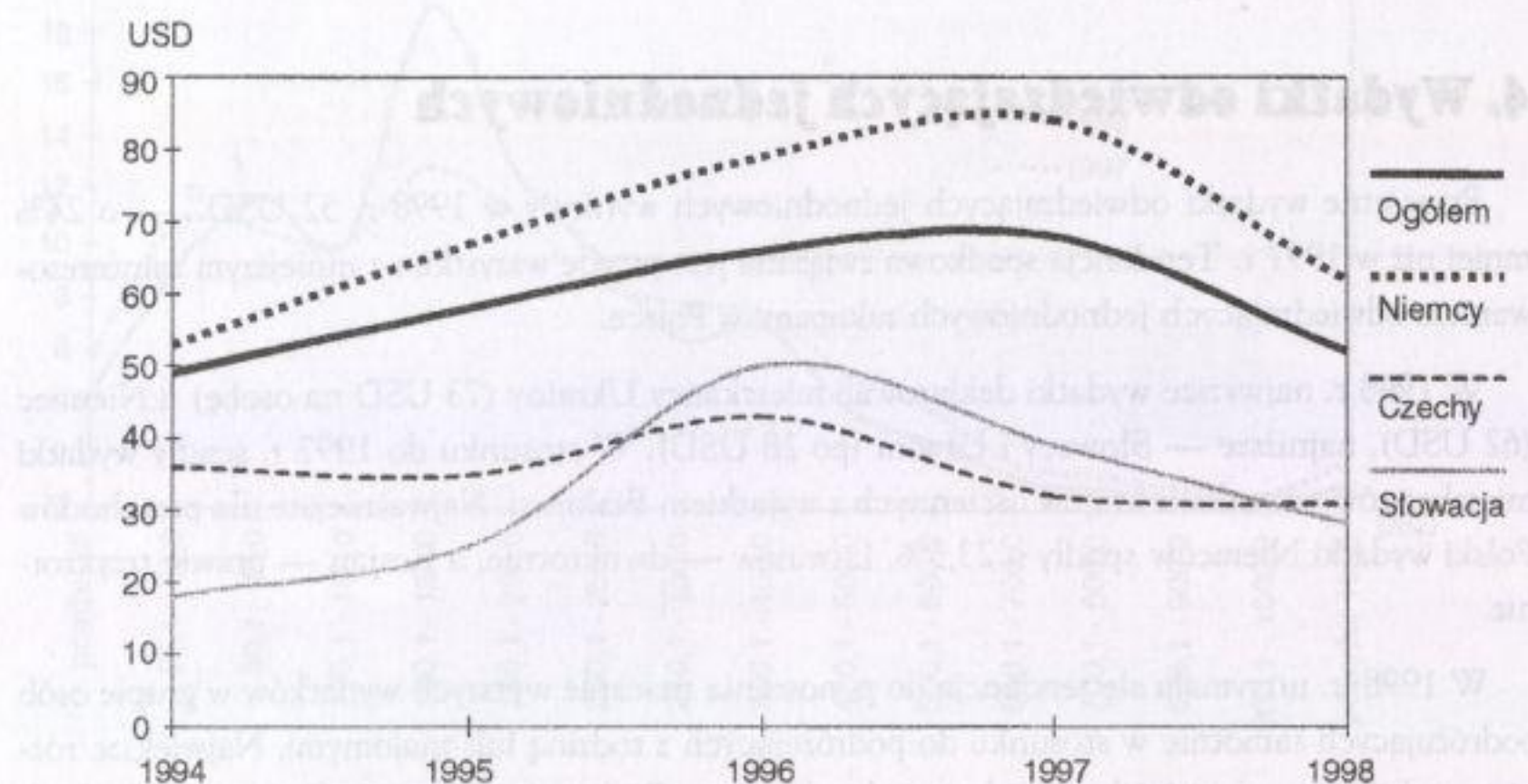
W 1998 r. utrzymała się tendencja do ponoszenia znacznie wyższych wydatków w grupie osób podróżujących samotnie w stosunku do podróżujących z rodziną lub znajomymi. Największe różnice zaobserwowano wśród odwiedzających z Ukrainy, Białorusi i Niemiec. Goście z niektórych krajów podróżujący samotnie pozostawiali w Polsce dwu-, dwu i półkrotnie więcej niż przyjeżdżający z rodziną lub znajomymi. Podobnie jak w poprzednim roku, w całej próbie osoby deklarujące służbowy bądź handlowy cel podróży ponosiły nieco wyższe wydatki niż podróżujące w celach turystycznych.

W 1998 r. szczególny wpływ na przychody dewizowe ogółem miało obniżenie się przeciętnych wydatków odwiedzających jednodniowych z Niemiec (o 26%); istotnemu ograniczeniu uległy także wydatki Rosjan i Litwinów (odpowiednio o 65% i 50%). Te tendencje spadkowe są skorelowane ze znacznym spadkiem obrotów na polskich targowiskach, stanowiących główne miejsca dokonywania zakupów przez cudzoziemców. Według szacunków Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową, w 1998 r. łączny spadek obrotów na największych polskich targowiskach wyniósł 40% w stosunku do roku poprzedniego, w tym na targowiskach Polski centralnej 42%, na targowiskach Polski zachodniej — 24%, a w rejonach wschodnich — 55%.

Mimo znacznego spadku wydatków, odwiedzający jednodniowi pozostawili w Polsce przeciętnie na osobę o około 40% więcej niż turyści korzystający z noclegów.

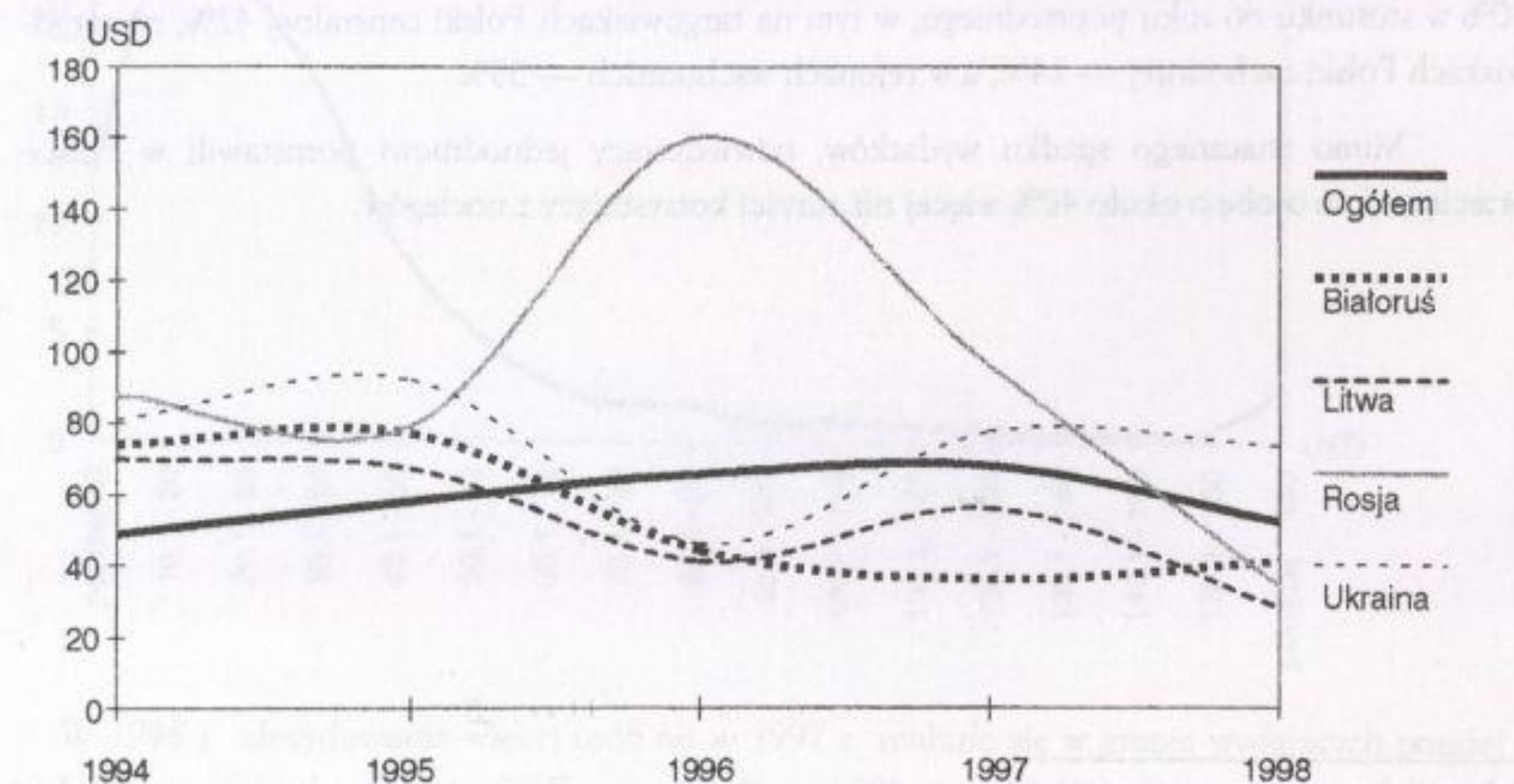
¹⁷ Średnia ważona.

Rys. 11. Wydatki odwiedzających jednodniowych w latach 1994–1998 (Niemcy, Czechy, Słowacja)

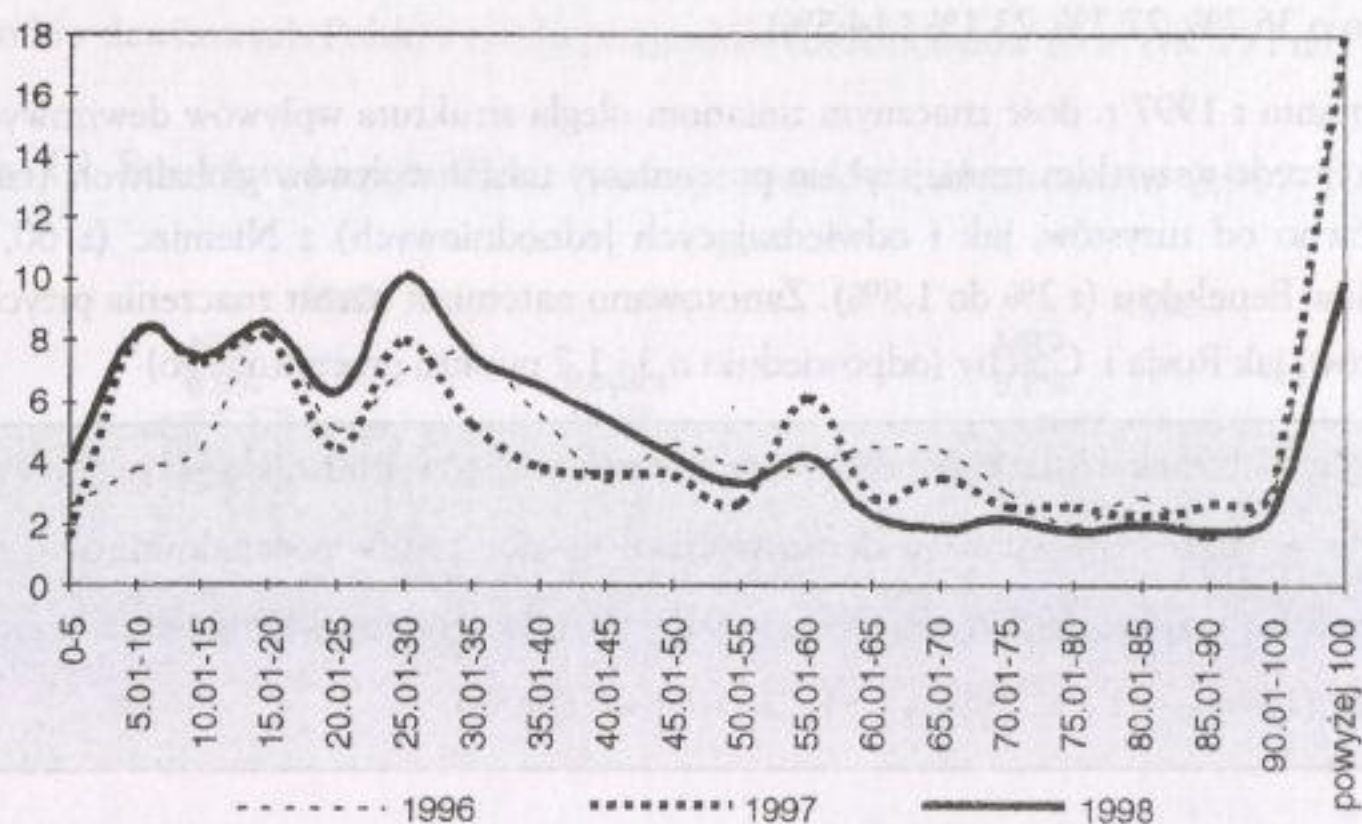

Przeciętne wydatki odwiedzających jednodniowych kształtowane są w głównej mierze przez Niemców. Podobnie jak w poprzednim roku, deklarowane wydatki Niemców i Ukraińców były wyższe od średniej ważonej, Czechów zaś, Słowaków, Litwinów i Białorusinów — niższe. Znaczny spadek wydatków odwiedzających jednodniowych z większości rynków wschodnich jest skorelowany ze zmniejszeniem się ruchu przyjazdowego z tych krajów. Był on spowodowany formalnymi utrudnieniami granicznymi, wyrównywaniem się cen oraz trudnościami ekonomicznymi naszych wschodnich sąsiadów.

Rys. 12. Wydatki odwiedzających jednodniowych w latach 1994–1998 (Białoruś, Litwa, Rosja, Ukraina)

Rys. 13. Rozkład przeciętnych wydatków odwiedzających jednodniowych (1996–1998)

W całej próbie wydatki były w 1998 r. nie tylko niższe, ale i mniej zróżnicowane. Więcej osób znalazło się w grupie wydających najmniej. Blisko 45% badanych wydało poniżej 30 USD na osobę (w 1996 r. ok. 39%, a w 1997 r. — blisko 37,5%). Z drugiej zaś strony grupa osób o skrajnie wysokich wydatkach (ponad 100 USD) była blisko dwukrotnie mniej liczna niż poprzednio (w 1996 r. — 18%, w 1997 r. — 17,6%, w 1998 r. — 10%). W grupie deklarujących najwyższe wydatki (powyżej 100 USD na osobę) znaleźli się przede wszystkim mieszkańcy Niemiec (14,3%) i Ukrainy (15,4%).

5. Przychody dewizowe Polski z tytułu przyjazdów turystów i odwiedzających jednodniowych w latach 1997–1998

W 1998 r. łączne przychody dewizowe uzyskane z tytułu przyjazdów turystów i odwiedzających jednodniowych wyniosły 7 945,8 mln USD. W stosunku do 1997 r. oznacza to spadek wpływów o około 8%. Mimo to, według wstępnych szacunków WTO na 1998 rok, Polska znalazła się na dwunastym miejscu wśród najwięcej zarabiających na turystyce państw świata¹⁸.

W krajach azjatyckich, które do ubiegłego roku zajmowały na liście rankingowej wyższe pozycje (Hongkong, Tajlandia), spadki przychodów z tytułu przyjazdów cudzoziemców były jeszcze większe. Pozwoliło to utrzymać wysoką pozycję naszego kraju. Udział Polski w przychodach dewizowych Europy wyniósł w 1998 r. 3,5%.

Wśród krajów europejskich istotny spadek wpływów z turystyki zanotowały także: Holandia (o 7,6%), Dania (4,7%), Austria (4,4%), Niemcy (3,9%) i Czechy (3,8%). Znacznie większe spadki

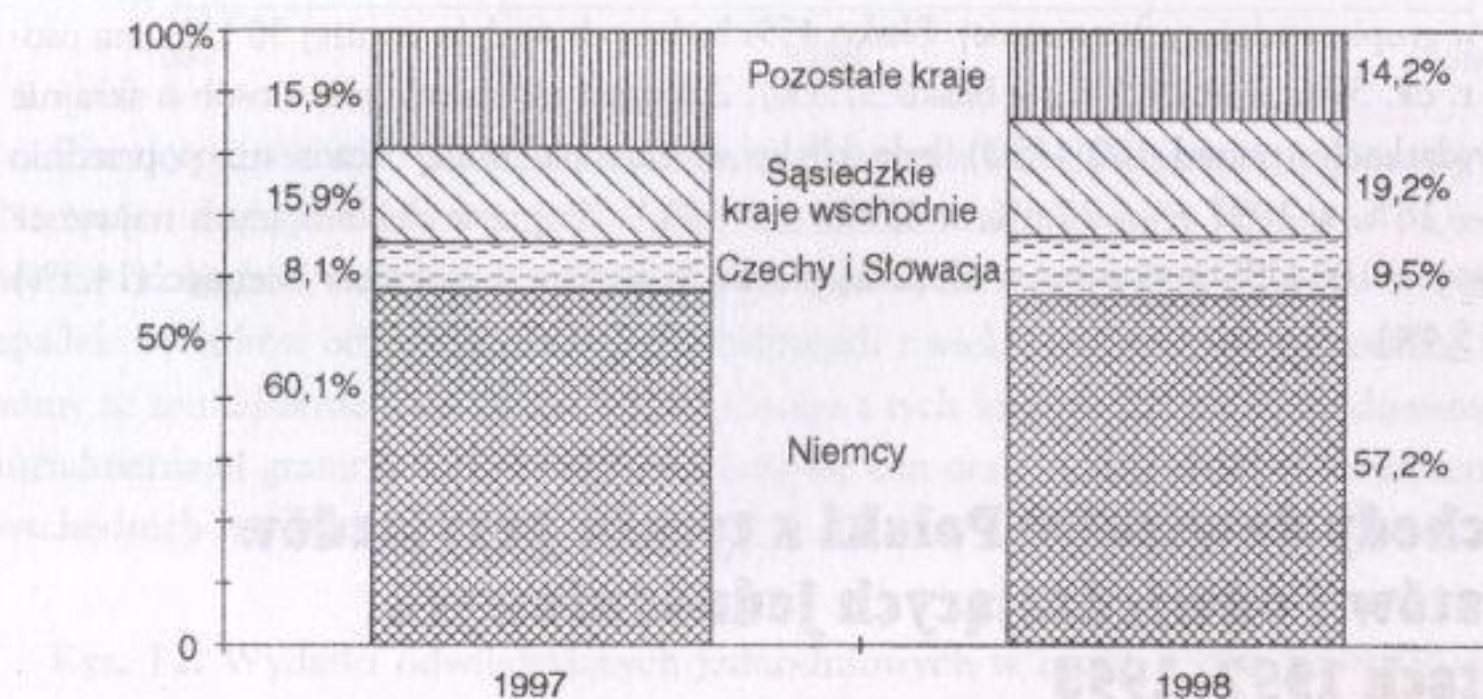
¹⁸ Tourism Highlights 1999. WTO Madryt 1999.

zanotowały niektóre kraje pozaeuropejskie: Australia, Singapur, Hongkong, Filipiny (odpowiednio o 36,7%, 27,2%, 23,1% i 14,5%).

W porównaniu z 1997 r. dość znacznym zmianom uległa struktura wpływów dewizowych według krajów. Przede wszystkim zmniejszył się procentowy udział wpływów globalnych (tzn. uzyskanych zarówno od turystów, jak i odwiedzających jednodniowych) z Niemiec (z 60,1% do 57,2%) i krajów Beneluksu (z 2% do 1,8%). Zanotowano natomiast wzrost znaczenia przychodów z takich rynków, jak Rosja i Czechy (odpowiednio o 3 i 1,7 punktu procentowego)¹⁹.

Szacunkowy rachunek wydatków poniesionych przez turystów i odwiedzających jednodniowych pokazuje, że blisko 86% wpływów dewizowych (czyli więcej niż w poprzednim roku) pochodzi od podróżnych z krajów ościennych. Obserwujemy tu stałą tendencję wzrostową, utrzymującą się od kilku lat (1996 — 82,8%, 1997 — 84,2%, 1998 — 85,9%).

Rys. 14. Wydatki cudzoziemców z wybranych grup krajów (1997–1998)

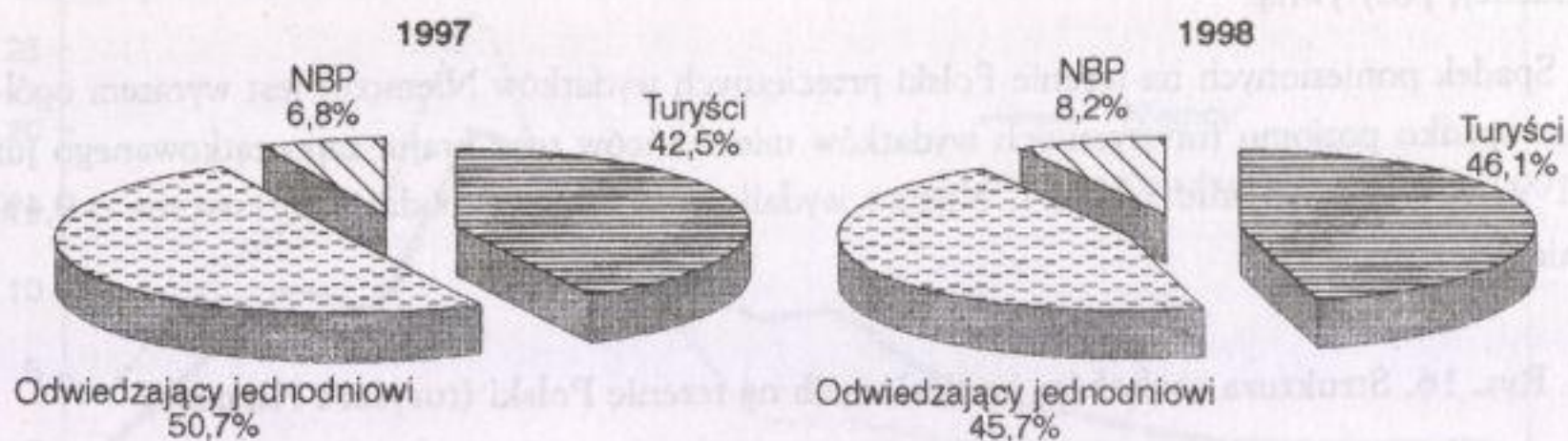
W 1998 r. zanotowano istotną zmianę struktury łącznych przychodów dewizowych uzyskanych z tytułu przyjazdów cudzoziemców. Zmiana w wysokości przeciętnych wydatków odwiedzających jednodniowych istotnie zmieniła proporcje przychodów w podziale na wpływy od turystów i od odwiedzających jednodniowych. W przeciwieństwie do 1997 r., w 1998 r. źródłem przychodów były w większym stopniu wpływy od turystów (54,3%) niż wpływy z tytułu wizyt jednodniowych (47,5%). W stosunku do roku poprzedniego łączne wpływy od turystów pozostały na tym samym poziomie (pomimo znacznych zmian w strukturze według krajów), cały zaś spadek wielkości globalnych wynika z obniżenia się wydatków odwiedzających jednodniowych (o blisko 18%).

Uwaga: W danych zawartych w rysunku 14 oraz w tabelach 14, 15 i 16 nie zostały uwzględnione płatności rejestrowane przez NBP. Wpływy te są podawane przez bank centralny w ujęciu

¹⁹ Por. także T. Skalska: *Wydatki cudzoziemców w Polsce w 1997 r. Raport z badań granicznych*. Instytut Turystyki Warszawa 1998.

globalnym i nie mogą być podzielone według krajów. Zostały one natomiast wliczone do łącznych przychodów dewizowych Polski z tytułu przyjazdów cudzoziemców (por. rys. 15 i tab. 17).

Rys. 15. Struktura przychodów z tytułu przyjazdów cudzoziemców (1997–1998)

Wciąż utrzymuje się stały wzrost znaczenia płatności z zagranicy rejestrowanych przez NBP (1996 r. — 5,2%, 1997 r. — 6,8%, 1998 r. — 8,2%). W strukturze przychodów udział płatności z zagranicy rejestrowanych przez NBP jest wciąż jednak niewielki.

Jeśli skorygujemy wpływy od turystów o deklarowane wydatki na zakupy w celu dalszego odprzedania, łączna suma turystycznych przychodów dewizowych (liczonych zgodnie z zaleceniami WTO) wyniesie 7 549,3 mln USD (w tym z tytułu przyjazdów turystów — 3 263,2 mln).

5.1. Charakterystyka wpływów z turystyki przyjazdowej z wybranych grup krajów

5.1.1. Niemcy

Rynek niemiecki to podstawowy rynek generujący ruch przyjazdowy do Polski i wpływy dewizowe z tego tytułu. W 1998 r. służby graniczne zanotowały 51 572,8 tys. wizyt z tego kraju, o 4% więcej niż rok wcześniej. Liczba obywateli Niemiec odwiedzających Polskę z roku na rok rośnie. Liczba przyjazdów turystów utrzymała się na poziomie zbliżonym do lat ubiegłych. W 1998 r. wyniosła ona około 6,7 mln osób. Cudzoziemcy z tego kraju stanowili 58,2% ogółu odwiedzających Polskę (w 1996 r. — 53,2%, w 1997 r. — 56,5%).

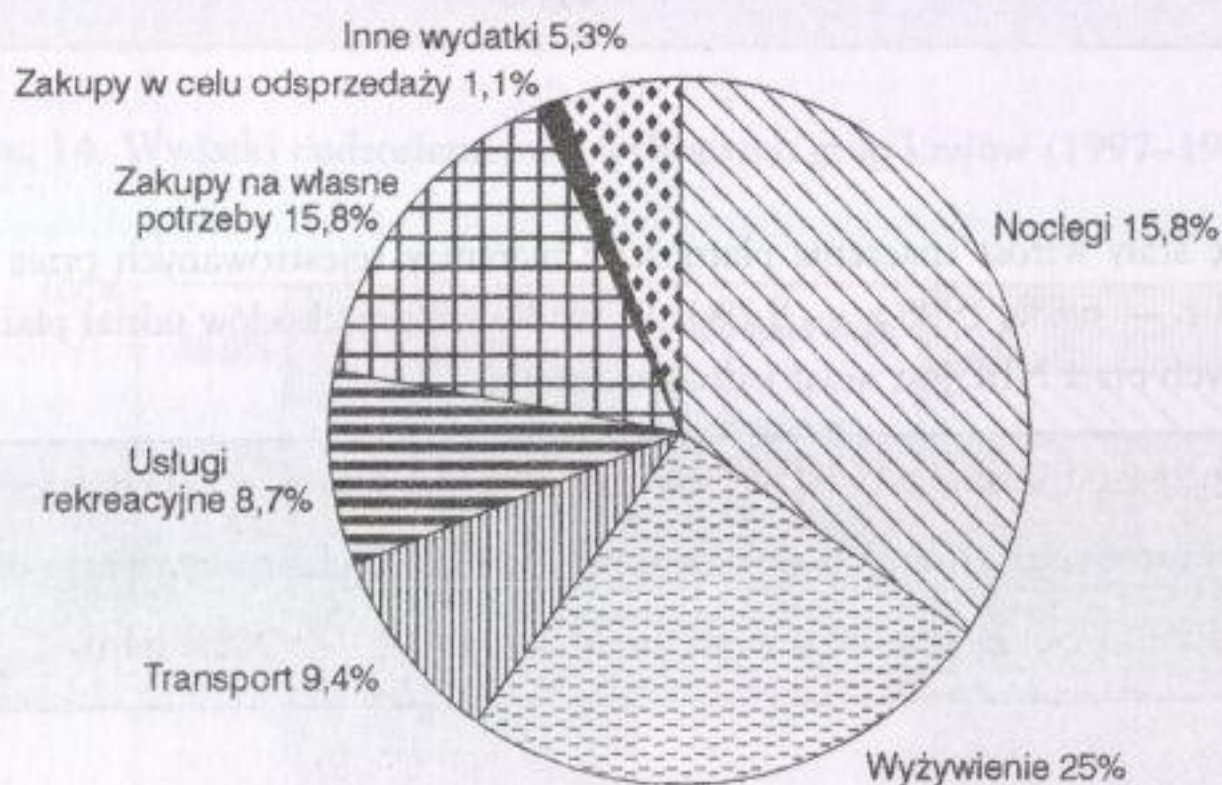
Nieco więcej (87%) Niemców przekraczających polską granicę niż w 1997 r. stanowili odwiedzający jednodniowi. Ich przeciętne deklarowane wydatki wyniosły w 1998 r. 62 USD na osobę (tj. o 26% mniej niż w roku poprzednim). Można na tej podstawie oszacować, że przychody dewizowe od odwiedzających jednodniowych wyniosły w ostatnim badanym roku około 2,8 mld USD (o ok. 21% mniej niż poprzednio).

W 1998 r. zanotowano również znaczny spadek przeciętnych wydatków turystów niemieckich korzystających na terenie Polski z noclegu (z 246 USD w 1997 r. do 206 USD na osobę w 1998 r., tj. o 16,3%). Ta grupa podróżnych pozostawiła w Polsce około 1,4 mld USD, o 3,5% więcej niż w roku poprzednim. Nastąpiła zmiana proporcji między przychodami od odwiedzających jednodniowych a przychodami od turystów, na korzyść tej drugiej grupy. Należy to uznać za tendencję pozytywną.

Spadek poniesionych na terenie Polski przeciętnych wydatków Niemców jest wyrazem ogólnego spadku poziomu turystycznych wydatków mieszkańców tego kraju, zapoczątkowanego już w 1997 r. W porównaniu z 1996 r. Niemcy wydali na zagraniczne podróże turystyczne o 9,4% mniej²⁰.

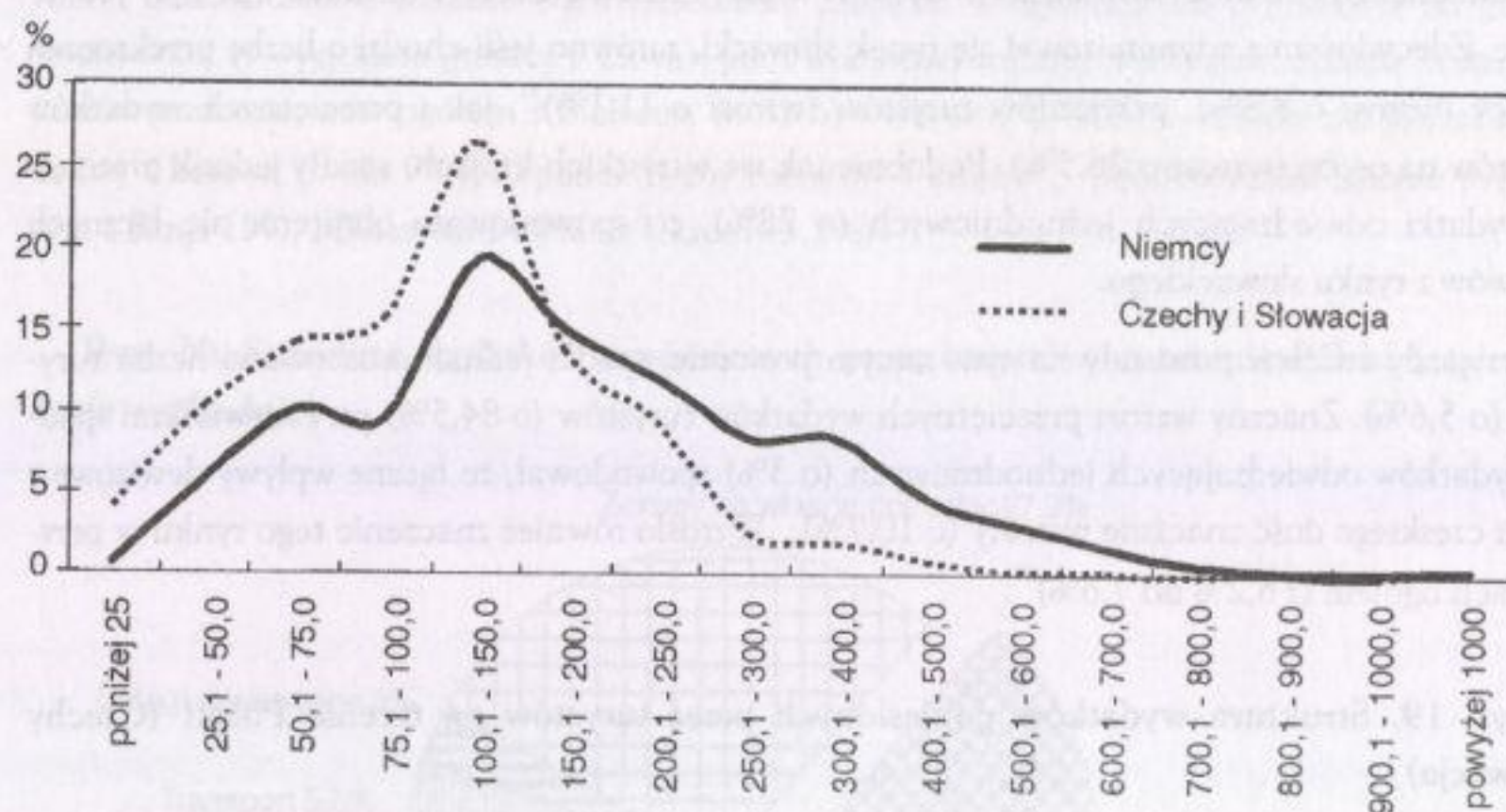
Rys. 16. Struktura wydatków poniesionych na terenie Polski (turyści z Niemiec)

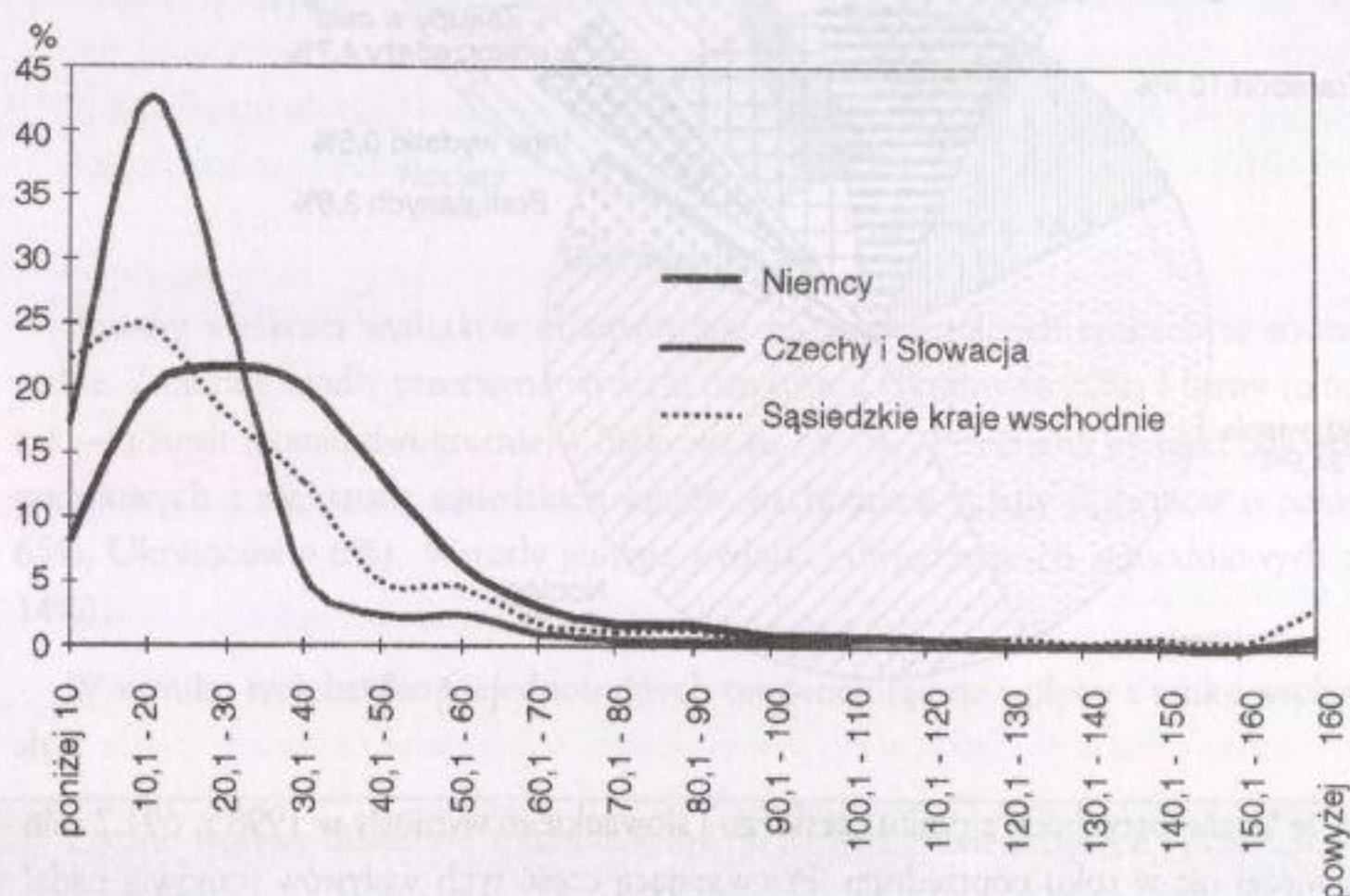
Struktura wydatków turystów z Niemiec uległa w 1998 r. niewielkim zmianom w stosunku do roku poprzedniego: zwiększył się udział wydatków na noclegi (z 29,1% do 34,8%) i wyżywienie (z 20,9% do 25%), zmniejszył zaś — na transport (z 13,5% do 9,4%). Spadek wydatków na transport wynika ze zmiany ankiety i wykluczenia z wydatków turystycznych kosztów transportu międzynarodowego.

²⁰ Tourism Highlights, op. cit.

Rys. 17. Rozkład wydatków turystów na osobę w 1998 r. (Niemcy, Czechy i Słowacja)

Rys. 18. Rozkład dziennych wydatków turystów z wybranych grup krajów

Na podstawie przeprowadzonych badań szacuje się, że ogólna suma wydatków Niemców w Polsce wyniosła w 1998 r. około 4,2 mld USD, tj. 57,1% ogółu przychodów dewizowych Polski z tytułu przyjazdów cudzoziemców (o 3 punkty procentowe mniej niż w 1997 r.). Wydatki Niemców w dalszym ciągu dominują w przychodach dewizowych Polski osiągniętych z tytułu przyjazdów cudzoziemców.

5.1.2. Czechy i Słowacja

Tendencje, jakie obserwowaliśmy w 1998 r. w przyjazdach z Czech i Słowacji, nie były jednolite. Zdecydowanie zdynamizował się rynek słowacki, zarówno jeśli chodzi o liczbę przekroczeń granicy (wzrost o 8,8%), przyjazdów turystów (wzrost o 11,1%)²¹, jak i przeciętnych wydatków turystów na osobę (wzrost o 26,5%). Podobnie jak we wszystkich krajach, spadły jednak przeciętne wydatki odwiedzających jednostkowych (o 28%), co spowodowało obniżenie się łącznych wpływów z rynku słowackiego.

Przyjazdy z Czech pozostały na tym samym poziomie, spadła jednak oszacowana liczba turystów (o 5,6%). Znaczny wzrost przeciętnych wydatków turystów (o 84,5%) przy niewielkim spadku wydatków odwiedzających jednostkowych (o 3%) spowodował, że łączne wpływy dewizowe z rynku czeskiego dość znacznie wzrosły (o 10,7%). Wzrosło również znaczenie tego rynku w przychodach ogółem (z 6,2% do 7,6%)²².

Rys. 19. Struktura wydatków poniesionych przez turystów na terenie Polski (Czechy i Słowacja)

Szacuje się, że łączne przychody z rynku czeskiego i słowackiego wyniosły w 1998 r. 691,2 mln USD, o 5,7% więcej niż w roku poprzednim. Przeważającą część tych wpływów stanowią nadal wydatki odwiedzających jednostkowych (w 1997 r. — 94%, w 1998 r. — 92%).

²¹ Turystyka Polska 1998, s. 9-11.

²² Por. także T. Skalska: Wydatki..., op. cit.

5.1.3. Sąsiedzkie kraje wschodnie

Załamanie gospodarcze, jakie miało miejsce latem 1998 r. w Rosji, oraz zmiany przepisów o ruchu cudzoziemców znalazły odzwierciedlenie zarówno w ograniczeniu przyjazdów na granicy wschodniej (z wyjątkiem granicy z Litwą), jak i w istotnej zmianie wydatków. Spadła liczba przyjazdów cudzoziemców ogółem z Białorusi (o 31%) i Ukrainy (o 9,8%), wzrosła zaś liczba wizyt z Łotwy i Estonii (o ok. 9%)²¹. Spadek liczby turystów z krajów b. ZSRR wyniósł łącznie 9,4% (w tym z Rosji 15%, z Białorusi 24,9% i z Ukrainy 3,2%).

Rys. 20. Struktura wydatków poniesionych przez turystów na terenie Polski (sąsiedzkie kraje wschodnie)

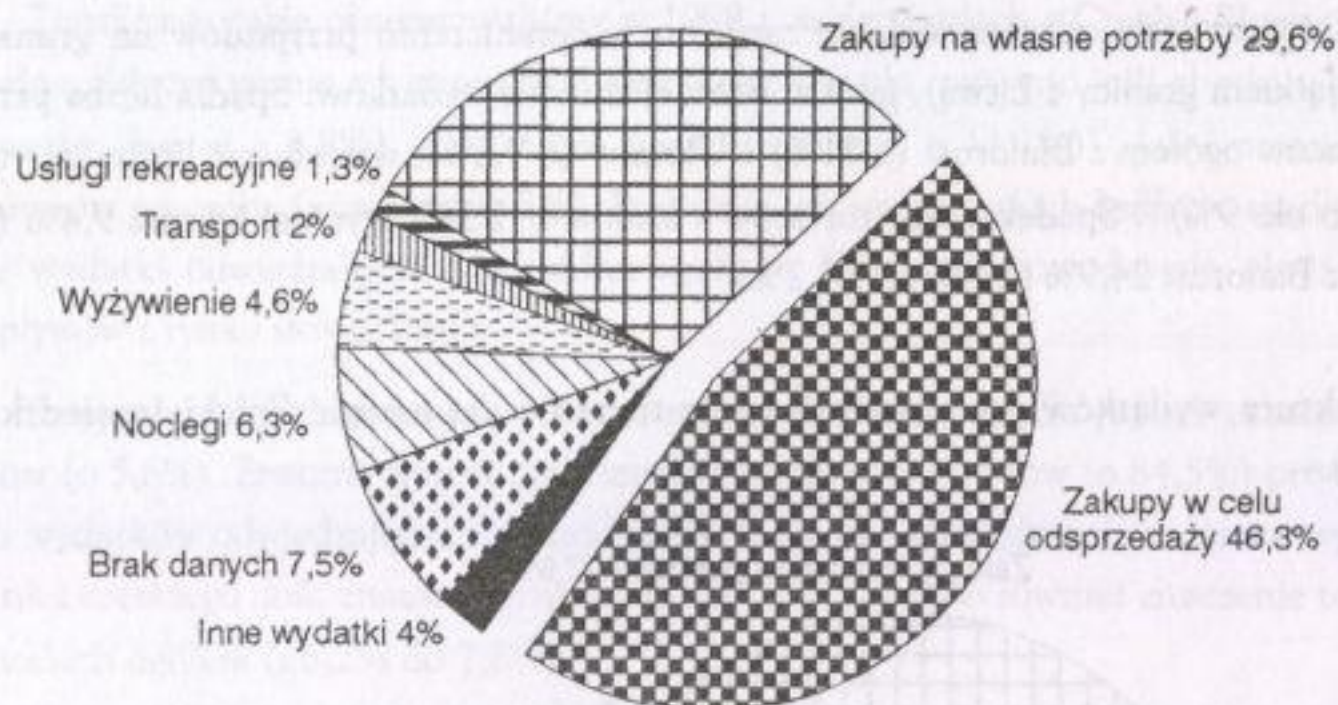
Zmiany wielkości wydatków obserwowane na poszczególnych rynkach są również niejednorodne. Znacznie spadły przeciętne wydatki turystów z Ukrainy (o 10%) i Litwy (o 6,6%), wzrosły zaś — z Rosji (ponad dwukrotnie) i Białorusi (o 18,8%). Przeciętne wydatki odwiedzających jednodniowych z większości sąsiedzkich krajów wschodnich spadły (Litwinów o połowę, Rosjan o 65%, Ukraińców o 6%). Wzrosły jedynie wydatki odwiedzających jednodniowych z Białorusi (o 14%).

W wyniku tych bardzo niejednorodnych tendencji łączne wpływy z rynku wschodniego wzrosły.

Łączne wpływy dewizowe z tytułu wizyt turystów i odwiedzających jednodniowych z krajów byłego ZSRR wyniosły w 1998 r. około 1 635,5 mln USD, tj. 22,4% przychodów ogółem. Wzrosły one o blisko 13% w stosunku do roku poprzedniego. Jest to spowodowane znacznym wzrostem wpływów od turystów z Rosji.

²¹ GUS, na podstawie danych Straży Granicznej.

Rys. 21. Struktura wydatków poniesionych przez turystów na terenie Polski (Rosja)

Turyści z sąsiedzkich krajów wschodnich deklarują bardzo duży udział wydatków na zakupy w celu odsprzedaży. W ogólnych wydatkach poniesionych na terenie Polski wyniósł on 24,2%. Najwięcej na ten cel przeznaczali Rosjanie (46,3%), następnie mieszkańcy Ukrainy (25,8%) i Białorusi (19,6%). Załamanie się importu na rynku rosyjskim spowodowało konieczność uzupełnienia braków zaopatrzeniowych nieoficjalnym importem, m.in. z Polski. Podobne zjawiska obserwuje się na rynkach białoruskim i ukraińskim. Tak więc działania zmierzające do uszczelnienia polskiej granicy wschodniej wyeliminowały część ruchu przyjazdowego do Polski, nie wyeliminowały jednak tej części podróży, których głównym celem jest nielegalny handel półhurtowy.

Jeśli skorygujemy wielkość wpływów z sąsiedzkich rynków wschodnich o wydatki deklarowane na zakup towarów w celu dalszego odsprzedaży (zgodnie z zaleceniami WTO), wpływy turystyczne z tych krajów wyniosą łącznie 831,7 mln USD (w tym z Rosji 231 mln USD).

5.1.4. Pozostałe kraje

W 1998 r. liczba przyjazdów z tej grupy krajów wyniosła około 3,3 mln i w stosunku do 1997 r. pozostała na tym samym poziomie. Zanotowano jednak bardzo niejednorodne zmiany ruchu z poszczególnych krajów. Najbardziej wzrosły liczby przyjazdów z Finlandii (o 20% — kolejny rok znaczącego wzrostu), Holandii (12%), Szwecji (10%), Norwegii (8%) i Wielkiej Brytanii (7%). Nadal wzrasta liczba przyjazdów z USA (13%) oraz z Izraela (3%). Z Azji Północno-Wschodniej przyjechało o 19% mniej osób; największy spadek objął przyjazdy z Korei Południowej (38%) i z Japonii (6,6%)²⁴.

Wzrostowi liczby przyjazdów z krajów europejskich i USA towarzyszyły niewielkie spadki przeciętnych wydatków na osobę (Skandynawia o 10%, Beneluks o 23%, Wielka Brytania o 12,5%).

²⁴ *Turystyka Polska*, op. cit., s. 9.

Spadek przeciętnych i łącznych wydatków turystów z niektórych krajów jest konsekwencją ograniczenia ogólnego popytu turystycznego ich mieszkańców. Według badań przeprowadzonych przez IPK wśród Europejczyków, w 1998 r. przeciętne wydatki na podróż nieco zmalały. Przeciętny turysta wydał na podróż 782 EURO, o 2% mniej niż w 1997 r. Wielu kupującym udało się nabyć usługi dobrej jakości za niższą cenę; dotyczy to nie tylko usług typu *last minute*. Według danych WTO wiele krajów europejskich notuje już od 1997 r. tendencję spadkową w wydatkach na turystykę (Czechy o 19,4%, Niemcy o 10,8%, Holandia o 11,5%, Belgia o 11,3%, Hiszpania o 9,2%, Szwajcaria o 8,8%, Francja o 6,6%, Austria o 6,9%)²⁵. Znacznie większe spadki zanotowano w niektórych krajach azjatyckich: Tajlandia — 54,7%, Singapur — 12,9%, Japonia — 10,8%, Korea — 10,1%.

²⁵ *Tourism Highlights 1999*. WTO Madryt 1999.

Podsumowanie

W 1998 r. najważniejszym rynkiem dla Polski, generującym lwią część popytu turystycznego, pozostały Niemcy. Łączne wpływy z tego rynku wyniosły blisko 4,2 mld USD, przy czym zaobserwowano tendencję spadkową. Zmalały również wpływy z innych ważnych rynków zachodnioeuropejskich (zwłaszcza krajów Beneluksu). Wzrosły natomiast łączne wpływy z Rosji (o ok. 75%), wybranych krajów zamorskich (o 9%), Czech i Słowacji (o blisko 6%), Francji (o ok. 4%).

Spadek globalnych wpływów dewizowych miał w 1998 r. wiele przyczyn. Związany był zarówno ze spadkiem liczby turystów (głównie z sąsiedzkich krajów wschodnich), jak i z obniżeniem się przeciętnych wydatków na osobę i na jeden dzień pobytu (por. pkt 3).

Głównymi przyczynami tych zjawisk wydają się sytuacja gospodarcza w Polsce i w krajach sąsiednich (zwłaszcza sąsiedzkich krajach wschodnich), pozycja polskiej waluty oraz wprowadzenie przepisów ustawy o ruchu cudzoziemców.

Już na początku 1998 r. zanotowano pierwsze efekty wprowadzenia nowej ustawy o cudzoziemcach. W sposób istotny utrudniła ona wjazd do Polski obywatelom z państw b. ZSRR. Stworzone bariery administracyjne zmniejszyły ruch turystyczny ze Wschodu. Wysokie ceny wiz wjazdowych dla obywateli Rosji i Białorusi spowodowały zmniejszenie się liczby przyjazdów i spadek przychodów. Już w styczniu i lutym liczba przyjazdów do Polski z krajów b. ZSRR spadła o prawie 40%. Przyjazdy (i wydatki) obywateli tych krajów, dla których Polska była — oprócz kraju interesującego turystycznie — także miejscem korzystnych zakupów, uległy ograniczeniu. Wyjście gospodarki polskiej z okresu silnej inflacji, wzrost siły nabywczej złotówki (pomimo okresowego załamania się tych tendencji latem 1998 r.) spowodowały, że dla sąsiadów Polska przestała być miejscem tak korzystnych zakupów jak poprzednio.

Wydaje się, że działalność polskich bazarów, których obroty są ściśle skorelowane z wydatkami cudzoziemców w Polsce, weszła w okres głębokiego kryzysu. Dotyczy to zarówno targowisk obsługujących Niemców, jak i bazarów wykorzystywanych głównie do handlu z cudzoziemcami zza wschodniej granicy²⁶. „Okresem najlepszej koniunktury na targowiskach ulokowanych wzdłuż zachodniej granicy był początek lat 90-tych, kiedy to niskie ceny w Polsce i wysoki kurs marki powodowały, że zakupy dokonywane przez Niemców na przygranicznych bazarach były zjawiskiem masowym. Aprecjacja złotego, wyrównywanie się cen, wzrost zamożności klientów zza Odry i Nysy, budowanie supermarketów w przygranicznych miejscowościach po stronie niemieckiej oraz otwieranie konkurencyjnych sklepów po stronie polskiej wywołuje proces stopniowego za-

²⁶ Udział klientów zagranicznych w zakupach na niektórych targowiskach szacuje się na poziomie 5%–94% (np. Kostrzyn i Słubice po 94%, Przewóz, Osinów Dolny, Cedynia i Łęknica — od 90 do 93%, Sieniawka, Cieszyń, Gubin — od 84 do 88%, Zgorzelec — 75%, Stadion X-lecia — 44%. Por. M. Tomalak, B. Wyżnikiewicz. *Handel targowiskowy w 1998 r.* Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową Warszawa, styczeń 1999, s.8.

mierania aktywności gospodarczej na zachodnich targowiskach"²⁷. Na przykład obroty na bazarze w Zgorzelcu spadły o 49%, w Słubicach o 33%, w Cedyni o 32%, w Gubinie o 31%.

Wprowadzenie nowych przepisów o ruchu cudzoziemców oraz kryzys w Rosji, który nasilił się szczególnie w sierpniu 1998 r., nie tylko ograniczyły liczbę przyjazdów, ale i zmieniły strukturę wydatków cudzoziemców z tych krajów. Przeciętne wydatki odwiedzających jednodniowych z większości krajów uległy zmniejszeniu, wzrosły zaś wydatki Rosjan pozostających w Polsce przynajmniej jedną noc. Struktura wydatków deklarowanych przez Rosjan (w tym 46,3% na zakup w celu dalszego odsprzedaży) wskazuje, że w obliczu załamania gospodarczego na rosyjskim rynku (w tym załamania importu) oraz wzrostu siły nabywczej dolara wobec złotówki w połowie 1998 r. Polska znów stała się interesującym rynkiem zaopatrzeniowym. Wynika to z przeciętnych wydatków Rosjan w poszczególnych turach badań. W turze sierpniowej były one dwu-, a nawet trzykrotnie wyższe niż w pozostałych okresach objętych badaniem. W końcu roku przeciętne wydatki Rosjan znów znacząco spadły. Należy jednak przypuszczać, że miejscem dokonywania przez Rosjan hurtowych i półhurtowych zakupów w 1998 r. były w mniejszym stopniu polskie bazy. Na targowiskach w Polsce centralnej i wschodniej, tradycyjnym miejscu dokonywania zakupów przez cudzoziemców z sąsiedzkich krajów wschodnich (Stadion X-lecia, Tuszyn, Głuchów, Rzgów, Białystok), obroty spadły bowiem odpowiednio o 51%, 40%, 39%, 27% i 60%²⁸. Sytuacja na rynku wschodnim jest więc na tyle niestabilna, że przychody z sąsiedzkich krajów wschodnich (a zwłaszcza Rosji) są trudne do przewidzenia.

Dość ważnym czynnikiem, który wpłynął na zmianę oszacowanych wielkości przychodów dewizowych, były zmiany w konstrukcji ankiety przeznaczonej dla turystów. Próba lepszego dopasowania się do metodologicznych zaleceń WTO, wyodrębnienie kosztów transportu międzynarodowego (które zgodnie z zaleceniami Międzynarodowego Funduszu Walutowego nie wchodzi do działu „turystyka”) oraz jednoznaczne wyodrębnienie wydatków poniesionych przed podróżą spowodowały niejako „oczyszczenie” danych. W tym samym kierunku idzie wyspecyfikowanie w ankiecie wielkości wydatków na zakupy dokonane w celu dalszego odsprzedaży. One również nie powinny się znaleźć w grupie wydatków turystycznych.

Mimo stosunkowo niekorzystnych ogólnych tendencji, jakie obserwowaliśmy w wydatkach cudzoziemców w 1998 r., zwrócić należy uwagę na pewne zjawiska pozytywne:

- ♦ w przeciwieństwie do 1997 r., w 1998 r. źródłem przychodów były w większym stopniu wpływy od turystów (54,3%) niż od odwiedzających jednodniowych (45,7%),
- ♦ przychody od turystów (a więc ta część, którą branża turystyczna zainteresowana jest w największym stopniu) zdecydowanie wzrosły: z 4 281 mln USD w 1997 r. do 4 310 mln USD w 1998 r.
- ♦ wzrosły przychody z rynków zamorskich (w tym z USA), z Francji i Włoch, na stabilnym zaś poziomie utrzymały się wpływy ze Skandynawii, Wielkiej Brytanii i Austrii.

²⁷ Jw., s. 5.

²⁸ Jw., s. 8.

Definicje i klasyfikacje

Turystyka obejmuje ogół czynności osób, które podróżują i przebywają w celach wypoczynkowych, służbowych lub innych nie dłużej niż przez rok bez przerwy poza swoim codziennym otoczeniem²⁹. Termin „turystyka” odnosi się do wszystkich czynności osób odwiedzających: zarówno „turystów” (tych, którzy zatrzymują się co najmniej na jedną noc), jak i „odwiedzających jednodniowych”.

Odwiedzający międzynarodowy to osoba, która podróżuje do kraju nie będącego miejscem jej stałego zamieszkania ani codziennym otoczeniem na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, przy czym głównym celem wizyty nie jest podjęcie działalności zarobkowej wynagradzanej w odwiedzanej miejscowości³⁰.

Turysta zagraniczny to odwiedzający, który przynajmniej przez jedną noc korzysta z publicznych bądź prywatnych miejsc zakwaterowania w odwiedzanym kraju³¹.

Odwiedzający jednodniowy to odwiedzający, który nie korzysta z publicznych ani prywatnych miejsc zakwaterowania w odwiedzanym kraju³².

Cele wizyty (pobytu lub podróży) ujmują się w sześciu podstawowych grupach:

1. Wypoczynek, rekreacja, wakacje
2. Odwiedziny u krewnych i znajomych
3. Sprawy zawodowe, interesy
4. Cele zdrowotne
5. Cele religijne, pielgrzymki
6. Inne.

Konsumpcja turystyczna to wartość dóbr i usług użytych w celu bezpośredniego zaspokojenia potrzeb jednostek turystycznych (odwiedzających). Pojęcie konsumpcji turystycznej, poza przypadkiem, kiedy ma związek z pośrednią konsumpcją przedsiębiorstw, jest zgodne z pojęciem konsumpcji finalnej w krajowym rachunku ekonomicznym, bez względu na rodzaj konsumenta³³.

Wydatki na turystykę są definiowane jako całkowite wydatki konsumpcyjne poniesione przez odwiedzającego lub w jego imieniu na jego podróż oraz pobyt w miejscu docelowym³⁴. Pojęcie wydatków na turystykę obejmuje bardzo wiele pozycji, począwszy od zakupu dóbr i usług kon-

²⁹ Terminologia turystyczna..., op. cit., s. 5.

³⁰ Jw., s. 8.

³¹ Jw., s. 8.

³² Jw., s. 8. Do tej grupy należą także: uczestnicy rejsów, czyli osoby, które przyjeżdżają do danego kraju statkiem wycieczkowym i nocują na pokładzie statku, nawet jeśli statek pozostaje w porcie przez kilka dni, oraz członkowie załóg, jeśli nie nocują w kraju przeznaczenia.

³³ Terminologia turystyczna..., op. cit., s. 21.

³⁴ Jw., s. 21.

sumpcyjnych związanych z podróżą i pobytem, kończąc zaś na zakupie drobnych przedmiotów osobistego użytku, pamiątek i prezentów dla rodziny i przyjaciół. Wydatki, które należy wykluczyć z grupy wydatków na turystykę, to:

- ♦ zakupy w celach handlowych, tj. w celu odsprzedaży, niezależnie od kategorii odwiedzających, a także zakupy dokonywane przez osoby będące w podróży służbowej na zlecenie pracodawców;
- ♦ inwestycje kapitałowe i transakcje zawarte przez gości, takie jak zakup ziemi, mieszkań, nieruchomości, dzieł sztuki i inne poważne zakupy (np. samochód, przyczepa, łódka, domek letniskowy), nawet jeśli w przyszłości miałyby być wykorzystane w podróży turystycznej;
- ♦ gotówka dawana krewnym lub przyjaciołom w czasie urlopu, nie będąca opłatą za dobra lub usługi turystyczne, a także darowizny dla instytucji.

Pakiet turystyczny obejmuje sprzedaż łączonych usług turystycznych, w których skład wchodzi przynajmniej zakwaterowanie i transport. Do pakietów turystycznych włączane są często także inne usługi: wyżywienie, wycieczki autokarowe, wynajem samochodów, bilety do muzeów czy innych atrakcji turystycznych¹⁵. Pakiety turystyczne sprzedawane są przez touroperatorów, lokalne biura podróży, banki, duże domy towarowe itp. Klienci kupujący pakiety turystyczne mają bardzo ograniczoną informację (bądź nie mają jej w ogóle) na temat kosztów poszczególnych usług wchodzących w skład pakietu. Tak więc wydatki ponoszone na zakup pakietów muszą być analizowane osobno. WTO zaleca, aby wtedy, kiedy jest to możliwe, dzielić wydatki ponoszone na zakup pakietów na poszczególne rodzaje (noclegi, wyżywienie, transport, rekreacja, kultura, sport, zakupy i inne).

Lokalizacja wydatków w czasie i przestrzeni:

- ♦ wydatki poprzedzające podróż, niezbędne do jej przygotowania i podjęcia;
- ♦ wydatki ponoszone w trakcie podróży i pobytu w odwiedzanych miejscach;
- ♦ wydatki związane z podróżą zagraniczną poniesione po powrocie do kraju¹⁶.

Kategorie wydatków na turystykę. WTO proponuje podział wydatków na turystykę na następujące główne kategorie:

- ♦ podróże, wakacje i wycieczki zorganizowane (pakiety turystyczne)
- ♦ noclegi
- ♦ wyżywienie
- ♦ transport
- ♦ rekreacja, kultura, sport
- ♦ zakupy
- ♦ inne¹⁷.

¹⁵ *Concepts, Definitions and Classifications for Tourism Statistics. A Technical Manual.* WTO Madryt 1995, s. 89.

¹⁶ *Terminologia turystyczna...*, op. cit., s. 21.

Wydatki na zakwaterowanie obejmują zwłaszcza¹⁸:

1. Koszty noclegów w turystycznych zakładach zakwaterowania zbiorowego (tzn. hotelach i innych obiektach hotelarskich, ośrodkach wypoczynkowych, ośrodkach konferencyjnych, sanatoriach, na obozach wakacyjnych, campingach, polach namiotowych itp.).
2. Opłaty za korzystanie z wynajętych prywatnych turystycznych miejsc zakwaterowania (np. „drugie domy” lub apartamenty znajomych).
3. Koszty ponoszone z tytułu korzystania z własnych prywatnych turystycznych miejsc zakwaterowania (np. własnych „drugich domów” i apartamentów, willi, domków turystycznych) — wykorzystywanych podczas podróży turystycznych.
4. Opłaty za utrzymanie przyczep campingowych, łodzi kabinowych służących do celów noclegowych, koszty ich konserwacji i napraw, koszty korzystania z campingów i przystani.
5. Koszty wynajmu przyczep campingowych i „domów na kółkach”.
6. Koszty częściowego lub całkowitego wyżywienia, jeśli w sposób nierozdzielny są one związane z usługami noclegowymi (np. koszty śniadania w przypadku usług „bed and breakfast”).
7. Koszty korzystania z noclegów w środkach transportu publicznego (np. pociągach), jeśli opłata za nocleg jest oddzielona od kosztów przejazdu. Jeśli opłata za nocleg jest nieodłączną częścią składową taryfy za przejazd, powinna być włączona do kosztów transportu.

Wydatki na wyżywienie obejmują¹⁹:

1. Wydatki na żywność i napoje w restauracjach, barach, kawiarniach itp.
2. Koszty wyżywienia w miejscach zakwaterowania pod warunkiem, że mogą być oddzielone od opłat za noclegi.
3. Wydatki na żywność i napoje ponoszone w środkach transportu, jeśli są naliczane oddzielnie; jeśli koszty wyżywienia są włączone do taryfy za przejazd, wchodzi w skład wydatków na transport.
4. Wydatki na artykuły żywnościowe i napoje nabywane w sklepach i punktach gastronomicznych.

Wydatki na transport obejmują:

- ♦ koszty przejazdu z i powrotu do miejsca stałego zamieszkania turysty;
- ♦ koszty transportu w miejscu pobytu turysty;
- ♦ koszty podróży podejmowanych z miejsca pobytu (np. koszty wycieczek autokarowych).

W skład wydatków na transport wchodzi zwłaszcza:

- ♦ koszty biletów i opłat za korzystanie z publicznych środków transportu (samolotów, pociągów, autobusów, statków, taksówek itp.);

¹⁷ Jw., s. 22.

¹⁸ *Collection of Tourism Expenditure Statistics. A technical Manual*. WTO Madryt 1995, s. 25 i dalsze.

¹⁹ Jw., s. 26.

- ♦ koszty paliwa i inne bieżące koszty związane z wykorzystaniem w trakcie podróży prywatnych środków transportu;
- ♦ koszty napraw i niezbędnych zakupów części do pojazdów;
- ♦ koszty wynajmu środków transportu;
- ♦ wydatki na parkowanie pojazdów, opłaty lotniskowe itp.

Wydatki na rekreację, kulturę, sport⁴⁰. Do tej grupy zaliczane są wszystkie wydatki związane z podjęciem aktywności rekreacyjnej, kulturalnej i sportowej, włączając w to koszty wynajęcia niezbędnego sprzętu. WTO zaleca zaliczanie do tej grupy zwłaszcza:

- ♦ wydatków na bilety wstępu na mecze i imprezy sportowe, wydarzenia kulturalne, do muzeów i parków różnego rodzaju;
- ♦ opłat za korzystanie ze sprzętu oraz z urządzeń rekreacyjnych i sportowych;
- ♦ biletów wstępu do miejsc rozrywki: dyskotek, klubów nocnych, salonów gier itp.;
- ♦ kosztów zakupu i napraw drobnego sprzętu rekreacyjnego i sportowego;
- ♦ kosztów zakupu paliwa i innych kosztów bieżących związanych z wykorzystywaniem własnych urządzeń rekreacyjnych i sportowych;
- ♦ opłat za naukę korzystania ze sprzętu rekreacyjnego bądź uprawiania sportów rekreacyjnych (np. narciarstwo, nurkowanie), zarówno ponoszonych w czasie wyjazdu, jak i poprzedzających wyjazd;
- ♦ wydatków na krótkie wycieczki podejmowane w czasie pobytu, kosztów opłacania przewodników.

Wydatki na zakupy⁴¹. Ta pozycja obejmuje wydatki na zakupy towarów (ale nie usług), dokonywane przed podróżą lub podczas podróży, z wyjątkiem: zakupów żywności i napojów (patrz: wydatki na wyżywienie), zakupów związanych z wydatkami na transport (patrz: wydatki na transport) oraz dużych zakupów o charakterze inwestycyjnym (takich jak: zakup gruntów, budynków i innych nieruchomości, samochodów, przyczep campingowych, łodzi), nawet gdyby w przyszłości miały być przeznaczone do celów turystycznych. Ta pozycja nie obejmuje również wydatków na zakup towarów z zamiarem ich odsprzedaży oraz zakupu przedmiotów o dużej wartości (dzieł sztuki, biżuterii) w celach inwestycyjnych. Do wydatków na zakupy wlicza się natomiast zakupy w strefach wolnocłowych.

Inne wydatki⁴² to koszty zakupu usług (ale nie towarów), nie uwzględnionych w pozycjach: zakwaterowanie, wyżywienie, transport, usługi rekreacyjne, kulturalne i sportowe. Przykładowo można tu wymienić takie wydatki, jak:

- ♦ opłaty pobierane przy wymianie walut oraz realizacji czeków podróżnych;
- ♦ koszty ubezpieczenia;

⁴⁰ *Collection of Tourism...*, op. cit., s. 28.

⁴¹ Jw., s. 28-29.

⁴² Jw., s. 29-30.

- ♦ opłaty telekomunikacyjne (znaczki pocztowe, opłaty telefoniczne);
- ♦ koszty wywoływania filmów i naświetlania odbitek;
- ♦ usługi osobiste (fryzjerskie, masaże, sauna, pralnia itp.).

Przychody z turystyki przyjazdowej określone są jako wydatki osób odwiedzających dany kraj, włączając w to opłaty za transport międzynarodowy na rzecz miejscowych przewoźników. Należy do nich zaliczyć wszystkie przedpłaty na dobra i usługi odbierane w kraju docelowym. W praktyce należy do nich również zaliczyć przychody od odwiedzających jednodniowych, poza przypadkami, kiedy są one na tyle istotne, że usprawiedliwia to ich wyodrębnienie. Ze względu na zgodność z zaleceniami Międzynarodowego Funduszu Walutowego dotyczącymi bilansu płatniczego, przychody z tytułu przewozów międzynarodowych powinny być klasyfikowane osobno⁴¹.

Tabela wydatków turystów zagranicznych w Polsce w 1998 r. przedstawia wydatki turystów zagranicznych na wydatki turystyczne w Polsce w 1998 r. W porównaniu z poprzednimi latami, w 1998 r. wydatki turystów zagranicznych na wydatki turystyczne w Polsce były wyższe niż w poprzednich latach. Dane te wskazują na wzrost popularności turystyki w Polsce. Dane te wskazują na wzrost popularności turystyki w Polsce. Dane te wskazują na wzrost popularności turystyki w Polsce.

⁴¹ Terminologia turystyczna..., op.cit., s.21.

Tab. 1. Struktura badanej próby w 1998 r.

Wyszczególnienie	Liczba ankiet	Liczba osób
Łącznie	23 460	50 564
w tym:		
turyści	11 486	22 805
odwiedzający jednodniowi	11 974	27 759

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 2. Struktura badanych turystów według wybranych cech podróży (w %)

Razem turyści:	100,00
w tym polskiego pochodzenia:	12,73
Wg organizatora	
Brak danych	1,29
Z wycieczką zorganizowaną przez biuro podróży	7,01
Indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	6,89
Indywidualnie, bez pośredników	84,81
Wg celu podróży	
Brak danych	1,35
Zwiedzanie kraju, rozrywka	32,65
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	19,57
Sprawy zawodowe, służbowe	22,67
Podjęcie dorywczej pracy	0,86
Zakupy na własne potrzeby	7,88
Zakupy w celu dalszego odsprzedaży	1,69
Cele religijne	0,80
Tranzyt	10,20
Inne cele	2,32
Wg miejsca zakwaterowania	
Brak danych	4,79
Hotel, motel	44,88
Pensjonat	16,69
Camping, pole namiotowe	2,62
Kwatera prywatna	9,45
U rodziny, znajomych	16,56
Inne	5,01
Wg środków transportu	
Brak danych	1,03
Samolot	4,77
Samochód osobowy	78,5
Samochód ciężarowy, bagażówka	8,36
Pociąg	0,48
Prom/statek (bez samochodu)	1,87
Autokar	4,96

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 3. Wydatki turystów poniesione na terenie Polski w 1998 r. według krajów (w USD)

Kraje	Długość pobytu (noce)	Wydatki/osobę	Wydatki/osobę dziennie
Ogółem (śred. ważona)	5,9	200	37
Niemcy	6,3	206	33
Czechy	6,6	131	20
Słowacja	6,1	124	20
Ukraina	4,7	153	32
Białoruś	3,5	114	33
Litwa	3,9	142	36
Rosja	3,7	316	85
Austria	6,4	157	25
Beneluks	6,8	236	35
Francja	7,4	212	29
Skandynawia	6,8	202	30
Kraje zamorskie*	12,4	486	39
W. Brytania	6,6	245	37
Węgry	6,4	128	20
Pozostałe kraje	6,6	223	34

* USA, Kanada, Japonia, Australia, Nowa Zelandia

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 4. Wydatki turystów według wybranych cech podróży w 1998 r. (w USD)

Wyszczególnienie	Średnie wydatki poniesione przed podróżą		Średnie wydatki poniesione w Polsce	
	na osobę	na dzień pobytu	na osobę	na dzień pobytu
Razem	98,28	16,65	197,28	33,43
Wg liczby osób				
Samotnie	218,52	34,78	303,87	48,36
Z rodziną, znajomymi	66,96	11,54	169,52	29,22
w tym z dziećmi	80,15	11,78	178,58	26,26
Wg organizatora				
Brak danych	85,62	19,01	272,47	60,51
Z wycieczką zorganizowaną przez biuro podróży	268,88	54,95	149,77	30,60
Indywidualnie, za pośrednictwem biura podróży	107,07	19,11	200,89	35,86
Indywidualnie, bez pośredników	83,72	13,90	200,18	33,25
Wg celu podróży				
Brak danych	120,38	24,54	226,44	46,17
Zwiedzanie kraju, rozrywka	111,13	15,88	218,74	31,26
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	88,05	12,17	148,20	20,48
Sprawy zawodowe, służbowe	99,55	18,10	226,44	41,18
Podjęcie dorywczej pracy	109,27	15,50	232,73	33,02
Zakupy na własne potrzeby	71,22	19,16	209,90	56,47
Zakupy w celu dalszego odsprzedania	114,40	33,12	378,87	109,69
Cele religijne	112,47	23,77	150,30	31,76
Tranzyt	91,69	36,35	99,37	39,40
Inne cele	80,14	15,55	251,17	48,74
Wg miejsca zakwaterowania				
Brak danych	149,54	29,89	264,55	52,88
Hotel, motel	114,42	20,10	213,84	37,57
Pensjonat	69,88	11,83	183,39	31,04
Camping, pole namiotowe	80,46	12,47	149,45	23,16
Kwatera prywatna	77,53	12,20	253,46	39,88
U rodziny, znajomych	88,51	12,45	136,05	19,14
Inne	91,30	32,16	168,89	59,50
Wg środka transportu				
Brak danych	238,30	49,35	183,00	37,90
Samolot	487,87	49,18	381,96	38,50
Samochód osobowy	68,86	11,52	190,87	31,92
Samochód ciężarowy, bagażówka	68,35	17,69	189,40	49,01
Pociąg	43,83	8,15	181,86	33,83
Prom/statek (bez samochodu)	183,59	27,78	163,25	24,70
Autokar	181,28	46,67	150,11	38,64

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 5. Przeciętne wydatki poniesione w Polsce przez turystów z wybranych krajów w 1998 r. (w USD na osobę)

Wyszczególnienie	Niemcy	Europa Zachod.*	Czechy Słowacja	Rosja	Sąsiedzkie kraje wschodnie**	Kraje zamorskie***
Razem	206	221	129	316	135	488
Wg liczby osób						
Samotnie	292	297	194	405	279	607
Z rodziną, znajomymi	188	190	94	297	120	202
w tym: z dziećmi	198	181	58	232	129	220
Wg organizatora						
Brak danych	224	285	42	274	223	-
Z wycieczką zorganiz. przez biuro podróży	229	151	29	233	103	200
Indywidualnie, za pośred. biur podróży	214	219	74	432	162	314
Indywidualnie, bez pośredników	205	226	136	320	134	543
Wg celu podróży						
Brak danych	234	286	81	253	228	600
Zwiedzanie kraju, rozrywka	241	226	129	345	128	252
Odwiedziny u krewnych, znajomych	138	184	102	129	97	362
Sprawy zawodowe, służbowe	224	253	134	312	155	877
Podjęcie dorywczej pracy	318	388	291	490	119	1050
Zakupy na własne potrzeby	192	343	129	424	173	-
Zakupy w celu dalszego odsprzedaży	231	353	521	612	267	-
Cele religijne	185	147	-	-	110	-
Tranzyt	108	113	57	208	77	278
Inne	263	310	97	135	200	-
Wg miejsca zakwaterowania						
Brak danych	201	266	118	390	229	532
Hotele, motele	241	228	135	283	124	534
Pensjonaty	200	224	132	135	144	770
Campingi, pola namiotowe	205	170	109	170	136	173
Kwatery prywatne	219	320	118	547	180	1151
U rodziny, znajomych	130	162	86	140	96	371
Inne	249	129	108	462	121	198
Wg środków transportu						
Brak danych	167	121	150	84	229	-
Samolot	203	364	180	357	134	536
Samochód osobowy	206	218	125	278	136	227
Samochód ciężarowy, bagażówka	154	119	168	396	168	35
Pociąg	181	214	113	-	-	-
Prom/statek (bez samochodu)	116	147	-	-	-	528
Autokar	293	159	68	368	75	-

* Bez Niemiec

** Bez Rosji

*** USA, Kanada, Japonia, Australia, Nowa Zelandia

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 6. Dienne wydatki poniesione na terenie Polski w 1998 r. przez turystów z wybranych krajów (w USD)

Wyszczególnienie	Niemcy	Europa Zachod.*	Czechy Słowacja	Rosja	Sąsiedzkie kraje wschodnie**	Kraje zamorskie***
Razem	33	32	20	85	33	40
Wg liczby osób						
Samotnie	51	44	30	77	79	50
Z rodziną, znajomymi	29	27	15	87	29	16
w tym: z dziećmi	26	23	9	65	32	18
Wg organizatora						
Brak danych	57	42	21	103	60	-
Z wycieczką zorganiz. przez biuro podróży	35	24	4	63	29	32
Indywidualnie, za pośred. biur podróży	29	28	9	116	44	46
Indywidualnie, bez pośredników	33	33	21	85	32	39
Wg celu podróży						
Brak danych	36	84	11	44	50	76
Zwiedzanie kraju, rozrywka	34	30	18	79	30	33
Odwiedziny u krewnych, znajom.	20	22	16	34	19	17
Sprawy zawodowe, służbowe	44	42	24	73	30	96
Podjęcie dorywczej pracy	34	47	58	35	26	131
Zakupy na własne potrzeby	48	56	40	124	53	-
Zakupy w celu dalszego odsprzedania	50	36	188	243	84	-
Cele religijne	38	26	-	-	27	-
Tranzyt	42	40	25	87	32	60
Inne	43	46	24	69	81	-
Wg miejsca zakwaterowania						
Brak danych	36	51	21	103	54	38
Hotele, motele	40	38	21	79	30	76
Pensjonaty	33	32	20	40	32	86
Campingi, pola namiotowe	27	16	15	51	43	28
Kwatery prywatne	34	34	18	97	49	34
U rodziny, znajomych	19	19	20	38	19	18
Inne	62	26	22	218	51	15
Wg środków transportu						
Brak danych	32	13	26	21	53	-
Samolot	27	43	29	31	23	40
Samochód osobowy	33	32	19	86	31	36
Samochód ciężarowy, bagażówka	32	25	36	121	47	8
Pociąg	35	33	21	-	-	-
Prom/statek (bez samochodu)	22	23	-	-	-	54
Autokar	47	26	9	100	24	-

* Bez Niemiec

** Bez Rosji

*** USA, Kanada, Japonia, Australia, Nowa Zelandia

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 7. Wydatki turystów poniesione przed podróżą w 1998 r. według krajów (w USD)

Kraje	Wydatki na osobę	Wydatki na osobę dziennie
Ogółem	98	17
Niemcy	70	11
Czechy	38	6
Słowacja	79	13
Ukraina	57	12
Białoruś	65	19
Litwa	91	24
Rosja	113	30
Austria	112	17
Beneluks	98	14
Francja	115	16
Skandynawia	118	17
Kraje zamorskie*	753	61
W. Brytania	189	29
Węgry	47	7
Pozostałe kraje	163	25

* USA, Kanada, Japonia, Australia, Nowa Zelandia

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 8. Struktura wydatków poniesionych przed podróżą w 1998 r. (w %)

Kraj	Zakup pakietu	Transport	Inne	Brak danych
Ogółem	24,3	45,5	21,3	8,9
Niemcy	20,2	41,2	37,7	0,9
Czechy	21,4	57,0	21,2	0,4
Słowacja	11,5	55,0	33,4	0,1
Ukraina	26,5	31,1	27,2	15,2
Białoruś	47,1	13,3	16,7	23,0
Litwa	14,1	9,5	11,1	65,3
Rosja	28,8	28,6	10,6	32,0
Austria	25,5	56,6	13,8	4,1
Beneluks	14,9	51,1	32,6	1,4
Francja	25,2	52,9	21,1	0,8
Skandynawia	19,1	67,2	13,3	0,3
Kraje zamorskie*	32,2	65,5	1,3	1,0
W. Brytania	14,4	59,4	21,3	4,9
Węgry	6,6	68,5	24,8	0,1
Pozostałe kraje	32,8	53,0	8,4	5,8

*USA, Kanada, Japonia, Australia, Nowa Zelandia

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 9. Struktura wydatków poniesionych przez turystów indywidualnych w Polsce według rodzajów (w %)

Kraje		Noc- legi	Wyży- wienie	Trans- port	Usługi rekreac.	Zakupy, upominki (ogółem)	Zakupy na własne potrzeby	Zakupy w celu odsprzed.	Inne wydatki
Ogółem	1996	25,2	21,0	12,9	9,6	22,6	.	.	5,3
	1997	29,0	20,3	13,4	7,9	22,0	.	.	4,8
	1998	28,9	20,7	9,0	8,6	25,6	17,2	8,4	4,8
Niemcy	1996	26,4	23,7	12,8	11,5	18,0	.	.	6,6
	1997	29,1	20,9	13,5	9,2	18,9	.	.	6,6
	1998	34,6	25,0	9,4	8,7	15,8	14,7	1,1	5,4
Czechy	1996	43,1	28,0	2,3	1,5	23,4	.	.	0,8
	1997	37,4	22,4	11,1	4,0	24,0	.	.	1,0
	1998	39,7	26,1	8,5	10,3	11,2	7,8	3,4	0,6
Słowacja	1996	35,1	23,4	5,0	2,4	32,8	.	.	0,1
	1997	33,4	21,1	6,6	2,6	34,4	.	.	1,4
	1998	33,9	21,3	16,0	9,1	15,7	7,2	8,5	0,3
Białoruś	1996	16,4	8,6	10,5	0,1	59,6	.	.	1,9
	1997	30,2	16,8	8,8	0,2	42,3	.	.	0,1
	1998	11,9	8,8	4,1	2,5	64,2	44,6	19,6	6,2
Litwa	1996	9,7	6,3	5,7	0,5	70,1	.	.	3,4
	1997	31,1	15,3	2,5	0,0	50,5	.	.	0,5
	1998	17,0	15,1	7,5	9,2	41,3	23,4	17,9	2,0
Rosja	1996	10,6	7,8	5,0	3,7	55,9	.	.	2,4
	1997	28,6	18,5	6,2	1,0	33,6	.	.	5,0
	1998	6,3	4,6	2,0	1,3	75,9	29,6	46,3	2,4
Ukraina	1996	19,1	8,8	15,8	0,2	49,6	.	.	2,2
	1997	21,2	11,0	4,1	2,2	46,6	.	.	5,0
	1998	20,5	15,7	8,4	1,6	44,4	18,6	25,8	5,2
Austria	1996	32,9	24,2	14,8	7,3	14,8	.	.	4,9
	1997	39,9	27,2	13,9	8,8	8,7	.	.	1,5
	1998	39,1	24,2	9,7	13,1	12,3	10,7	1,6	1,4
Beneluks	1996	29,5	22,5	18,8	10,6	10,3	.	.	5,4
	1997	33,5	23,9	16,7	8,9	11,0	.	.	4,9
	1998	33,6	22,9	11,2	10,9	13,0	12,6	0,4	7,6
Francja	1996	26,4	25,3	14,8	13,7	11,0	.	.	3,8
	1997	30,4	21,7	16,2	9,0	14,8	.	.	4,8
	1998	34,2	25,0	12,5	10,4	12,3	11,4	0,9	3,7
Skandynawia	1996	25,2	20,8	20,8	9,8	16,5	.	.	5,8
	1997	28,0	21,9	27,1	8,1	10,2	.	.	3,6
	1998	35,1	24,6	11,6	12,5	9,3	8,7	0,5	6,0
W. Brytania	1996	29,7	24,2	13,1	11,8	14,7	.	.	4,4
	1997	30,8	21,2	17,1	11,6	14,6	.	.	2,3
	1998	30,0	22,6	11,0	10,3	16,0	15,7	0,3	9,4

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 10. Rozkład wydatków turystów na osobę w wybranych krajach lub grupach krajów (w %)

Przedziały (w USD)	1998 ogółem	Niemcy	Europa Zachod.*	Czechy Słowacja	Rosja	Sąsiedzkie kraje wschodnie**	Kraje za- morskie***
Poniżej 25	4,3	0,7	0,7	4,1	10,6	12,6	2,1
25,1 - 50,0	9,0	5,9	3,8	10,3	11,7	19,2	0,0
50,1 - 75,0	11,8	10,1	7,0	14,3	13,2	19,7	2,4
75,1 - 100,0	9,9	9,5	8,9	15,8	6,2	9,9	2,8
100,1 - 150,0	18,9	19,5	22,6	26,5	11,4	13,4	11,1
150,1 - 200,0	12,7	15,0	16,0	13,7	3,9	7,2	11,8
200,1 - 250,0	9,6	12,0	11,7	9,5	4,0	5,4	5,5
250,1 - 300,0	6,4	8,3	8,5	2,5	3,6	2,9	7,3
300,1 - 400,0	7,0	8,4	9,8	2,0	6,8	3,1	12,5
400,1 - 500,0	3,9	4,8	4,8	0,9	4,6	1,8	11,4
500,1 - 600,0	2,6	2,9	2,4	0,1	5,4	2,2	9,0
600,1 - 700,0	1,3	1,6	1,6	0,1	2,6	0,4	5,9
700,1 - 800,0	0,8	0,7	0,8	0,0	3,1	0,6	3,8
800,1 - 900,0	0,5	0,2	0,4	0,1	4,4	0,3	1,4
900,1 - 1000,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,5	0,2	0,7
Powyżej 1000,0	1,2	0,3	0,9	0,3	8,0	1,2	12,5

* Bez Niemiec

** Bez Rosji

*** USA, Kanada, Japonia, Australia, Nowa Zelandia

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Uwaga: udziały nie zawsze sumują się do 100 z powodu konieczności dokonywania zaokrągleń

Tab. 11. Rozkład wydatków dziennych w wybranych krajach lub grupach krajów (w %)

Przedziały (w USD)	1998 ogółem	Niemcy	Europa Zachod.*	Czechy Słowacja	Rosja	Sąsiedzkie kraje wschodnie**	Kraje za- morskie***
Poniżej 10,0	12,3	7,9	8,1	17,3	14,3	22,3	11,3
10,1 - 20,0	23,2	19,7	22,0	42,3	15,4	24,9	32,5
20,1 - 30,0	20,9	21,7	23,9	26,0	8,6	17,9	17,7
30,1 - 40,0	16,2	20,2	17,7	5,6	10,1	12,7	5,4
40,1 - 50,0	9,0	13,5	9,6	2,3	2,7	5,0	2,0
50,1 - 60,0	5,2	6,3	5,3	2,3	5,9	4,5	5,4
60,1 - 70,0	2,8	3,0	4,1	0,9	1,9	1,8	1,0
70,1 - 80,0	1,8	1,8	2,6	0,5	2,9	1,1	1,5
80,1 - 90,0	1,7	1,8	2,0	0,4	3,2	1,4	2,5
90,1 - 100,0	0,9	0,8	1,0	0,5	0,9	0,7	2,0
100,1 - 110,0	1,0	0,8	0,8	0,4	3,0	1,1	3,4
110,1 - 120,0	0,7	0,6	0,5	0,4	4,8	0,6	3,4
120,1 - 130,0	0,6	0,3	0,4	0,3	3,3	0,8	3,9
130,1 - 140,0	0,4	0,2	0,3	0,2	1,4	0,5	1,0
140,1 - 150,0	0,4	0,1	0,4	0,2	0,6	0,9	1,5
150,1 - 160,0	0,4	0,1	0,2	0,1	2,2	0,5	2,0
Powyżej 160,0	2,5	0,9	1,3	0,5	18,9	3,3	3,4

* Bez Niemiec

** Bez Rosji

*** USA, Kanada, Japonia, Australia, Nowa Zelandia

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Uwaga: udziały nie zawsze sumują się do 100 z powodu konieczności dokonywania zaokrągleń

Tab. 12 Wydatki odwiedzających jednodniowych według krajów (w USD)

Wyszczególnienie	Niemcy	Czechy	Słowacja	Białoruś	Ukraina	Litwa	Rosja	Ogółem
Razem	62	31	28	41	73	28	34	52*
Wg liczby osób								
samotnie	111	49	43	74	154	44	40	91
z rodziną, znajom.	56	29	26	38	69	27	33	47
Wg celu podróży								
przejazd tranzyt.	59	17	21	17	14	15	19	34
turyst./prywat.	63	31	29	59	133	41	49	51
służb./handlowy	60	34	24	47	79	44	52	56
Wg środka transp.								
samochód osob.	64	30	28	41	73	28	38	53
samochód ciężar.	107	33	27	39	70	28	26	39
autokar	.	35	-	9	75	5	.	.
pieszo/rower	17	20	-	130	-	32	27	18

*Średnia ważona

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 13. Wydatki odwiedzających jednodniowych w latach 1994-1998

Kraje	1994	1995	1996	1997	1998	1998:1997
Ogółem*	49	58	66	68	52	0,76
Niemcy	53	67	79	84	62	0,74
Czechy	36	35	43	32	31	0,97
Słowacja	18	25	50	39	28	0,72
Białoruś	74	77	44	36	41	1,14
Litwa	70	67	41	56	28	0,50
Rosja	88	79	60	96	34	0,35
Ukraina	81	92	46	78	73	0,94

* Średnia ważona

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 14. Wielkość i struktura wydatków cudzoziemców w Polsce w 1998 r. według krajów (rachunek szacunkowy)

Kraj	Przyjazdy ogółem (tys. osób)	Przyjazdy do szac. (tys. osób)	Wydatki na osobę (USD)	Wydatki razem (mln USD)
Niemcy: turyści	6 704,0	6 704,0	206	1 381,0
jednodniowi	44 868,8	44 868,8	62	2 781,9
Czechy: turyści	336,0	336,0	131	44,0
jednodniowi	16 471,8	16 471,8	31	510,6
Słowacja: turyści	98,0	98,0	124	12,2
jednodniowi	4 443,6	4 443,6	28	124,4
Rosja: turyści	1 361,0	1 361,0	316	430,1
jednodniowi	700,8	700,8	34	23,8
Białoruś: turyści	1 733,0	1 560,0	114	177,8
jednodniowi	892,7	892,7	41	36,6
Ukraina: turyści	3 184,0	2 866,0	153	438,5
jednodniowi	1 640,4	1 640,4	73	119,7
Litwa : turyści	1 135,0	1 135,0	142	161,2
jednodniowi	585,0	585,0	28	16,4
Francja	357,3	357,3	212	75,7
Beneluks	571,5	571,5	236	134,9
W. Brytania	247,6	247,6	245	60,7
Skandynawia	526,3	526,3	202	106,3
Austria	367,4	367,4	157	57,7
Kraje zamorskie*	328,2	328,2	486	159,5
Pozostałe kraje: turyści	1 826,7	1 826,7	223	420,1
jednodniowi	213,3	213,3	106	22,6
Razem	88 592,4	88 101,4	.	7 295,7

*USA, Kanada, Japonia, Australia, Nowa Zelandia

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS i badań Instytutu Turystyki

Tab. 15. Wpływy dewizowe Polski z tytułu przyjazdu cudzoziemców w latach 1997-1998 (według krajów)

Kraj	1997		1998	
	mln USD	ogółem=100	mln USD	ogółem=100
Niemcy	4 858,9	60,1	4 162,9	57,2
Czechy	500,9	6,2	554,6	7,6
Słowacja	153,0	1,9	136,6	1,9
Rosja	257,7	3,2	453,9	6,2
Białoruś	235,2	2,9	214,4	2,9
Ukraina	611,2	7,6	558,2	7,7
Litwa	183,2	2,3	177,6	2,4
Kraje zamorskie*	146,4	1,8	159,5	2,2
Francja	73,0	0,9	75,7	1,0
Beneluks	161,1	2,0	134,8	1,8
W.Brytania	65,0	0,8	60,7	0,8
Skandynawia	110,3	1,3	106,3	1,4
Austria	60,1	0,7	57,7	0,8
Inne kraje	510,2	6,3	442,9	6,1
Ogółem	8089,2	100,0	7295,8	100,0

*USA, Kanada, Japonia, Australia, Nowa Zelandia

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych GUS i badań Instytutu Turystyki

Tab. 16. Skorygowane przychody dewizowe od turystów* w 1998 r. (według krajów)

Kraj	mln USD
Niemcy	1 365,8
Czechy	42,5
Słowacja	11,1
Rosja	231,0
Białoruś	143,0
Ukraina	325,4
Litwa	132,3
Kraje zamorskie**	159,5
Francja	75,1
Beneluks	134,3
W.Brytania	60,5
Skandynawia	105,8
Austria	56,8
Inne kraje	420,1
Ogółem	3 263,2

* Z wyłączeniem wydatków na zakupy w celu dalszego odsprzedaży

** USA, Kanada, Japonia, Australia, Nowa Zelandia

Źródło: szacunki własne na podstawie badań Instytutu Turystyki

Tab. 17. Struktura przychodów latach 1997-1998 według źródeł pochodzenia

Źródła pochodzenia	1997		1998	
	mln USD	udział %	mln USD	1998 (wpływy skorygowane*) mln USD
1. Wydatki cudzoziemców w Polsce	8 089,2	93,2	7 295,7	6 899,3
w tym:				
-turystów	3 691,0	42,5	3 659,7	3 263,2
-odwiedzających jednodniowych	4 398,2	50,7	3 636,1	3 636,1
2. Płatności rejestrowane przez NBP	590,0	6,8	650,0	650,0
Razem	8679,2	100,0	7 945,8	7 549,3

* Z wyłączeniem wydatków na zakupy w celu odsprzedaży

Źródło: pkt 1 - szacunki Instytutu Turystyki

pkt 2 - dane Narodowego Banku Polskiego

Tab. 18. Wydatki turystów z Niemiec (w USD)

Wyszczególnienie	Średnia długość pobytu (w dniach)	Średnie wydatki poniesione przed podróżą		Średnie wydatki poniesione w Polsce	
		na osobę	na dzień pobytu	na osobę	na dzień pobytu
Razem	6,3	70,33	11,20	205,92	32,80
Wg liczby osób					
Samotnie	5,7	146,18	25,68	292,30	51,36
Z rodziną, znajomymi	6,4	54,64	8,54	188,04	29,38
w tym z dziećmi	7,5	50,50	6,75	198,00	26,46
Wg organizatora					
Brak danych	3,9	50,38	12,80	223,94	56,87
Z wycieczką zorganizowaną przez biuro podróży	6,6	302,24	45,53	229,45	34,57
Indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	7,4	129,17	17,37	214,14	28,80
Indywidualnie, bez pośredników	6,2	61,12	9,83	204,83	32,94
Wg celu podróży					
Brak danych	6,6	84,25	12,84	233,74	35,62
Zwiedzanie kraju, rozrywka	7,1	74,68	10,52	240,83	33,92
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	6,9	63,81	9,28	138,41	20,13
Sprawy zawodowe, służbowe	5,1	70,43	13,94	224,44	44,42
Podjęcie dorywczej pracy	9,4	68,62	7,33	318,48	34,03
Zakupy na własne potrzeby	4,0	63,09	15,86	191,68	48,18
Zakupy w celu dalszego odsprzedaży	4,6	87,52	18,84	230,95	49,72
Cele religijne	4,8	100,36	20,80	185,34	38,41
Tranzyt	2,6	62,02	23,98	107,61	41,61
Inne cele	6,1	72,58	11,99	263,00	43,46
Wg miejsca zakwaterowania					
Brak danych	5,5	89,55	16,26	200,79	36,47
Hotel, motel	6,1	79,72	13,12	240,70	39,62
Pensjonat	6,1	68,77	11,19	200,13	32,56
Camping, pole namiotowe	7,5	100,28	13,36	205,48	27,37
Kwatera prywatna	6,4	54,01	8,42	219,19	34,16
U rodziny, znajomych	6,8	59,63	8,72	129,51	18,94
Inne	4,0	73,13	18,34	248,73	62,36
Wg środka transportu					
Brak danych	5,3	51,80	9,83	166,55	31,62
Samolot	7,6	334,28	43,84	203,34	26,66
Samochód osobowy	6,3	62,03	9,87	205,69	32,73
Samochód ciężarowy, bagażówka	4,8	65,49	13,70	154,15	32,25
Pociąg	5,2	42,42	8,18	180,68	34,86
Prom/statek (bez samochodu)	5,4	86,45	16,08	116,01	21,58
Autokar	6,3	214,49	34,04	293,03	46,51

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 19. Wydatki turystów z Czech (w USD)

Wyszczególnienie	Średnia długość pobytu (w dniach)	Średnie wydatki poniesione przed podróżą		Średnie wydatki poniesione w Polsce	
		na osobę	na dzień pobytu	na osobę	na dzień pobytu
Razem	6,6	37,73	5,74	130,56	19,87
Wg liczby osób					
Samotnie	6,4	55,99	8,69	185,68	28,82
Z rodziną, znajomymi	6,6	27,00	4,06	98,15	14,77
w tym z dziećmi	6,6	23,37	3,53	55,81	8,43
Wg organizatora					
Brak danych	2,0	27,69	13,84	42,11	21,05
Z wycieczką zorganizowaną przez biuro podróży	7,8	56,14	7,17	32,57	4,16
Indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	7,2	88,83	12,42	79,79	11,16
Indywidualnie, bez pośredników	6,5	34,76	5,35	136,84	21,05
Wg celu podróży					
Brak danych	7,3	125,11	17,06	81,40	11,10
Zwiedzanie kraju, rozrywka	7,1	37,72	5,31	130,17	18,31
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	6,6	33,18	4,99	110,82	16,67
Sprawy zawodowe, służbowe	5,6	39,44	7,06	129,27	23,13
Zakupy na własne potrzeby	3,4	4,88	1,42	103,80	30,27
Zakupy w celu dalszego odsprzedaży	2,7	30,96	11,35	518,90	190,26
Tranzyt	2,2	39,02	17,74	30,78	13,99
Inne cele	4,0	64,93	16,23	97,40	24,35
Wg miejsca zakwaterowania					
Brak danych	5,8	75,18	12,89	103,68	17,77
Hotel, motel	6,5	35,71	5,47	135,63	20,79
Pensjonat	7,3	45,54	6,28	132,66	18,28
Camping, pole namiotowe	7,2	34,93	4,85	115,07	15,96
Kwatera prywatna	7,1	48,02	6,75	139,12	19,56
U rodziny, znajomych	4,7	29,26	6,21	104,16	22,11
Inne	4,9	21,02	4,30	84,59	17,30
Wg środka transportu					
Brak danych	5,7	20,51	3,62	149,71	26,42
Samolot	6,1	187,14	30,47	180,18	29,33
Samochód osobowy	6,8	33,92	4,99	128,50	18,91
Samochód ciężarowy, bagażówka	4,6	26,84	5,89	154,38	33,89
Pociąg	5,5	12,01	2,18	113,04	20,55
Autokar	8,1	138,98	17,12	66,31	8,17

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 20. Wydatki turystów ze Słowacji (w USD)

Wyszczególnienie	Średnia długość pobytu (w dniach)	Średnie wydatki poniesione przed podróżą		Średnie wydatki poniesione w Polsce	
		na osobę	na dzień pobytu	na osobę	na dzień pobytu
Razem	6,1	79,06	12,90	124,31	20,28
Wg liczby osób					
Samotnie	6,1	122,91	20,06	227,34	37,11
Z rodziną, znajomymi	6,1	62,49	10,20	85,36	13,93
w tym z dziećmi	5,9	37,28	6,32	60,79	10,30
Wg organizatora					
Z wycieczką					
zorganizowaną przez biuro podróży	5,0	83,60	16,72	19,66	3,93
Indywidualnie,					
ale za pośrednictwem biura podróży	10,1	143,13	14,14	61,48	6,07
Indywidualnie, bez pośredników	5,9	74,98	12,65	132,14	22,29
Wg celu podróży					
Zwiedzanie kraju, rozrywka	7,0	80,46	11,56	125,56	18,04
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	5,9	75,31	12,76	70,51	11,94
Sprawy zawodowe, służbowe	5,4	92,83	17,35	149,25	27,89
Podjęcie dorywczej pracy	5,0	12,60	2,52	291,38	58,28
Zakupy na własne potrzeby	2,5	55,87	22,35	215,47	86,19
Zakupy w celu dalszego odsprzedaży	3,0	21,47	7,16	532,37	177,46
Tranzyt	2,4	46,53	19,54	70,19	29,48
Wg miejsca zakwaterowania					
Brak danych	3,0	58,28	19,43	378,79	126,26
Hotel, motel	6,5	89,45	13,84	134,02	20,74
Pensjonat	6,0	74,61	12,42	131,12	21,82
Camping, pole namiotowe	7,3	84,32	11,55	89,72	12,29
Kwatera prywatna	5,2	28,94	5,57	80,07	15,40
U rodziny, znajomych	3,1	50,27	16,00	29,34	9,33
Inne	5,0	16,93	3,39	211,59	42,32
Wg środka transportu					
Samochód osobowy	6,2	79,65	12,87	117,58	18,99
Samochód ciężarowy, bagażówka	5,3	78,33	14,69	229,52	43,03
Autokar	5,0	7,88	1,58	79,42	15,88

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 21. Wydatki turystów z Rosji (w USD)

Wyszczególnienie	Średnia długość pobytu (w dniach)	Średnie wydatki poniesione przed podróżą		Średnie wydatki poniesione w Polsce	
		na osobę	na dzień pobytu	na osobę	na dzień pobytu
Razem	3,7	113,43	30,42	316,33	84,84
Wg liczby osób					
Samotnie	5,3	212,55	40,37	405,09	76,95
Z rodziną, znajomymi	3,4	92,15	27,11	297,27	87,46
w tym z dziećmi	3,5	148,72	41,90	231,61	65,26
Wg organizatora					
Brak danych	2,7	79,69	29,88	273,72	102,65
Z wycieczką zorganizowaną przez biuro podróży	3,7	212,22	57,34	233,08	62,97
Indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	3,7	169,71	45,50	431,90	115,78
Indywidualnie, bez pośredników	3,8	83,66	22,25	320,05	85,12
Wg celu podróży					
Brak danych	5,8	102,64	17,70	252,50	43,53
Zwiedzanie kraju, rozrywka	4,4	149,97	34,29	345,49	78,98
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	3,8	68,88	17,98	128,84	33,64
Sprawy zawodowe, służbowe	4,2	112,46	26,49	311,69	73,42
Podjęcie dorywczej pracy	14,0	173,89	12,42	489,70	34,98
Zakupy na własne potrzeby	3,4	129,25	37,77	424,09	123,93
Zakupy w celu dalszego odsprzedaży	2,5	66,02	26,26	611,65	243,27
Tranzyt	2,4	119,31	49,83	208,35	87,02
Inne cele	2,0	31,41	16,11	135,31	69,39
Wg miejsca zakwaterowania					
Brak danych	3,8	94,05	24,79	389,92	102,78
Hotel, motel	3,6	174,53	48,81	282,83	79,10
Pensjonat	3,4	51,25	15,11	134,83	39,74
Camping, pole namiotowe	3,3	65,10	19,67	170,04	51,37
Kwatera prywatna	5,6	172,48	30,63	546,98	97,14
U rodziny, znajomych	3,6	49,55	13,61	139,81	38,41
Inne	2,1	44,46	21,00	461,77	218,12
Wg środka transportu					
Brak danych	4,0	88,90	21,95	84,30	20,82
Samolot	11,7	332,98	28,54	357,44	30,64
Samochód osobowy	3,2	65,50	20,25	277,93	85,93
Samochód ciężarowy, bagażówka	3,3	88,69	27,12	396,01	121,07
Autokar	3,7	267,70	72,91	368,03	100,23

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 22. Wydatki turystów z Białorusi (w USD)

Wyszczególnienie	Średnia długość pobytu (w dniach)	Średnie wydatki poniesione przed podróżą		Średnie wydatki poniesione w Polsce	
		na osobę	na dzień pobytu	na osobę	na dzień pobytu
Razem	3,5	65,01	18,58	114,48	32,73
Wg liczby osób					
Samotnie	3,2	263,05	81,24	307,37	94,92
Z rodziną, znajomymi	3,5	50,73	14,42	100,57	28,60
w tym z dziećmi	3,9	93,52	24,22	154,30	39,96
Wg organizatora					
Brak danych	4,0	480,00	120,00	385,00	96,25
Z wycieczką zorganizowaną przez biuro podróży	3,2	157,91	48,84	129,44	40,04
Indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	3,7	67,06	17,99	176,51	47,34
Indywidualnie, bez pośredników	3,5	38,20	10,91	91,28	26,07
Wg celu podróży					
Brak danych	4,0	325,86	82,17	333,80	84,18
Zwiedzanie kraju, rozrywka	3,8	220,49	57,73	121,34	31,77
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	4,2	46,87	11,19	87,19	20,82
Sprawy zawodowe, służbowe	4,4	49,82	11,31	97,79	22,19
Podjęcie dorywczej pracy	3,1	162,73	52,65	119,73	38,74
Zakupy na własne potrzeby	2,9	42,82	14,97	189,33	66,21
Zakupy w celu dalszego odsprzedaży	2,7	100,00	36,54	289,36	105,73
Cele religijne	4,1	91,41	22,43	114,04	27,98
Tranzyt	2,0	22,44	10,97	73,27	35,83
Inne cele	2,4	35,50	14,79	113,65	47,36
Wg miejsca zakwaterowania					
Brak danych	4,3	369,02	85,02	203,52	46,89
Hotel, motel	3,6	67,13	18,62	98,10	27,21
Pensjonat	3,6	33,53	9,23	80,12	22,06
Camping, pole namiotowe	2,9	87,91	29,81	122,22	41,44
Kwatera prywatna	3,5	48,45	13,70	295,58	83,58
U rodziny, znajomych	4,1	42,45	10,32	81,20	19,75
Inne	2,4	44,69	18,74	127,78	53,58
Wg środka transportu					
Brak danych	4,8	431,19	90,18	217,48	45,49
Samolot	6,2	296,00	47,74	187,55	30,25
Samochód osobowy	3,7	33,62	9,12	110,13	29,86
Samochód ciężarowy, bagażówka	3,7	67,36	18,10	154,54	41,52
Autokar	2,7	82,10	30,69	80,75	30,19

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 23. Wydatki turystów z Ukrainy (w USD)

Wyszczególnienie	Średnia długość pobytu (w dniach)	Średnie wydatki poniesione przed podróżą		Średnie wydatki poniesione w Polsce	
		na osobę	na dzień pobytu	na osobę	na dzień pobytu
Razem	4,7	57,43	12,09	152,48	32,11
Wg liczby osób					
Samotnie	3,7	189,07	51,12	285,82	77,28
Z rodziną, znajomymi	4,9	38,81	7,93	133,63	27,29
w tym z dziećmi	4,9	82,53	16,90	192,89	39,50
Wg organizatora					
Brak danych	4,4	64,93	14,79	758,67	172,86
Z wycieczką zorganizowaną przez biuro podróży	4,4	181,51	40,92	113,42	25,57
Indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	3,6	81,93	23,03	157,17	44,19
Indywidualnie, bez pośredników	4,9	47,84	9,79	148,05	30,31
Wg celu podróży					
Brak danych	3,5	18,48	5,28	263,25	75,21
Zwiedzanie kraju, rozrywka	4,2	179,67	42,80	103,41	24,63
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	5,8	20,10	3,49	88,38	15,34
Sprawy zawodowe, służbowe	6,0	19,89	3,30	194,01	32,15
Podjęcie dorywczej pracy	6,5	153,17	23,68	136,29	21,07
Zakupy na własne potrzeby	3,5	79,19	22,54	158,14	45,00
Zakupy w celu dalszego odsprzedaży	3,5	207,81	59,55	218,74	62,68
Cele religijne	2,8	51,65	18,23	137,40	48,49
Tranzyt	2,4	60,19	24,63	108,91	44,56
Inne cele	2,4	109,76	45,35	260,34	107,57
Wg miejsca zakwaterowania					
Brak danych	3,6	154,70	42,68	334,36	92,24
Hotel, motel	5,1	64,95	12,64	182,27	35,47
Pensjonat	5,0	18,29	3,68	138,20	27,84
Camping, pole namiotowe	2,7	164,01	59,96	164,18	60,02
Kwatera prywatna	3,9	87,16	22,43	136,40	35,11
U rodziny, znajomych	5,6	30,50	5,44	97,90	17,47
Inne	2,5	108,05	42,98	152,77	60,77
Wg środka transportu					
Brak danych	4,1	846,85	205,30	153,66	37,25
Samolot	5,6	142,50	25,33	105,79	18,81
Samochód osobowy	5,2	36,81	7,12	136,85	26,47
Samochód ciężarowy, bagażówka	3,2	79,54	24,61	225,55	69,79
Autokar	3,9	219,85	56,11	80,51	20,55

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 24. Wydatki turystów z Litwy (w USD)

Wyszczególnienie	Średnia długość pobytu (w dniach)	Średnie wydatki poniesione przed podróżą		Średnie wydatki poniesione w Polsce	
		na osobę	na dzień pobytu	na osobę	na dzień pobytu
Razem	3,9	91,34	23,66	138,41	35,86
Wg liczby osób					
Samotnie	3,5	90,89	25,86	241,15	68,61
Z rodziną, znajomymi	3,9	91,39	23,44	126,60	32,46
w tym z dziećmi	3,7	161,64	43,48	64,92	17,46
Wg organizatora					
Brak danych	3,6	37,35	10,46	84,79	23,76
Z wycieczką zorganizowaną przez biuro podróży	3,6	229,91	64,33	44,76	12,52
Indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	3,7	51,48	13,77	127,31	34,06
Indywidualnie, bez pośredników	4,0	75,88	19,20	161,18	40,79
Wg celu podróży					
Brak danych	4,9	43,91	8,97	186,70	38,14
Zwiedzanie kraju, rozrywka	4,9	90,80	18,46	150,38	30,57
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	4,7	59,15	12,68	148,68	31,88
Sprawy zawodowe, służbowe	4,9	48,92	9,94	210,55	42,76
Podjęcie dorywczej pracy	4,0	25,84	6,39	110,75	27,38
Zakupy na własne potrzeby	3,6	56,36	15,57	180,52	49,87
Zakupy w celu dalszego odsprzedaży	2,7	71,12	26,27	373,42	137,93
Cele religijne	5,0	161,45	32,29	58,91	11,78
Tranzyt	2,7	146,29	53,26	62,96	22,92
Inne cele	2,9	104,79	36,68	148,72	52,05
Wg miejsca zakwaterowania					
Brak danych	4,5	67,77	15,20	196,74	44,11
Hotel, motel	3,6	176,68	49,33	76,68	21,41
Pensjonat	4,5	53,95	12,04	205,23	45,79
Camping, pole namiotowe	4,5	44,37	9,79	149,49	32,98
Kwatera prywatna	3,6	63,30	17,45	121,19	33,41
U rodziny, znajomych	4,6	68,28	14,91	110,59	24,15
Inne	2,3	112,85	49,31	83,44	36,46
Wg środka transportu					
Brak danych	3,0	122,66	40,89	319,33	106,44
Samolot	4,0	180,00	45,00	86,33	21,58
Samochód osobowy	3,9	73,32	18,85	167,29	43,00
Samochód ciężarowy, bagażówka	4,0	51,00	12,90	103,58	26,20
Autokar	3,7	214,98	58,16	60,90	16,48

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 25. Wydatki turystów z Francji (w USD)

Wyszczególnienie	Średnia długość pobytu (w dniach)	Średnie wydatki poniesione przed podróżą		Średnie wydatki poniesione w Polsce	
		na osobę	na dzień pobytu	na osobę	na dzień pobytu
Razem	7,4	115,11	15,53	211,65	28,55
Wg liczby osób					
Samotnie	7,1	219,20	31,03	319,50	45,23
Z rodziną, znajomymi	7,5	86,00	11,45	181,49	24,16
w tym z dziećmi	8,5	91,61	10,81	167,74	19,78
Wg organizatora					
Brak danych	7,1	194,39	27,44	338,25	47,75
Z wycieczką zorganizowaną przez biuro podróży	7,2	275,28	38,23	184,71	25,65
Indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	7,8	159,65	20,53	172,58	22,19
Indywidualnie, bez pośredników	7,4	100,60	13,59	215,13	29,06
Wg celu podróży					
Brak danych	2,7	138,87	52,08	235,32	88,24
Zwiedzanie kraju, rozrywka	8,0	115,22	14,48	212,45	26,71
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	8,8	112,35	12,76	177,33	20,15
Sprawy zawodowe, służbowe	6,3	130,34	20,63	287,38	45,48
Podjęcie dorywczej pracy	7,0	173,59	24,80	313,19	44,74
Zakupy na własne potrzeby	7,4	122,91	16,72	218,43	29,71
Zakupy w celu dalszego odsprzedaży	9,0	170,65	18,96	278,44	30,94
Cele religijne	5,6	114,02	20,39	133,80	23,93
Tranzyt	3,1	90,28	29,13	115,30	37,21
Inne cele	7,4	64,80	8,80	254,17	34,50
Wg miejsca zakwaterowania					
Brak danych	4,2	129,44	31,18	230,61	55,55
Hotel, motel	6,2	128,15	20,79	228,55	37,09
Pensjonat	7,7	101,93	13,16	195,39	25,23
Camping, pole namiotowe	11,4	71,99	6,30	174,80	15,29
Kwatera prywatna	8,9	75,38	8,51	264,44	29,85
U rodziny, znajomych	9,6	122,89	12,75	172,46	17,90
Inne	6,2	102,32	16,62	112,29	18,24
Wg środka transportu					
Brak danych	8,3	72,50	8,79	95,22	11,54
Samolot	10,0	315,33	31,45	383,59	38,26
Samochód osobowy	7,4	92,63	12,56	208,20	28,22
Samochód ciężarowy, bagażówka	3,9	120,28	30,63	95,92	24,43
Autokar	7,1	433,47	61,30	143,00	20,22

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 26. Wydatki turystów z krajów Beneluksu (w USD)

Wyszczególnienie	Średnia długość pobytu (w dniach)	Średnie wydatki poniesione przed podróżą		Średnie wydatki poniesione w Polsce	
		na osobę	na dzień pobytu	na osobę	na dzień pobytu
Razem	6,8	97,63	14,39	236,11	34,81
Wg liczby osób					
Samotnie	6,8	196,59	28,81	361,70	53,00
Z rodziną, znajomymi	6,8	66,51	9,82	196,61	29,04
w tym z dziećmi	8,2	54,70	6,63	168,10	20,39
Wg organizatora					
Z wycieczką zorganizowaną przez biuro podróży	5,9	128,65	21,81	149,55	25,36
Indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	7,6	85,41	11,20	223,65	29,33
Indywidualnie, bez pośredników	6,8	96,43	14,17	240,55	35,34
Wg celu podróży					
Brak danych	1,0	58,56	58,56	139,72	139,72
Zwiedzanie kraju, rozrywka	7,1	82,75	11,63	232,16	32,63
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	8,3	90,79	10,98	180,07	21,78
Sprawy zawodowe, służbowe	5,6	112,42	19,92	241,32	42,77
Podjęcie dorywczej pracy	9,2	159,00	17,22	423,07	45,83
Zakupy na własne potrzeby	5,5	140,47	25,54	383,63	69,75
Zakupy w celu dalszego odsprzedania	8,0	56,33	7,04	315,50	39,44
Cele religijne	6,0	243,21	40,54	243,21	40,54
Tranzyt	2,6	73,59	27,87	130,63	49,48
Inne cele	6,4	113,10	17,58	335,72	52,18
Wg miejsca zakwaterowania					
Brak danych	8,9	107,99	12,17	313,27	35,30
Hotel, motel	5,8	100,91	17,47	239,23	41,41
Pensjonat	6,7	83,84	12,44	247,67	36,74
Camping, pole namiotowe	8,8	66,15	7,53	172,09	19,59
Kwatera prywatna	9,1	126,39	13,85	341,31	37,40
U rodziny, znajomych	8,8	83,65	9,49	163,17	18,51
Inne	5,4	178,52	33,28	223,43	41,66
Wg środka transportu					
Samolot	8,6	305,34	35,46	371,66	43,16
Samochód osobowy	6,7	84,99	12,71	229,54	34,32
Samochód ciężarowy, bagażówka	5,2	114,76	21,98	143,28	27,44
Pociąg	7,2	63,91	8,88	143,80	19,97
Autokar	7,0	254,39	36,34	233,05	33,29

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 27. Wydatki turystów z Wielkiej Brytanii (w USD)

Wyszczególnienie	Średnia długość pobytu (w dniach)	Średnie wydatki poniesione przed podróżą		Średnie wydatki poniesione w Polsce	
		na osobę	na dzień pobytu	na osobę	na dzień pobytu
Razem	6,6	189,49	28,76	244,83	37,16
Wg liczby osób					
Samotnie	5,8	362,23	62,54	370,77	64,02
Z rodziną, znajomymi	6,8	146,10	21,52	213,20	31,40
w tym z dziećmi	7,2	122,82	17,02	198,48	27,50
Wg organizatora					
Z wycieczką zorganizowaną przez biuro podróży	6,1	322,57	53,07	203,44	33,47
Indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	8,0	268,36	33,68	219,54	27,55
Indywidualnie, bez pośredników	6,5	177,04	27,13	248,75	38,12
Wg celu podróży					
Brak danych	1,0	224,03	224,03	248,74	248,74
Zwiedzanie kraju, rozrywka	7,4	204,20	27,78	267,98	36,45
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	7,5	134,94	18,09	187,77	25,17
Sprawy zawodowe, służbowe	5,7	194,77	34,20	261,94	45,99
Podjęcie dorywczej pracy	5,7	250,02	44,12	315,40	55,66
Zakupy na własne potrzeby	8,3	257,30	31,19	557,93	67,63
Zakupy w celu dalszego odsprzedaży	11,0	154,76	14,07	350,88	31,90
Cele religijne	4,0	329,80	82,45	123,09	30,77
Tranzyt	2,9	253,13	86,33	145,97	49,78
Inne cele	6,0	139,89	23,31	385,76	64,29
Wg miejsca zakwaterowania					
Brak danych	4,2	245,01	58,54	211,08	50,44
Hotel, motel	6,1	196,55	32,24	245,85	40,33
Pensjonat	7,2	229,45	31,72	315,04	43,55
Camping, pole namiotowe	11,9	72,99	6,14	105,65	8,89
Kwatera prywatna	8,0	124,96	15,58	407,01	50,75
U rodziny, znajomych	7,5	153,67	20,39	166,29	22,06
Inne	2,0	310,87	155,43	101,74	50,87
Wg środka transportu					
Brak danych	3,0	198,67	66,22	347,67	115,89
Samolot	7,7	312,55	40,46	378,40	48,98
Samochód osobowy	6,6	177,04	26,83	239,76	36,34
Samochód ciężarowy, bagażówka	5,0	145,46	29,09	120,56	24,11
Autokar	4,3	454,20	105,52	195,66	45,46

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 28. Wydatki turystów z krajów skandynawskich (w USD)

Wyszczególnienie	Średnia długość pobytu (w dniach)	Średnie wydatki poniesione przed podróżą		Średnie wydatki poniesione w Polsce	
		na osobę	na dzień pobytu	na osobę	na dzień pobytu
Razem	6,8	117,75	17,41	202,03	29,87
Wg liczby osób					
Samotnie	6,8	186,81	27,53	227,73	33,56
Z rodziną, znajomymi	6,7	62,60	9,28	181,49	26,90
w tym z dziećmi	8,2	56,87	6,92	207,36	25,22
Wg organizatora					
Brak danych	7,9	65,71	8,36	237,48	30,23
Z wycieczką zorganizowaną przez biuro podróży	6,2	234,21	37,50	117,14	18,76
Indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	7,3	72,67	9,96	222,78	30,53
Indywidualnie, bez pośredników	6,8	108,73	16,02	209,08	30,81
Wg celu podróży					
Brak danych	8,3	40,64	4,88	483,33	58,00
Zwiedzanie kraju, rozrywka	7,7	106,19	13,81	206,34	26,84
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	8,3	100,58	12,15	207,05	25,01
Sprawy zawodowe, służbowe	6,2	148,81	24,18	230,49	37,45
Podjęcie dorywczej pracy	8,0	170,00	21,25	372,55	46,57
Zakupy na własne potrzeby	6,1	83,25	13,61	244,29	39,93
Cele religijne	8,5	81,34	9,57	287,06	33,77
Tranzyt	2,8	132,45	48,10	102,01	37,05
Inne cele	7,3	78,92	10,76	278,96	38,04
Wg miejsca zakwaterowania					
Brak danych	4,4	170,04	38,48	213,75	48,37
Hotel, motel	5,9	115,53	19,48	213,37	35,97
Pensjonat	6,3	114,85	18,12	188,33	29,72
Camping, pole namiotowe	11,5	74,94	6,51	188,70	16,38
Kwatera prywatna	10,0	107,38	10,75	333,28	33,37
U rodziny, znajomych	8,7	102,83	11,82	142,96	16,43
Inne	4,1	258,92	63,37	117,90	28,86
Wg środka transportu					
Brak danych	13,0	20,00	1,54	112,28	8,64
Samolot	8,6	274,87	32,00	458,22	53,35
Samochód osobowy	6,6	74,84	11,36	200,62	30,44
Samochód ciężarowy, bagażówka	5,8	98,51	17,13	160,91	27,98
Prom/statek (bez samochodu)	6,7	164,13	24,57	152,24	22,79

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 29. Wydatki turystów z Austrii (w USD)

Wyszczególnienie	Średnia długość pobytu (w dniach)	Średnie wydatki poniesione przed podróżą		Średnie wydatki poniesione w Polsce	
		na osobę	na dzień pobytu	na osobę	na dzień pobytu
Razem	6,4	111,93	17,45	157,18	24,51
Wg liczby osób					
Samotnie	6,4	166,22	25,92	199,23	31,06
Z rodziną, znajomymi	6,4	69,83	10,89	124,57	19,43
w tym z dziećmi	7,1	122,11	17,21	122,95	17,33
Wg organizatora					
Brak danych	4,0	151,63	37,91	154,56	38,64
Z wycieczką zorganizowaną przez biuro podróży	5,3	267,24	50,45	87,18	16,46
Indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	6,0	573,15	95,52	286,57	47,76
Indywidualnie, bez pośredników	6,6	90,19	13,70	165,66	25,17
Wg celu podróży					
Zwiedzanie kraju, rozrywka	6,8	129,07	19,01	162,02	23,86
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	7,2	108,37	14,96	143,74	19,84
Sprawy zawodowe, służbowe	6,3	106,44	16,86	172,83	27,38
Tranzyt	2,3	63,28	27,78	42,30	18,57
Wg miejsca zakwaterowania					
Brak danych	6,6	134,77	20,56	314,86	48,03
Hotel, motel	6,3	115,88	18,46	153,27	24,42
Pensjonat	6,3	101,19	16,17	133,39	21,32
Camping, pole namiotowe	5,2	57,56	11,11	82,56	15,93
Kwatera prywatna	9,4	75,19	8,03	202,44	21,61
U rodziny, znajomych	6,3	140,72	22,39	177,29	28,21
Inne	3,0	100,00	33,33	110,00	36,67
Wg środka transportu					
Samolot	7,4	272,22	36,58	253,83	34,10
Samochód osobowy	6,6	71,76	10,94	142,45	21,72
Samochód ciężarowy, bagażówka	5,2	51,93	10,02	122,45	23,62
Pociąg	6,5	80,21	12,34	361,68	55,64
Prom/statek (bez samochodu)	2,0	56,00	28,00	17,03	8,52
Autokar	7,0	335,67	47,95	91,08	13,01

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 30. Wydatki turystów z Węgier (w USD)

Wyszczególnienie	Średnia długość pobytu (w dniach)	Średnie wydatki poniesione przed podróżą		Średnie wydatki poniesione w Polsce	
		na osobę	na dzień pobytu	na osobę	na dzień pobytu
Razem	6,4	46,92	7,32	128,18	20,00
Wg liczby osób					
Samotnie	6,3	71,71	11,39	190,08	30,18
Z rodziną, znajomymi	6,5	34,63	5,36	97,49	15,08
w tym z dziećmi	5,2	14,57	2,80	98,23	18,89
Wg organizatora					
Brak danych	4,0	33,68	8,42	196,49	49,12
Indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	8,9	73,84	8,26	86,91	9,72
Indywidualnie, bez pośredników	6,3	46,15	7,28	129,28	20,39
Wg celu podróży					
Zwiedzanie kraju, rozrywka	7,1	44,34	6,22	131,14	18,39
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	6,8	52,41	7,71	116,11	17,07
Sprawy zawodowe, służbowe	5,5	49,84	9,01	136,85	24,74
Podjęcie dorywczej pracy	5,0	170,00	34,00	253,24	50,65
Zakupy w celu dalszego odsprzedania	3,0	36,01	12,00	86,33	28,78
Tranzyt	2,3	18,95	8,12	62,45	26,76
Inne cele	6,0	120,00	20,00	172,66	28,78
Wg miejsca zakwaterowania					
Brak danych	3,2	73,23	22,88	135,88	42,46
Hotel, motel	6,4	45,93	7,22	133,97	21,05
Pensjonat	6,4	51,92	8,13	119,26	18,67
Camping, pole namiotowe	7,2	40,46	5,59	111,52	15,41
Kwatera prywatna	6,7	50,04	7,46	96,04	14,32
U rodziny, znajomych	5,9	48,65	8,20	122,16	20,59
Wg środka transportu					
Brak danych	7,0	17,19	2,46	85,97	12,28
Samolot	5,4	237,33	43,95	184,28	34,13
Samochód osobowy	6,5	41,95	6,44	126,60	19,43
Samochód ciężarowy, bagażówka	5,9	36,74	6,19	117,91	19,85
Pociąg	5,8	87,75	15,13	262,21	45,21

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 31. Wydatki turystów z krajów zamorskich* (w USD)

Wyszczególnienie	Średnia długość pobytu (w dniach)	Średnie wydatki poniesione przed podróżą		Średnie wydatki poniesione w Polsce	
		na osobę	na dzień pobytu	na osobę	na dzień pobytu
Razem	12,4	753,26	60,93	488,05	39,48
Wg liczby osób					
Samotnie	12,4	879,53	70,95	607,33	48,99
Z rodziną, znajomymi	12,3	450,22	36,66	201,78	16,43
w tym z dziećmi	12,4	350,62	28,35	219,75	17,77
Wg organizatora					
Brak danych	30,0	1200,00	40,00	2566,67	85,56
Z wycieczką zorganizowaną przez biuro podróży	6,2	1199,12	193,63	199,90	32,28
Indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	6,9	133,86	19,40	314,39	45,56
Indywidualnie, bez pośredników	14,0	659,38	47,18	542,50	38,81
Wg celu podróży					
Brak danych	7,9	614,29	78,18	600,00	76,36
Zwiedzanie kraju, rozrywka	7,6	896,44	118,09	251,93	33,19
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	20,6	617,05	30,00	361,88	17,59
Sprawy zawodowe, służbowe	9,4	799,46	84,61	877,23	92,85
Podjęcie dorywczej pracy	8,0	880,00	110,00	1050,00	131,25
Tranzyt	4,7	161,74	34,66	278,22	59,62
Wg miejsca zakwaterowania					
Brak danych	14,2	705,00	49,69	531,96	37,50
Hotel, motel	7,0	834,40	118,54	533,89	75,84
Pensjonat	9,0	700,00	77,78	770,00	85,56
Camping, pole namiotowe	6,2	310,00	50,00	173,20	27,94
Kwatera prywatna	33,7	805,71	23,90	1150,75	34,13
U rodziny, znajomych	20,6	680,85	33,09	370,95	18,03
Inne	13,0	500,00	38,46	197,96	15,23
Wg środka transportu					
Samolot	13,6	852,80	62,78	536,21	39,47
Samochód osobowy	6,3	150,08	23,70	226,53	35,77
Samochód ciężarowy, bagażówka	4,3	33,33	7,69	35,07	8,09
Prom/statek (bez samochodu)	9,9	830,71	84,28	527,86	53,55

* USA, Kanada, Japonia, Australia, Nowa Zelandia

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Tab. 32. Wydatki turystów z pozostałych krajów (w USD)

Wyszczególnienie	Średnia długość pobytu (w dniach)	Średnie wydatki poniesione przed podróżą		Średnie wydatki poniesione w Polsce	
		na osobę	na dzień pobytu	na osobę	na dzień pobytu
Razem	6,6	163,40	24,75	223,06	33,78
Wg liczby osób					
Samotnie	7,6	309,11	40,58	330,65	43,40
Z rodziną, znajomymi	6,1	87,12	14,35	166,73	27,46
w tym z dziećmi	6,1	137,17	22,42	188,91	30,87
Wg organizatora					
Brak danych	6,0	121,98	20,22	255,98	42,43
Z wycieczką zorganizowaną przez biuro podróży	5,0	350,26	70,28	155,95	31,29
Indywidualnie, ale za pośrednictwem biura podróży	7,1	92,40	12,95	250,88	35,15
Indywidualnie, bez pośredników	6,8	139,88	20,45	230,76	33,74
Wg celu podróży					
Brak danych	5,5	88,38	16,16	141,91	25,94
Zwiedzanie kraju, rozrywka	7,2	184,37	25,78	197,05	27,55
Odwiedziny u krewnych lub znajomych	9,2	207,14	22,59	178,04	19,41
Sprawy zawodowe, służbowe	6,4	174,62	27,30	326,07	50,97
Podjęcie dorywczej pracy	12,2	241,36	19,81	392,18	32,19
Zakupy na własne potrzeby	2,9	27,14	9,27	110,85	37,84
Zakupy w celu dalszego odsprzedaży	4,7	36,11	7,69	581,90	123,92
Cele religijne	7,8	242,50	31,29	148,82	19,20
Tranzyt	2,4	81,60	33,78	98,26	40,68
Inne cele	3,7	195,00	53,18	194,61	53,08
Wg miejsca zakwaterowania					
Brak danych	6,1	194,09	31,86	266,77	43,79
Hotel, motel	6,1	177,67	28,97	238,05	38,81
Pensjonat	6,7	78,27	11,73	166,91	25,02
Camping, pole namiotowe	7,2	64,44	8,92	123,23	17,05
Kwatera prywatna	6,0	103,17	17,28	266,15	44,57
U rodziny, znajomych	10,9	313,03	28,84	202,61	18,67
Inne	3,6	90,58	25,05	182,07	50,36
Wg środka transportu					
Brak danych	4,1	38,31	9,41	126,56	31,08
Samolot	10,3	568,46	55,19	406,71	39,49
Samochód osobowy	6,1	68,34	11,24	178,12	29,28
Samochód ciężarowy, bagażówka	4,6	54,99	11,84	164,65	35,46
Pociąg	5,5	67,34	12,24	213,88	38,89
Prom/statek (bez samochodu)	10,0	540,00	54,00	900,00	90,00
Autokar	4,5	225,95	50,70	305,87	68,63

Źródło: badania Instytutu Turystyki

Kwestionariusze ankietowe

NEW! COLUMBIAN REPORTS BUSINESS WIRE

© 2005 Blackwell Publishing Ltd, *Journal of Internal Medicine* 258: 103–110

INSTYTUT TURYSTYKI
Warszawa, ul. Merliniego 9a

A. Nazwa przejścia granicznego _____

1. samolot,
2. samochód osobowy,
3. samochód ciężarowy, bagażówka,
4. pociąg,
5. prom/statek (bez samochodu),
6. autokar,
7. pieszo, rower

Miesiąc

--	--

7) inne wydatki

(nazwa waluty)

(nagwa wafury)

(nazwa walury)

.....
(nazwa waluty)

9. W Polsce spędziliście nocy.

10. Co było głównym celem Pana/Pani przyjazdu do Polski? (proszę wybrać jedną odpowiedź)

- ☐ 1) zwiedzenie kraju, wypoczynek, rozrywka, uprawianie sportu, hobby,
- ☐ 2) odwiedziny krewnych lub znajomych,
- ☐ 3) sprawy zawodowe lub służbowe, załatwianie interesów,
- ☐ 4) podjęcie dorywczej pracy,
- ☐ 5) zakupy na własne potrzeby,
- ☐ 6) zakupy w celu dalszego odsprzedaży,
- ☐ 7) cele religijne,
- ☐ 8) tranzyt,
- ☐ 9) inne cele.

11. W czasie pobytu w Polsce korzystał(a) Pan/Pani głównie z:

- ☐ 1) hoteli, moteli,
- ☐ 2) pensjonatów,
- ☐ 3) campingów i pól namiotowych,
- ☐ 4) kwater prywatnych,
- ☐ 5) mieszkań rodziny lub znajomych,
- ☐ 6) innych noclegów.

12. Jakie regiony Polski odwiedził(a) Pan/Pani podczas tego pobytu? (proszę zaznaczyć na mapie)

13. oraz które z następujących miast (prosimy wpisać liczbę noclegów):

____	____	____	____	____	____
Szczecin	Gdańsk	Poznań	Łódź	Warszawa	Białystok
____	____	____	____	____	
Wrocław	Częstochowa	Kraków	Katowice	Lublin	

DZIĘKUJEMY ZA POMOC

INSTYTUT TURYSTYKI
Warszawa, ul. Merliniego 9a

PROSIMY NIE WYPEŁNIAĆ, WYPEŁNI ANKIETER

A. Nazwa przejścia granicznego

B. Rodzaj transportu:

1. samolot,
2. samochód osobowy,
3. samochód ciężarowy, bagażówka,
4. pociąg,
5. prom/statek (bez samochodu),
6. autokar,
7. pieszo, rower.

C. Dzień:

Miesiąc:

Drogi Turysto,

Instytut Turystyki prowadzi anonimowe badania nad wydatkami turystów przebywających w Polsce. Prosimy o poświęcenie chwili czasu, wypełnienie poniższej ankiety i oddanie jej osobie ankietującej.

1. Jest Pan/Pani obywatelem (posiada Pan/Pani paszport) kraju

2. Stałe mieszka Pan/Pani w kraju/republice/landzie

3. Jeśli przybył(a) Pan/Pani z rodziną/znajomymi, to było Was razem osób.

4. W czasie pobytu w Polsce wydaliście razem około
(nazwa waluty)

5. Przyjazd do Polski miał charakter:

☐
☐
☐

- 1) przejazdu tranzytowego,
- 2) turystyczny lub prywatny,
- 3) służbowy lub handlowy.

8745

ISBN 83-908725-6-0